

РЕФЕРАТИ РЕФЕРАТЫ ABSTRACTS

Дзядикевич Ю.В. ПЕРСПЕКТИВНИ ПРОЕКТИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЕНЕРГОНОСІЇВ

Мета. Проведення аналізу стану галузей енергетики України та проектів диверсифікації джерел постачання енергоносіїв і окреслення шляхів, які зможуть гарантувати енергетичну безпеку України.

Методика дослідження. Методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання, при цьому були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, а саме: абстрактно-логічний, дедуктивний і системний аналізи. На основі узагальнення наукових праць, присвячених проблемі пошуку перспективних проектів диверсифікації джерел постачання енергоносіїв, досліджені проекти, реалізація яких гарантує підвищення енергетичної безпеки України.

Результати. Проведено аналіз стану галузей енергетики України та перспективних нафто-та газопроводів, які здатні забезпечити диверсифікацію джерел постачання енергоносіїв в Україну та країни ЄС. Виявлено, що важливе місце посідає співпраця нашої держави з країнами постачальниками енергоресурсів. Це суттєво підвищить взаємну зацікавленість і рівень інтеграції. Україна може долучитися до реалізації таких газопроводів: «Набукко», «Білий потік» і «Трансарабський». Встановлено, що для підвищення енергетичної безпеки Україна може використати поставки зрідженого природного газу з Каспійського регіону, країн Перської затоки та Північної Африки. Обґрунтовано, що для гарантування своєї енергетичної безпеки Україні необхідно створити власний ядерний паливний цикл і не стояти осторонь світових інтеграційних процесів у ядерній галузі та брати активну участь у міжнародних проектах. Доведено, що Україна має оголосити розвиток атомної енергетики першочерговим завданням для української економіки.

Наукова новизна. На підставі аналізу стану галузей енергетики України та шляхів диверсифікації джерел постачання енергоносіїв запропоновано перспективні проекти, які гарантують енергетичну безпеку нашої країни.

Практична значущість. Одержані результати можуть бути використані на підприємствах ПЕК України.

Ключові слова: енергетична безпека, диверсифікація, співпраця, джерела постачання, нафта, газ, транзит, енергоносії, ядерна енергетика.

Дзядикевич Ю.В. ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ПРОЕКТЫ ДИВЕРСИКАЦИИ ЭНЕРГОНОСИТЕЛЕЙ

Цель. Проведение анализа состояния отраслей энергетики Украины и проектов диверсификации источников снабжения энергоносителей и очертание путей, которые смогут гарантировать энергетическую безопасность Украины.

Методика исследования. Методологической основой исследования является диалектический метод научного познания, при этом были использованы общенаучные и специальные методы исследования, а именно: абстрактно-логический, дедуктивный и системный анализы. На основании обобщения научных работ, посвященных проблеме поиска перспективных проектов, обеспечивающих диверсификацию источников снабжения энергоносителей, исследованы проекты, реализация которых гарантирует повышение энергетической безопасности Украины.

Результаты. Проведен анализ состояния отраслей энергетики Украины и перспективных нафто-и газопроводов, которые способны обеспечить диверсификацию источников снабжения энергоносителей в Украину, а также в страны ЭС. Вывявлено, что важное место занимает сотрудничество нашего государства со странами поставщиками энергоресурсов. Это существенно повысит взаимную заинтересованность и уровень интеграции. Украина может присоединиться к реализации таких газопроводов «Набукко», «Белый поток» и «Трансарабского». Установлено, что для повышения энергетической безопасности Украины может использовать поставки сжиженного природного газа из Каспийского региона, стран Персидского залива и Северной Африки. Обосновано, что для обеспечения своей энергетической безопасности Украины необходимо создать собственный ядерный топливный цикл и не стоять в стороне от мировых интеграционных процессов в ядерной отрасли и активно участвовать в международных проектах. Доказано, что Украина должна объявить развитие атомной энергетики первоочередной задачей для украинской экономики.

Научная новизна. На основе анализа состояния отраслей энергетики Украины и путей диверсификации источников снабжения энергоносителей предложено перспективные проекты, которые гарантируют энергетическую безопасность нашей страны.

Практическая ценность. Полученные результаты исследования могут быть использованы на предприятиях ТЭК Украины.

Ключевые слова: энергетическая безопасность, диверсификация, нефть, газ, транзит, энергоносители, источники поставок, ядерная энергетика, сотрудничество.

Dziadykevych Yu.V. PERSPECTIVE PROJECTS OF ENERGY SOURCES DIVERSIFICATION

Purpose. The aim of the article is to conduct the analysis of energy industries in Ukraine and projects of diversification of supply sources of energy resources and outlining ways that will guarantee energy security in Ukraine.

Methodology of research. The methodological basis of the study is the dialectical method of scientific cognition. Thus, general scientific and special methods of research, namely: abstract and logical, deductive and systems analysis were used in this article. Projects whose implementation will guarantee increasing energy security in Ukraine have been researched on the basis of generalization of scientific works devoted to the problem of finding prospective projects of diversification sources of energy supplying.

Findings. It has been conducted the analysis of energy industries in Ukraine and prospective oil and gas pipelines that can provide diversification of supply sources of energy resources in Ukraine and the EU countries.

It has been revealed that an important role is the cooperation of our state with the countries that supply energy resources. This fact will significantly increase mutual interest and the level of integration. Ukraine may join to the implementation of such gas pipelines "Nabucco", "White Stream" and "Trans-Arabian". It has been established that Ukraine can use LNG supplies from the Caspian region, Gulf countries and Northern Africa to increase energy security. It has been substantiated that Ukraine should create its own nuclear fuel cycle to guarantee its own energy security and not be involved in the global integration processes in the nuclear industry and actively participate in international projects. It has been proved that Ukraine should declare nuclear energy development as a priority task for the Ukrainian economy.

Originality. Prospective projects that guarantee energy security in our country were proposed on the basis of the energy industries analysis in Ukraine and ways of diversification for supply sources of energy resources.

Practical value. The obtained results can be used at the enterprises of FEC in Ukraine.

Key words: energy security, diversification, cooperation, sources of supply, oil, gas, transit, energy sources, nuclear power.

Нікітін Ю.О., Рукас-Пасічнюк В.Г. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Метою даної статті є: проаналізувати сучасний стан інноваційної діяльності в Україні, виявити проблеми та перспективи її розвитку.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано методи: монографічний – при виявленні взаємозв'язку між розвитком інноваційної діяльності і розвитком економіки; аналітичний – при розкритті проблем інноваційної діяльності України;

прогнозний – при визначенні перспективи інноваційного розвитку національної економіки.

Результати дослідження. Проведено аналіз вітчизняних та міжнародних тенденцій інноваційної діяльності. Виявлено, що темпи розвитку національних економік визначаються темпами розвитку наукової та інноваційної діяльності. Розкрито проблеми інноваційної діяльності України. Оцінено і визначено перспективи інноваційного розвитку національної економіки.

Наукова новизна результатів дослідження. Визначено сучасний стан і проблеми інноваційної діяльності України, тенденції її розвитку та перспективи національної економіки.

Практична значущість результатів дослідження. Отримані результати дослідження проблем розвитку інноваційної діяльності в Україні сприятимуть обґрунтуванню загальної стратегії розвитку національної економіки, розробці комплексних рекомендацій щодо покращення стану та розвитку інноваційної діяльності в Україні.

Ключові слова: інноваційна діяльність, тенденції інноваційного розвитку України, науково-технічний потенціал, проблеми інноваційної діяльності України.

Никитин Ю.А., Рукас-Пасичнюк В.Г. ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

Целью данной статьи является: анализ современного состояния инновационной деятельности в Украине, выявление проблемы и перспективы ее развития.

Методика исследования. В процессе исследования использованы методы: монографический - при выявлении взаимосвязи между развитием инновационной деятельности и развитием экономики; аналитический - при раскрытии проблем инновационной деятельности Украины; прогнозный - при определении перспективы инновационного развития национальной экономики.

Результаты. Проведен анализ отечественных и международных тенденций инновационной деятельности. Вывявлено, что темпы развития национальных экономик определяются темпами развития научной и инновационной деятельности. Раскрыты проблемы инновационной деятельности Украины. Оценены и определены перспективы инновационного развития национальной экономики.

Научная новизна. Определено современное состояние и проблемы инновационной деятельности Украины, тенденции ее развития и перспективы национальной экономики.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования проблем развития инновационной деятельности в Украине будут способствовать обоснованию общей стратегии развития национальной экономики, разработке комплексных рекомендаций по улучшению состояния и развития инновационной деятельности в Украине.

Ключевые слова: инновационная деятельность, тенденции инновационного развития Украины, научно-технический потенциал, проблемы инновационной деятельности Украины.

Nikitin Y.A., Rukas-Pasichnyuk V.G. PROBLEMS OF THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE

The purpose of this article is to: analyze the current state of innovation activity in Ukraine, identify problems and prospects of its development.

Methodology of research. The study used methods: monographic - in identifying the relationship between the development of innovation and economic development; analysis - when disclosing problems of innovation Ukraine; forecast - in determining the prospects of innovative development of the national economy.

Findings. An analysis of domestic and international trends in innovation. Revealed that the rate of development of national economies to determine the pace of development of science and innovation. Solved the problem of innovation activities in Ukraine. Assess and determine the prospects of innovative development of the national economy.

Originality. Defined by the current state and challenges of innovation activity in Ukraine, development trends and perspectives of the national economy.

Practical value. The obtained results of the study concerns the development of innovation activity in Ukraine will contribute to the justification of the overall development strategy of the national economy, the development of comprehensive recommendations for improving the status and development of innovation activity in Ukraine.

Key words: innovation, innovative activity, trends of development of Ukraine at the international level, scientific and technological potential of Ukraine, the problems of innovation activity in Ukraine.

Дугієнко Н.О., Анікеєва Д.О. НЕТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ КРАЇН ЄС ТА УКРАЇНИ

Мета статті полягає в аналізі ролі Європейського Союзу як інтеграційного об'єднання в міжнародній торгівлі, дослідженні системи нетарифного регулювання у країнах ЄС та визначенні основних проблем узгодження українського законодавства з європейським у сфері нетарифного регулювання міжнародної торгівлі.

Методика дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: абстракції – при розгляді нетарифного регулювання як засобу захисту внутрішнього ринку продукції країн ЄС та України; аналізу і синтезу – при дослідженні системи нетарифного регулювання у країнах ЄС і визначенні ключових проблем гармонізації українського законодавства до європейського у сфері нетарифного регулювання міжнародної торгівлі; системного підходу – при характеристиці системи технічного регулювання ЄС та оцінці основних кроків України на шляху до приведення вітчизняних стандартів у відповідність до європейських.

Результати. Розглянуто нетарифне регулювання як засіб захисту внутрішнього ринку продукції країн ЄС та України. Досліджено систему нетарифного регулювання у країнах ЄС і визначено ключові проблеми гармонізації українського законодавства до європейського у сфері нетарифного регулювання міжнародної торгівлі. Охарактеризовано систему технічного регулювання ЄС та оцінено основні кроки України на шляху до приведення вітчизняних стандартів у відповідність до європейських як необхідну умову для збільшення експорту вітчизняної продукції та підвищення її конкурентоспроможності.

Наукова новизна. Узагальнено інформацію щодо нетарифного протекціонізму ЄС по відношенню до основних товарних груп та визначено основні проблеми гармонізації українського законодавства до європейського в цій сфері.

Практична значущість. Результати наукового дослідження будуть корисними для подальшого аналізу шляхів пристосування українського законодавства до європейського в сфері нетарифного регулювання.

Ключові слова: нетарифне регулювання, зовнішня торгівля, конкурентоспроможність продукції, технічні бар'єри, гармонізація законодавства.

Дугієнко Н.А., Аникеева Д.А. НЕТАРИФНОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ КАК СРЕДСТВО ЗАЩИТЫ ВНУТРЕННЕГО РЫНКА СТРАН ЕС И УКРАИНЫ

Цель статьи заключается в анализе роли Европейского Союза как интеграционного объединения в международной торговле, исследовании системы нетарифного регулирования в странах ЕС, определении основных проблем согласования

украинского законодательства с европейским в сфере нетарифного регулирования международной торговли.

Методика исследования. Результаты получены за счет применения методов: абстракции, анализа и синтеза, системного подхода.

Результаты. Рассмотрено нетарифное регулирование как средство защиты внутреннего рынка продукции стран ЕС и Украины. Исследована система нетарифного регулирования в странах ЕС и определены ключевые проблемы гармонизации украинского законодательства к европейскому в сфере нетарифного регулирования международной торговли. Охарактеризована система технического регулирования ЕС и дана оценка основным шагам Украины на пути к приведению отечественных стандартов в соответствие с европейскими как необходимое условие увеличения экспорта отечественной продукции и повышения ее конкурентоспособности.

Научная новизна. Обобщена информация о нетарифном протекционизме ЕС по отношению к основным товарным группам и определены основные проблемы гармонизации украинского законодательства к европейскому в этой сфере.

Практическая значимость. Результаты научного исследования будут полезными для дальнейшего анализа путей приспособления украинского законодательства к европейскому в сфере нетарифного регулирования.

Ключевые слова: нетарифное регулирование, внешняя торговля, конкурентоспособность продукции, технические барьеры, гармонизация законодательства.

Dugienko N.O., Anikieieva D.O. NON-TARIFF REGULATIONS AS SECURITY MEASURE OF DOMESTIC MARKET OF EU COUNTRIES AND UKRAINE

Purpose. The purpose of article is to analysis role of the European Union as integration association in international trade and to research the non-tariff regulation system in EU countries and identification of basic problems of the Ukrainian legislation adaptation to European in the sphere of non-tariff regulation of international trade.

Methodology of research. In research author used such methods as abstractions, analysis and synthesis and system approach.

Findings. Non-tariff regulation as a security measure of domestic market of production of EU countries and Ukraine is considered. The system of non-tariff regulation in EU countries is analyzed and key problems of harmonization of the Ukrainian legislation to European in the sphere of non-tariff regulation of international trade are defined. The article characterizes the system of technical regulation of EU and assesses main steps of Ukraine on the way of bringing the domestic standards in correspondence with the European ones as a necessary condition for increase of export of domestic products and increase of its competitiveness.

Originality. The information on non-tariff protectionism of the EU in relation to the main commodity groups has been generalized, the main problems of harmonization of the Ukrainian legislation to European in this sphere has been defined.

Practical value. Results of scientific research will be useful to the further analysis of ways of the adaptation of the Ukrainian legislation to European in the sphere of non-tariff regulation.

Key words: non-tariff regulation, foreign trade, competitiveness of products, technical barriers, harmonization of legislation.

Рамський А.Ю. ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Мета статті полягає у визначенні сутності поняття ринку інвестицій; класифікації існуючих підходів до формування інвестиційного ринку, встановленні основних складових ринку інвестицій; виявленні особливостей його формування для України за сучасних нестабільних умов функціонування; класифікації інвестиційних продуктів та їхнього наповнення для забезпечення конкурентоздатності на ринку інвестицій.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано метод критичного аналізу наукової і методичної літератури та практичного досвіду для визначення основних складових ринку інвестицій, особливостей його формування за сучасних нестабільних умов функціонування.

Результати. Визначено основні складові ринку інвестицій, особливості його формування для України за сучасних нестабільних умов функціонування. Доведено, що наведені перемешування понять не дають чіткого розуміння сутності ринку інвестицій та не створюють умов для мінімізації ризиків інвестування.

Наукова новизна. Запропоновано новий підхід до трактування терміну ринок інвестицій – товарний та інституційно-секторальний. В основу цього підходу взято інвестиційний продукт, який формується на зазначених вище ринках, але формалізується і набуває якостей товару лише на ринку інвестицій. Регламентация такого ринку передбачатиме формування системи економічних і правових відносин, пов'язаних з купівлею та продажем інвестиційного продукту.

Практична значущість. Наведений підхід надасть можливість прозоро формувати загальний реєстр інвестиційних продуктів із визначеним рівнем доходності, ризикованості, компенсаційного забезпечення, та у розрізі міжсекторальних прямих інвестицій та фінансових посередників (інститути спільного інвестування, пайові та корпоративні інвестиційні фонди, венчурні фонди тощо), фінансових інститутів (страхові компанії, недержавні пенсійні фонди та інші), а також наблизять покупця з продавцем продукту, що прискорить реалізацію інвестиційного потенціалу, надходження фінансових ресурсів до продавця та в цілому забезпечить міжсекторальні канали системи інвестиційними ресурсами.

Ключові слова: ринок інвестицій, заощадження домогосподарств, інвестиційний продукт, інвестування, фінансові посередники.

Рамский А.Ю. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОЛОЖЕНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ РЫНКА ИНВЕСТИЦИЙ В УКРАИНЕ

Цель статьи заключается в определении сущности понятия рынка инвестиций; классификации существующих подходов к формированию инвестиционного рынка, установлении основных составляющих рынка инвестиций; выявлении особенностей его формирования для Украины в современных нестабильных условиях функционирования; классификации инвестиционных продуктов и их наполнения для обеспечения конкурентоспособности на рынке инвестиций.

Методика исследования. В процессе исследования применен метод критического анализа научной и методической литературы и практического опыта для определения основных составляющих рынка инвестиций, особенностей его формирования в современных нестабильных условиях функционирования.

Результаты. Определены основные составляющие рынка инвестиций, особенности его формирования для Украины в современных нестабильных условиях функционирования. Доказано что, приведённые чередования понятий не дают четкого понимания сущности рынка инвестиций и не создают условий для минимизации рисков инвестирования.

Научная новизна. Предложен новый подход к трактовке термина рынок инвестиций - товарный и институционально-секторный. В основу этого подхода взято инвестиционный продукт, который формируется на указанных выше рынках, но формализуется и приобретает качества товара только на рынке инвестиций. Регламентация такого рынка будет предусматривать формирование системы экономических и правовых отношений, связанных с покупкой и продажей инвестиционного продукта.

Практическая значимость. Приведенный подход позволит прозрачно формировать общий реестр инвестиционных продуктов с определенным уровнем доходности, риска, компенсационного обеспечения, и в разрезе межсекторальных прямых инвестиций и финансовых посредников (институты совместного инвестирования, паевые и корпоративные инвестиционные фонды, венчурные фонды и т.п.), финансовых институтов (страховые компании, негосударственные пенсионные фонды и другие), а также сблизят покупателя с продавцом продукта, ускорит реализацию инвестиционного потенциала, поступление финансовых ресурсов в продавца и в целом обеспечит межсекторальные каналы системы инвестиционными ресурсами.

Ключевые слова: рынок инвестиций, сбережения домохозяйств, инвестиционный продукт, инвестирования, финансовые посредники.

Ramsky A.Y. THEORETICAL POSITIONS OF FORMING THE MARKET OF INVESTMENTS IN UKRAINE

Purpose. The purpose of the article is to determine the nature of the concept of market investments; classification of existing approaches to the formation of the investment market, establishing the basic components of the investment market; identifying characteristics of its formation for Ukraine of in modern of conditions the functioning; classification of investment products and their content to ensure competitiveness in the investment market.

Methodology of research. In research author used the method of critical analysis of scientific and technical literature and practical experience for determining the main components of investment market, features of its formation of in modern of unstable conditions the functioning.

Findings. The main components of the investment market, features of its formation for Ukraine of in modern of unstable conditions the functioning. It is proved that the presented concepts differentiation not give a clear understanding of the investment market and creates conditions to minimize investment risks.

Originality. A new approach to the interpretation of the term market investments - trade and institutional and sectoral. The basis of the approach taken in this investment product, which is formed on the above markets, but becomes formalized and quality of the goods only to the investment market. The regulations of this market involve the formation of a system of economic and legal relations associated with buying and selling investment products.

Practical value. The above approach will enable transparent form general register of investment products with a specified level of return, risk, compensation software, and in the context of cross-sectoral equity and financial intermediaries (collective investment unit and corporate investment funds, venture capital funds, etc.), financial institutions (insurance companies, pension funds, etc.), and will bring the buyer to the seller of the product, which will accelerate the realization of the investment potential of financial resources to the salesman and in general ensure intersectoral channels of investment resources.

Key words: investment market, household savings, investment product, investment, financial intermediaries.

Мінакова С.М. МОНИТОРИНГ ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Мета статті полягає у визначенні проблем діяльності вітчизняних підприємств в умовах глобалізації економіки з подальшим підвищенням ефективності їх функціонування та конкурентоспроможності.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано методи: економічного аналізу – при визначенні проблем виходу вітчизняних підприємств на світовий ринок; прогнозного моделювання – при обґрунтуванні пріоритетних напрямів економічної політики країни.

Результати. Проаналізовані результати моніторингу щодо складностей, пов'язаних із виходом підприємства на світовий ринок. Визначено проблеми, що перешкоджають моніторингу логістичної інфраструктури в умовах глобалізації. Встановлено, що в перспективі одним із пріоритетних напрямів економічної політики нашої держави має стати збереження та розвиток науково-технічного потенціалу, створення належних умов для ефективності функціонування та конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та продукції, а саме підвищення моніторингу логістичної інфраструктури в умовах глобалізації.

Наукова новизна. Визначено основні напрями моніторингу логістичної інфраструктури в умовах глобалізації.

Практична значущість. Отримані результати дослідження визначають пріоритетні напрями економічної політики країни - збереження та розвиток науково-технічного потенціалу, створення належних умов для ефективності функціонування і конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та продукції, підвищення якості моніторингу логістичної інфраструктури в умовах глобалізації.

Ключові слова: глобалізація, світовий ринок, моніторинг логістичної інфраструктури, промислове виробництво, нормативно-правова база.

Мінакова С.М. МОНИТОРИНГ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Цель статьи заключается в определении проблем деятельности отечественных предприятий в условиях глобализации экономики с дальнейшим повышением эффективности их функционирования и конкурентоспособности.

Методика исследования. В процессе исследования использованы методы: экономического анализа - при определении проблем выхода отечественных предприятий на мировой рынок; прогнозного моделирования - при обосновании приоритетных направлений экономической политики страны.

Результаты. Проанализированы результаты мониторинга относительно сложностей, связанных с выходом предприятия на мировой рынок. Определены проблемы, препятствующие мониторингу логистической инфраструктуры в условиях глобализации. Установлено, что в перспективе одним из приоритетных направлений экономической политики нашего государства должно стать сохранение и развитие научно-технического потенциала, создание условий для эффективности функционирования и конкурентоспособности отечественных предприятий и продукции, а именно повышение мониторинга логистической инфраструктуры в условиях глобализации.

Научная новизна. Определены основные направления мониторинга логистической инфраструктуры в условиях глобализации.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования определяют приоритетные направления экономической политики страны - сохранение и развитие научно-технического потенциала, создания условий для эффективности функционирования и конкурентоспособности отечественных предприятий и продукции, повышение качества мониторинга логистической инфраструктуры в условиях глобализации.

Ключевые слова: глобализация, мировой рынок, мониторинг логистической инфраструктуры, промышленное производство, нормативно-правовая база.

Minakova S.M. MONITORING OF THE LOGISTICS INFRASTRUCTURE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Purpose. The purpose of this article is to identify the problems of domestic enterprises in a globalized economy with a further increase their efficiency and competitiveness.

Methodology of research. In the course of the research methods used: economic analysis - problem definition output of

domestic enterprises on the world market; predictive modeling - in the justification of the priority directions of the economic policy of the country.

Findings. Analyzed the results of the monitoring regarding the difficulties associated with reaching the world market. Identified issues that prevent monitoring of the logistics infrastructure in the context of globalization. It is established that in the future one of the priority directions of economic policy of our country must be the preservation and development of scientific-technical potential, creation of conditions for effective functioning and competitiveness of domestic enterprises and products, namely improving the monitoring of the logistics infrastructure in the context of globalization.

Originality. The research gave the opportunity to understand that we need a regulatory framework, ensure law and order in the country and its national security, economic recovery, social security and social protection, protection of competition, the development, adoption and implementation of economic legislation.

Practical value. The analysis enables us to understand that in the future one of the priority directions of economic policy of our country must be the preservation and development of scientific-technical potential, creation of conditions for effective functioning and competitiveness of domestic enterprises and products, namely improving the monitoring of the logistics infrastructure in the context of globalization.

Key words: globalization, global market, monitoring, logistics infrastructure, industrial production, legal framework.

Марченко Т.В. МІЖНАРОДНІ ІННОВАЦІЙНІ ПРОГРАМИ В РОЗРІЗІ ВІДНОСИН УКРАЇНА-ЄС

Метою статті є визначення основних чинників, які зумовлюють привабливість міжнародних інноваційних програм для України, можливих ризиків, пов'язаних з адаптацією політики ЄС у сфері науки до української дійсності, а також оптимальних шляхів підвищення інноваційного потенціалу України.

Методика дослідження. Методологічну базу дослідження складають історико-логічний та системний підходи в процесі вивчення закономірностей інноваційного розвитку в контексті економічного зростання країни та підвищенні її конкурентоспроможності.

Результати. На основі аналізу стану і перспектив розвитку вітчизняної економіки визначено основні пріоритети національної інтеграційної політики і запропоновано комплекс заходів щодо активізації та підвищення інноваційного потенціалу України через участь в європейських інноваційних програмах.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в прогнозуванні можливого підвищення інноваційного потенціалу економіки України на основі дослідження міжнародних інноваційних програм як фактору інтеграції України до ЄС.

Практична значущість результатів дослідження заключається у тому, що теоретичні положення, висновки і рекомендації мають важливе значення для прикладного застосування цих результатів у навчальному процесі, при розробці і вдосконаленні окремих законодавчих актів України та для обґрунтування спеціальних заходів державних органів, спрямованих на вирішення проблем, пов'язаних з інноваційним розвитком України.

Ключові слова: рамкові програми ЄС з наукових досліджень і розвитку технологій, Європейський науковий простір, інноваційний потенціал, міжнародна науково-технічна співпраця, програма науково-технічного співробітництва EUREKA.

Марченко Т.В. МЕЖДУНАРОДНЫЕ ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОГРАММЫ В РАЗРЕЗЕ ОТНОШЕНИЙ УКРАИНА-ЕС

Целью статьи является определение основных факторов, обуславливающих привлекательность международных инновационных программ для Украины, возможных рисков, связанных с адаптацией политики ЕС в сфере науки к украинской действительности, а также оптимальных путей повышения инновационного потенциала Украины.

Методика исследования. Методологическую базу исследования составляют историко-логический и системный подходы в процессе изучения закономерностей инновационного развития в контексте экономического роста страны и повышении ее конкурентоспособности.

Результаты. На основе анализа состояния и перспектив развития отечественной экономики определены основные приоритеты национальной интеграционной политики и предложен комплекс мероприятий по активизации и повышению инновационного потенциала Украины через участие в европейских инновационных программах.

Научная новизна результатов исследования заключается в прогнозировании возможного повышения инновационного потенциала экономики Украины на основе исследования международных инновационных программ как фактора интеграции Украины в ЕС.

Практическая значимость результатов исследования заключается в том, что теоретические положения, выводы и рекомендации имеют важное значение для прикладного применения этих результатов в учебном процессе, при разработке и совершенствовании отдельных законодательных актов Украины и для обоснования специальных мероприятий государственных органов, направленных на решение проблем, связанных с инновационным развитием Украины.

Ключевые слова: рамочные программы ЕС по научным исследованиям и развитию технологий, Европейское научное пространство, инновационный потенциал, международное научно-техническое сотрудничество, программа научно-технического сотрудничества EUREKA.

Marchenko T.V. INTERNATIONAL INNOVATION PROGRAMS IN THE CONTEXT OF EU-UKRAINE RELATIONS

Purpose. Aim of this paper is to identify the main factors which contribute to the attractiveness of international innovation programs for Ukraine, possible risks associated with the adaptation of EU policy in the field of science to Ukrainian reality, and the best ways to improve the innovative capacity of Ukraine.

Methodology of research. The methodological basis of research constitutes the historical and logical and systematic approaches in the study of patterns of innovation development in the context of economic growth and increase competitiveness.

Findings. The main priorities of national integration policy are defined based on the analysis of the state and prospects of development of the national economy and a set of measures is proposed to enhance and improve innovative capacity Ukraine through participation in European innovation programs.

Originality. Scientific novelty of the research results consists of predicting a possible increase innovation potential of the economy of Ukraine based on the study of international innovation programs as a factor of integration of Ukraine into the EU.

Practical value of the results of the study consists of importance of theoretical propositions, conclusions and recommendations for practical application of these results in the learning process, the development and improvement of certain legislative acts of Ukraine and to justify special measures for government agencies to address the problems associated with the innovative development of Ukraine.

Key words: EU Framework Programmes for Research and Technology Development, the European Research Area, innovation potential, international scientific and technical cooperation program of scientific and technical cooperation EUREKA.

Ніколаєнко С.М. ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ ХАРЧОВОЇ ТА ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Мета статті полягає у визначенні динаміки показників виробничо-господарської діяльності підприємств харчової промисловості, стану галузі за період 1990-2013 рр.

Дослідження тенденцій змін узагальнюючих показників на макро-, мезо- та мікрорівні дозволить в подальшому визначити стратегії розвитку галузей.

Методика дослідження. При аналізі показників виробничо-фінансової діяльності підприємств харчової і переробної промисловості, оцінці їх сучасного стану і перспектив розвитку використані загальнонаукові (аналіз, синтез, конкретизація) та спеціальні методи дослідження (порівняння, групування, відносні, середні величини).

Результати. Вивчено та проаналізовано динаміку обсягів реалізації продукції харчової і переробної промисловості, динаміку індексів продукції харчової і переробної промисловості за видами діяльності, динамік індексів виробництва продукції харчової промисловості за регіонами України. Вивчено та проаналізовано баланси виробництва та споживання основних продуктів за період з 2000 по 2013 роки.

Наукова новизна. Використано комплексний підхід до вивчення економічної ситуації в галузях харчової та переробної промисловості, що має вагомий вплив на добробут населення.

Практична значущість. Результати аналізу узагальнюючих та непрямих показників виробничо-господарської діяльності дозволять більш точно та об'єктивно оцінити поточний стан галузі. А на підставі розрахункових показників спрогнозувати подальші напрямки діяльності і їх спроможність до формування кластерних утворень.

Ключові слова: харчова і переробна промисловість, підприємства, виробничо-господарська діяльність, обсяги виробництва, імпорт, експорт.

Ніколаєнко С.Н. ХАРАКТЕРИСТИКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ ПИЩЕВОЙ И ПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Цель статьи заключается в определении динамики показателей производственно-хозяйственной деятельности предприятий пищевой промышленности, состояния отрасли за период 1990-2013 гг. Исследование тенденций изменений обобщающих показателей на макро-, мезо- и микроуровне позволит в дальнейшем определить стратегии развития отраслей.

Методика исследования. При анализе показателей производственно-финансовой деятельности предприятий пищевой и перерабатывающей промышленности, оценке их современного состояния и перспектив развития использованы общенаучные (анализ, синтез, конкретизация) и специальные методы исследования (сравнение, группировка, относительные, средние величины).

Результаты. Изучено и проанализировано динамику объемов реализации промышленной продукции за видами производственной деятельности, динамика индексов промышленной продукции, за видами деятельности, динамика индексов производства продукции пищевой промышленности, за регионами Украины. Изучены и проанализированы балансы производства и потребления основных продуктов за период с 2000 по 2013 года

Научная новизна. Использован комплексный подход к изучению экономической ситуации в отраслях пищевой и перерабатывающей промышленности, имеющий значительное влияние на благосостояние населения.

Практическая значимость. Результаты анализа обобщающих и непрямих показателей производственно-хозяйственной деятельности позволят более точно и объективно оценить текущее состояние отрасли. А на основании расчетных показателей спрогнозировать последующие направления деятельности и их возможность для формирования кластерных образований.

Ключевые слова: пищевая и перерабатывающая промышленность, предприятия, производственно – хозяйственная деятельность, объемы производства, импорт, экспорт.

Nikolaenko S.M. THE CHARACTERISTIC OF THE MODERN STATE OF FOOD AND PROCESSING INDUSTRY

Purpose. Purpose of the article consists in the certain dynamics of production economic activity performance of enterprises of food industry, state of industry, indicators for period of 1990-2013r.r. Research of tendencies of changes of summarizings indexes on makro-, mezo- and will allow in future to define microlevels strategy of development of industries.

Methodology of research. At the analysis of indexes production-financial to activity the scientific (analysis, synthesis, specification) and special methods of research were used (comparison, grouping, relative, averages).

Finding. In process studied and analysed dynamics of volumes of realization of industrial products after the types of production activity, loud speaker of indexes of industrial products, after the types of activity, loud speaker of indexes of production of goods of food industry, after the regions of Ukraine. As a result of research were studied and the analysed balances of production and consumption of basic products for period from 2000 to 2013 years

Originality. Used comprehensive approach to the study of the economic situation in the areas of food and processing industries, which has weighty impact on the welfare of the population.

Practical value. Results of the analysis and generalized indirect indicators industrial and economic activities will allow more accurately and objectively assess the current state of the industry. And on the basis estimates to predict subsequent directions of activity and their ability to forming of cluster formations.

Key words: food and processing industry, enterprises, of production and economic activity, production volumes, import, export.

Чернишевич О.М. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗПОДІЛУ ДОХОДІВ

Мета статті полягає у визначенні особливостей функціонування соціального розподілу та в обґрунтуванні основних факторів, що впливають на даний процес.

Методика дослідження. Під час дослідження використовувалися методи системного аналізу та синтезу, як спосіб деталізації діючих принципів розподільчих відносин на окремі важливі складові елементи. З метою самостійного їх дослідження дані методи передбачають кінцеве й своєчасне компонування результатів заради цілісного розуміння.

Метод теоретичної аналогії використовується для встановлення схожості між явищами розподільчої системи за спільними ознаками та історичного й логічного, як ретроспективне вивчення історії розвитку процесів регулювання здійснення розподільчих процесів, виявлення найбільш важливих і повторюваних подій та встановлення причинно-наслідкових зв'язків їх існування.

Результати. Доведено необхідність формування комплексного підходу та виокремлення складових реалізації політики боротьби з соціально-економічною нерівністю. Запропоновано систему диференціації предмету дослідження теорії розподілу й відповідних підходів до їх аналізу. Визначено основні важелі середовища регулювання рівня доходів та обґрунтовано внутрішні фактори впливу на нього.

Наукова новизна. Запропоновано систему парадигм та підходів до розподільчих відносин з відмінними проблемними

аспектами та описано їх взаємозв'язок із відповідними типами аналізу. Виділено й проаналізовано фактори впливу на рівень доходів з урахуванням важелів регулювання.

Практична значущість. Визначену систему розподільчих відносин доцільно використовувати при аналізі соціально-економічних процесів між інституційними секторами економіки та для створення й провадження національної політики розподілу доходів.

Ключові слова: доходи, розподіл доходів, функціональний підхід, суб'єктний підхід, дохідна парадигма добробуту, технологічна парадигма.

Чернишевич О.Н. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ СОВРЕМЕННОГО МЕХАНИЗМА РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ДОХОДОВ

Цель статьи заключается в определении особенностей функционирования социального распределения и в обосновании основных факторов, влияющих на данный процесс.

Методика исследования. В ходе исследования использовались методы системного анализа и синтеза, определяемые как способ детализации действующих принципов распределительных отношений на отдельные важные составные элементы. С целью самостоятельного их исследования, методы предусматривают конечную и своевременную компоновку результатов для целостного понимания. Метод теоретической аналогии используется для установления сходства между явлениями распределительной системы по общим признакам; исторического и логического - метод рассматривают как ретроспективное изучение истории развития, процессов регулирования и осуществления распределительных процессов, выявления наиболее важных и повторяющихся событий и установление причинно-следственных связей их существования.

Результаты. Доказана необходимость формирования комплексного подхода и выделения, составляющих реализации политики борьбы с социально-экономическим неравенством. Предложена система дифференциации предмета исследования теории распределения и соответствующих подходов к их анализу. Определены основные рычаги среды регулирования уровня доходов и обоснованно внутренние факторы влияния на него.

Научная новизна. Предложена система парадигм и подходов к распределительным отношениям с отличными проблемными аспектами и описана их взаимосвязь с соответствующими типами анализа. Выделены и рассмотрены факторы, влияющие на уровень доходов с учетом рычагов регулирования.

Практическая значимость. Данную систему распределительных отношений целесообразно использовать при анализе социально-экономических отношений между институциональными секторами экономики и для создания и проведения национальной политики распределения доходов.

Ключевые слова: доходы, распределение доходов, функциональный подход, субъектный подход, доходная парадигма благосостояния, технологическая парадигма.

Chernyshevych O.M. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF THE MODERN MECHANISM FORMATION OF THE INCOME DISTRIBUTION

Purpose. The purpose of the article is to determine the features of the social distribution functioning and to justify the main factors affecting this process.

Methodology of research. In this research are used: method of system analysis and synthesis, as a way of specification principles of distributive relations on some specific components for its independent study, this method involves final combining for complete results understanding. Method of theoretical analogy means establishing similarities between phenomena of the distribution system; method of historical and logical is a retrospective study of the regulatory processes of distribution relations to identify the most important and recurring events and for establishing causality of their existence.

Findings. The necessity of forming an integrated approach and separation of components of implementing the fighting policy against social and economic inequality is proved. The system of differentiation of the distribution theory subject research approaches is offered. The main regulation levers of the income size environment are determined and the internal factors that influence it are grounded.

Originality. The system of paradigms and approaches to the distribution relations with the different aspects of the problem is offered, also, the relationship with the relevant types of analysis is described. In research there is a specification of factors which is based on the governmental adjustment leverages that influence income level.

Practical value. The distributive relations system should be used in the analysis of socio-economic relations between institutional sectors and for creation a national policy of income distribution.

Key words: income, income distribution, functional approach, subject approach, revenue paradigm welfare, technological paradigm.

Марчук Ю.В. РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо розбудови інфраструктури інноваційного розвитку нашої держави, звертаючись до досвіду розвинутих країн, які вже пройшли цей складний етап організації інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку та вибрали для себе найбільш ефективні та дієві його форми.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано загальнонаукові методи: спостереження, узагальнення, аналізу та формалізації. Для визначення впливу інноваційної інфраструктури на конкурентоспроможність економіки застосовано системний підхід.

Результати. Обґрунтовано потребу розробки такої інноваційної інфраструктури, яка б відповідала особливостям вітчизняної системи національного господарства, використовуючи вдалий зарубіжний досвід дієвого функціонування окремих елементів інноваційної інфраструктури.

Наукова новизна. Узагальнено зарубіжний досвід підходів до організації ефективної інноваційної інфраструктури, доведено, що остання є ключовим фактором переходу до інноваційної та конкурентоспроможної економіки.

Практична значущість. Результати дослідження доцільно застосовувати у розробці ефективної стратегії інноваційного розвитку України, а також в практичній організації окремих структур інноваційної діяльності.

Ключові слова: інноваційна інфраструктура, конкурентоспроможність, інноваційний розвиток, механізм, бізнес, організація, досвід.

Марчук Ю.В. РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА

Целью исследования является разработка теоретических, методологических положений и практических рекомендаций

по развитию инфраструктуры инновационного развития нашего государства, обращаясь к опыту развитых стран, которые уже прошли этот сложный этап организации инфраструктурного обеспечения инновационного развития и выбрали для себя наиболее эффективные и действенные его формы.

Методика исследования. В процессе исследования применены общенаучные методы: наблюдение, обобщения, анализа и формализации. Для определения влияния инновационной инфраструктуры на конкурентоспособность экономики применен системный подход.

Результаты. Обоснованно необходимость разработки такой инновационной инфраструктуры, которая бы отвечала особенностям отечественной системы национального хозяйства, используя удачный зарубежный опыт действенного функционирования отдельных элементов инновационной инфраструктуры.

Научная новизна. Обобщен зарубежный опыт подходов к организации эффективной инновационной инфраструктуры, доказано, что последняя является ключевым фактором перехода к инновационной и конкурентоспособной экономике.

Практическая значимость. Результаты исследования целесообразно применять в разработке эффективной стратегии инновационного развития Украины, а также в практической организации отдельных структур инновационной деятельности.

Ключевые слова: инновационная инфраструктура, конкурентоспособность, инновационное развитие, механизм, бизнес, организация, опыт.

Marchuk Iu.V. INNOVATIVE INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT AS A FACTOR OF INCREASING THE NATIONAL ECONOMY COMPETITIVENESS

Purpose. The aim of the research is to develop theoretical, methodological principles and practical recommendations as to infrastructure development of our country, referring to the experience of developed countries that have gone through this difficult stage of innovation infrastructure organisation and chosen the most effective forms for themselves.

Methodology of research. In research author used general scientific methods: observation, synthesis, analysis and formalization. There was applicated the system approach to determine the impact of innovation infrasstructure on economic competitiveness.

Findings. The need for developing such innovative infrastructure that would meet the peculiarities of the national economy, using the successful experience of foreign effective operation of innovation infrastructure elements.

Originality. The research carried made it possible to gather international experience approaches to effective innovation infrastructure, proved that the latter is a key factor in the transition to an innovative and competitive economy.

Practical value. The developed model is reasonable for using in working out effective strategy for innovation development of Ukraine as well as in practice of making individual structures in the framework of innovation activity.

Key words: innovation infrastructure, competitiveness, innovation development, mechanisms, business, organization, experience.

Солярчук Н.Ю. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФРІЛАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Мета проведеного дослідження полягає у розробленні механізму державного управління фрілансовою діяльністю.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження, а саме: аналіз, синтез, групування, структурно-логічний аналіз (для побудови механізму державного управління фрілансовою діяльністю), графічний (для наочного відображення результатів дослідження).

Результати. Обґрунтовано доцільність розроблення механізму державного управління та запропоновано даний механізм, який складається з п'яти етапів: 1. Створення системи державного управління фрілансовою діяльністю. 2. Оцінювання стану фрілансової діяльності. 3. Оцінювання стану державного управління фрілансовою діяльністю. 4. Розроблення та впровадження інструментів державного управління фрілансовою діяльністю. 5. Моніторинг стану фрілансової діяльності та ефективності державного управління.

Наукова новизна. Проведене дослідження дало змогу розробити механізм державного управління фрілансовою діяльністю.

Практична значущість. Розроблений механізм доцільно застосовувати з метою забезпечення сприятливих умов для розвитку фрілансової діяльності в Україні та підвищення рівня легалізації фрілансерів, оскільки розвиток даного виду діяльності позитивно вплине на економіку країни в цілому та дозволить покращити такі показники як рівень безробіття, відтік кваліфікованих кадрів за кордон, ВВП тощо.

Ключові слова: фріланс, фрілансова діяльність, державне управління фрілансовою діяльністю, механізм державного управління фрілансовою діяльністю, макроекономічні показники розвитку фрілансової діяльності.

Солярчук Н.Ю. МЕХАНИЗМ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ ФРИЛАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ

Цель проведенного исследования заключается в разработке механизма государственного управления фрилансовой деятельностью.

Методика исследования. В процессе исследования применены общенаучные и специальные методы научного исследования, а именно: анализ, синтез, группирование, структурно-логический анализ (для построения механизма государственного управления фрилансовой деятельностью), графический (для наглядного отображения результатов исследования).

Результаты. Обоснована целесообразность разработки механизма государственного управления и предложен данный механизм, который состоит из пяти этапов: 1. Создание системы государственного управления фрилансовой деятельностью. 2. Оценка состояния фрилансовой деятельности. 3. Оценка состояния государственного управления фрилансовой деятельностью. 4. Разработка и внедрение инструментов государственного управления фрилансовой деятельностью. 5. Мониторинг состояния фрилансовой деятельности и эффективности государственного управления.

Научная новизна. Проведенное исследование позволило разработать механизм государственного управления фрилансовой деятельностью.

Практическая значимость. Разработанный механизм целесообразно применять с целью обеспечения благоприятных условий для развития фрилансовой деятельности в Украине и повышения уровня легализации фрилансеров, поскольку развитие данного вида деятельности положительно повлияет на экономику страны в целом и позволит улучшить такие показатели как уровень безработицы, отток квалифицированных кадров за рубеж, ВВП и т.д.

Ключевые слова: фриланс, фрилансовая деятельность, государственное управление фрилансовой деятельностью, механизм государственного управления фрилансовой деятельностью, макроэкономические показатели развития фрилансовой деятельности.

Solyarchuk N.Y. THE MECHANISM OF FREELANCE STATE ADMINISTRATION

Purpose. The purpose of the article is connected to the development of state administration mechanism for freelance.

Methodology of research. In the research author used special and general scientific research methods: analysis, synthesis,

grouping, structural and logical analysis (for the development of state administration mechanism for freelance), graphic (for the visual display of research results).

Findings. There is proofed the expediency for the development of state administration mechanism, which is also represented in five steps: 1. The state freelance activity management system formation. 2. The evaluation of freelance activity condition. 3. The evaluation of the state freelance activity management condition. 4. The development and the implantation of state freelance activity management instruments. 5. Monitoring of freelance activity condition and the efficiency of the state management.

Originality. The carried research allowed to develop the state administration mechanism for freelance.

Practical value. The reasonable use of the developed mechanism is connected to the provision of favorable conditions for the development of freelance activity in Ukraine and increasing in freelance legalization level, as a result the development of that kind of activity will have a positive influence on the economy and will allow to improve such indexes as unemployment level, outflow of qualified employees abroad, GNP etc.

Key words: freelance, freelance, freelance public administration, mechanism of freelance public administration, macroeconomic indicators of freelance.

Троненко Н.І. МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ПОЛІТИЦІ ПРИХОВАНОГО ВПЛИВУ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ТНК У ЄС

Метою статті є дослідження прихованого впливу фармацевтичних ТНК шляхом лобювання інтересів при прийнятті рішень урядом ЄС та виявлення наднаціональних механізмів протидії цьому впливу.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано історико-логічний та системний підходи під час вивчення закономірностей розвитку відносин між фармацевтичними ТНК та урядом ЄС. Крім того, дослідження ґрунтується на діалектичному методі пізнання, якісного та кількісного порівняння, структурного та факторного аналізу, системного узагальнення.

Результати. Обґрунтовано потребу посилення засобів стримування та контролю діяльності фармацевтичних ТНК, підвищення рівня прозорості лобі їхніх інтересів, а також надання виборчих прав громадянам ЄС для участі в реалізації ініціатив у галузі регулювання фармацевтичних ТНК у ЄС.

Наукова новизна. Проведене дослідження дало змогу визначити значимість впливу транснаціонального капіталу європейських фармацевтичних ТНК на здоров'я та добробут населення ЄС при прийнятті політичних та економічних рішень урядом ЄС, приховані причини та наслідки такого впливу, а також обґрунтувати необхідність посилення засобів стримування та контролю фармацевтичних ТНК та залучення громадян ЄС до прийняття рішень, пов'язаних із охороною власного здоров'я.

Практична значущість. Результати дослідження, доведені до рівня конкретних пропозицій та рекомендацій, необхідно застосовувати у процесі формування урядом ЄС наднаціональної політики у сфері охорони здоров'я, його взаємодії із фармацевтичними ТНК, які лобіюючи власні інтереси при прийнятті рішень урядом ЄС, в змозі чинити негативний вплив на ефективне забезпечення охорони здоров'я.

Ключові слова: транснаціональна корпорація (ТНК), інтеграція, фармацевтична галузь, лобювання інтересів, наднаціональна політика.

Троненко Н.И. МЕХАНИЗМЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ПОЛИТИКЕ СКРЫТОГО ВЛИЯНИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИХ ТНК В ЕС

Целью статьи является исследование скрытого влияния фармацевтических ТНК путем лоббирования интересов при принятии решений правительством ЕС и выявление наднациональных механизмов противодействия этому влиянию.

Методика исследования. В процессе исследования применены историко-логический и системный подходы при изучении закономерностей развития отношений между фармацевтическими ТНК и правительством ЕС. Кроме того, исследование основывается на диалектическом методе познания, качественного и количественного сравнения, структурного анализа, системного обобщения.

Результаты. Обоснована необходимость усиления средств сдерживания и контроля фармацевтических ТНК, повышения уровня прозрачности лобби их интересов, а также предоставления избирательных прав гражданам ЕС для участия в реализации инициатив в сфере регулирования фармацевтических ТНК.

Научная новизна. Проведенное исследование позволило определить значимость влияния транснационального капитала европейских фармацевтических ТНК на здоровье и благосостояние населения ЕС при принятии политических и экономических решений правительством ЕС, скрытые причины и последствия такого влияния, а также обосновать необходимость усиления средств сдерживания и контроля ТНК и привлечения граждан ЕС к принятию решений, связанных с охраной собственного здоровья.

Практическая значимость. Результаты исследования, доведенные до уровня конкретных предложений и рекомендаций, необходимо применять в процессе формирования правительством ЕС наднациональной политики в сфере здравоохранения, его взаимодействия с фармацевтическими ТНК, которые лоббируя собственные интересы при принятии решений правительством ЕС, в состоянии оказывать негативное влияние на эффективное обеспечения здравоохранения.

Ключевые слова: транснациональная корпорація (ТНК), интеграція, фармацевтична галузь, лоббирование интересов, наднациональная политика.

Tronenko N.I. MECHANISMS OF RESISTANCE TO HIDDEN POLITICAL INFLUENCE OF THE PHARMACEUTICAL TNCs IN THE EU

Purpose. The purpose of the article is to study the hidden political influence of the pharmaceutical TNCs by lobbying the decision-making process of the EU government and the detection of supranational mechanisms of resistance to this influence.

Methodology of research. In research author used the historical, logical and systematic approaches for the investigation the development mechanism of the relations between the pharmaceutical TNCs and the EU government. In addition, the study is based on the dialectical method of learning, the qualitative and quantitative comparison, the structural and factor analysis, system synthesis.

Findings. It was determined the need for strengthen the means of containment and control of conduct for pharmaceutical TNCs, increasing transparency lobby their interests as well as providing the voting rights to the citizens of the EU to participate in regulatory initiatives of conduct for pharmaceutical TNCs in the EU.

Originality. The research allowed to estimate the significance of the European pharmaceutical TNCs influence on the health and wellbeing of the European citizens during the political and economic EU decision-making process, underlying causes and consequences of such effect, as well as to justify the need for strengthen the means of containment and control of pharmaceutical TNCs and involving the European community in the EU decision-making process, related to the protection of their own health.

Practical value. Results of the study, have been brought to the level of the concrete proposals and recommendations, should be used in the supranational health policy creation of the EU government and its interaction with the pharmaceutical TNCs, which can make a negative impact on the effective provision of the health care during lobbying their own interests on the decision-making process of the EU government.

Key words: transnational corporation (TNC), integration, pharmaceutical industry, lobbying, supranational policy.

Петухова О.М., Черноштан Г.Г. РОЗВИТОК ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Метою статті є узагальнення і конкретизація розвитку теоретичних поглядів науковців на економічну діагностику підприємства як невід'ємну складову економічної науки, уточнення сутнісних характеристик економічної діагностики.

Методика дослідження. За допомогою історичного, монографічного і порівняльного методів в статті проаналізовано розвиток трактувань сутності економічної діагностики підприємства. Встановлено, що основні протиріччя і неузгодженості у поглядах вчених стосуються взаємозв'язку і взаємозалежності понять «економічна діагностика» і «економічний аналіз». Ґрунтуючись на твердженнях провідних вчених встановлено, що економічна діагностика є удосконаленням, логічним продовженням економічного аналізу.

Результати. В результаті дослідження еволюції поглядів науковців на сутність економічної діагностики виявлено основні протиріччя у трактуванні цього поняття та відокремлені ключеві сутності характеристики економічної діагностики, які відображають її головне значення в економічній науці.

Виявлено, що економічна діагностика бере свій початок від економічного аналізу і за останні десятиріччя сформувалась як специфічний спосіб пізнання економічних явищ і процесів. Встановлено, що економічна діагностика за допомогою специфічних методів і прийомів, спрямованих на ідентифікацію стану об'єкта діагностування, визначає патологічні ознаки в економічній діяльності підприємства з метою їх нейтралізації, а також підготовки й обґрунтування ефективних управлінських рішень.

Наукова новизна. Новизна результатів дослідження полягає у виділенні ключових аспектів економічної діагностики, які відображають її економічну сутність як методу наукових досліджень і визначають її специфічні особливості: акцентування уваги на оцінці стану; цільова спрямованість на виявлення дисфункцій в роботі підприємства; використання неповної інформації про об'єкт дослідження і обмеженого кола показників; дослідження взаємозв'язків між процесами і явищами, отримання чіткої інформації про стан об'єкта діагностування для прийняття відповідних управлінських рішень.

Практична значущість. Перспективним напрямом наукових досліджень з питань економічної діагностики є удосконалення таких її різновидів як організаційна діагностика, діагностика процесів, бізнес-діагностика, діагностика корпоративних відносин.

Ключові слова: діагностика, аналіз, економічна діагностика, розвиток, дослідження.

Петухова О.М., Черноштан Г.Г. РАЗВИТИЕ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУЩНОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДИАГНОСТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Целью статьи является обобщение и конкретизация развития теоретических взглядов ученых на экономическую диагностику предприятия как неотъемлемую составляющую экономической науки, уточнение сущностных характеристик экономической диагностики.

Методика исследования. С помощью исторического, монографического и сравнительного методов в статье проанализировано развитие трактовок сущности экономической диагностики предприятия. Установлено, что основные противоречия и несогласованности во взглядах ученых касаются взаимосвязи и взаимозависимости понятий «экономическая диагностика» и «Экономический анализ». Основываясь на утверждениях ведущих ученых, установлено, что экономическая диагностика является усовершенствованием, логическим продолжением экономического анализа.

Результаты. В результате исследования развития взглядов ученых на сущность экономической диагностики выявлены основные противоречия в трактовке этого понятия и выделены ключевые характеристики экономической диагностики, которые отражают ее основное значение в экономической науке.

Вывявлено, что экономическая диагностика берет свое начало от экономического анализа и за последние десятилетия сформировалась как специфический способ познания экономических явлений и процессов. Установлено, что экономическая диагностика при помощи специфических методов и приемов, направленных на идентификацию состояния объекта диагностирования, определяет патологические признаки в экономической деятельности предприятия с целью их нейтрализации, а также подготовки и обоснования эффективных управленческих решений.

Научная новизна. Новизна результатов исследования заключается в выделении ключевых аспектов экономической диагностики, отражающих ее сущность как метода научных исследований, и определяют ее специфические особенности: акцентирование внимания на оценке состояния; целевая направленность на выявление дисфункций в работе предприятия; использование неполной информации об объекте исследования и ограниченного количества показателей; исследование взаимосвязей между процессами и явлениями, получение четкой информации о состоянии объекта диагностирования для принятия соответствующих управленческих решений.

Практическая значимость. Перспективным направлением научных исследований по вопросам экономической диагностики является усовершенствование таких ее разновидностей как организационная диагностика, диагностика процессов, бизнес-диагностика, диагностика корпоративных отношений.

Ключевые слова: диагностика, анализ, экономическая диагностика, развитие, исследование.

Pietukhova O.M., Chornoshtan H.H. DEVELOPMENT OF THEORETICAL APPROACHES TO DEFINITION OF ENTERPRISE'S ECONOMIC DIAGNOSTICS

Purpose. The purpose of the article is to summarize and specify theoretical views of scholars on economic diagnostics of enterprise, as well as to clarify the essential characteristics of economic diagnostics.

Methods of research. Using historical, monographic and comparative methods, the authors examine the development of interpretations of the nature of economic diagnostics of the company. It is proved that the basic contradictions and inconsistencies in the views of scholars concern the relationship and interdependence of the concepts of "economic diagnostics" and "economic analysis". Based on the statements of leading scholars we found that economic diagnostics is improvement and logical continuation of the economic analysis.

Findings. The study of the evolution of scholarly views on the nature of economic diagnostics revealed major contradictions in the interpretation of this concept and different key characteristics of the nature of economic diagnostics, reflecting its primary importance in economics.

It was revealed that economic diagnostics originates from the economic analysis and in the last decade emerged as a particular way of understanding of economic phenomena and processes. It was found that the economic diagnostics using specific methods and techniques aimed at identifying the performance of the object of diagnosing, defines pathological factors at enterprise's economic activity in order to neutralize them, as well as training and study effective management decisions.

Originality. The novelty of results appears in specification of key aspects of economic diagnostics, reflecting its economic essence as a method of research as well as determination of its specific characteristics: focus on assessment of enterprise in a certain period of time; target detection of dysfunction, imbalances, pathologies, "bottlenecks" and other shortcomings at the enterprise; the use of incomplete information about the object of study; the use of a limited range of analytical parameters; study of the relationship between

processes and phenomena; the result of diagnostics is clear identification of the state of the object of diagnostics; the result of diagnostics precedes decision-making.

Practical value. Promising area of research on economic diagnostics is improvement of its variants such as organizational diagnostics, diagnostics of processes, business diagnostics, diagnostics of corporate relations.

Key words: diagnostics, analysis, economic diagnostics, development, research

Колумбет О.П. МЕТОДОЛОГИЯ УПРАВЛІНСЬКОГО АНАЛІЗУ ОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Мета статті полягає у визначенні сутності поняття «управлінський аналіз», формулюванні основних завдань, функцій та методики аналізу матеріальних оборотних активів.

Методика дослідження. Для вирішення поставлених у статті проблем було використано діалектичний метод наукового пізнання та загальнонаукові методи дослідження: комплексного аналізу і синтезу, формальної і діалектичної логіки (при вивченні сутності понять «аналіз» і «економічний аналіз», «управлінський аналіз» в умовах ринкової економіки, узагальнення (при дослідженні зарубіжного досвіду управлінського аналізу), порівняльно-економічного аналізу (при вивченні особливостей на підприємстві діючого механізму управлінського аналізу матеріальних ресурсів).

Результати. Обґрунтовано потребу розробки методики управлінського аналізу оборотних матеріальних активів на підприємстві. Встановлено, що важливою передумовою організації внутрішньогосподарського обліку є організація автоматизованих робочих місць з обліку й аналізу виробничих запасів. Визначено, що практична реалізація ефективного управління виробничими запасами можлива впровадженням методики оперативного економічного аналізу. Доведено необхідність здійснювати перспективний аналіз виробничих запасів, який передбачає одержання необхідної інформації, її опрацювання, оцінку, визначення перспектив та ймовірності реалізації прогнозу.

Наукова новизна. Встановлено, що для ефективного використання фінансово-господарських ресурсів, у тому числі матеріальних оборотних активів, та виявлення резервів зміцнення фінансової стабільності підприємства необхідне проведення системного аналізу і його подальше удосконалення в ринкових умовах.

Практична значущість. Проведене дослідження дало змогу підприємствам України мати мінімальний рівень запасів, який відповідає обсягу продажу і термінам можливого поповнення запасів; зберігати запаси за допомогою конкретної системи складування та використовувати їх у міру надходження; чітко і правильно маркувати запаси; дотримуватись встановлених правил розвантаження та складування матеріалів, перевіряти їх кількість і стан перед підписанням відповідних документів.

Ключові слова: аналіз, управлінський аналіз, виробничі запаси, матеріальні ресурси, методика аналізу, функції аналізу.

Колумбет Е.П. МЕТОДОЛОГИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО АНАЛИЗА ОБОРОТНЫХ МАТЕРИАЛЬНЫХ АКТИВОВ В УПРАВЛЕНИИ ПРЕДПРИЯТИЕМ

Цель статьи заключается в определении сущности понятия «управленческий анализ», формулировке основных заданий, функций и методики анализа материальных оборотных активов.

Методика исследования. Для решения поставленных в статье проблем были использованы диалектический метод научного познания и общенаучные методы исследования: комплексного анализа и синтеза, формальной и диалектической логики (при изучении сущности понятий «анализ» и «экономический анализ», «управленческий анализ» в условиях рыночной экономики, обобщения (при исследовании зарубежного опыта управленческого анализа), сравнительно-экономического анализа (при изучении особенностей на предприятии действующего механизма управленческого анализа материальных ресурсов).

Результаты. Обоснованно потребность разработки методики управленческого анализа оборотных материальных активов на предприятии. Установлено, что важной предпосылкой организации внутрихозяйственного учета является организация автоматизированных рабочих мест из учета и анализа производственных запасов. Определено, что практическая реализация эффективного управления производственными запасами возможна внедрением методики оперативного экономического анализа. Доказана необходимость осуществлять перспективный анализ производственных запасов, который предусматривает получение необходимой информации, ее проработки, оценку, определение перспектив и вероятности реализации прогноза.

Научная новизна. Установлено, что для эффективного использования финансово хозяйственных ресурсов, в том числе материальных оборотных активов, и выявления резервов укрепления финансовой стабильности предприятия, необходимо проведение системного анализа и его последующее усовершенствование в рыночных условиях.

Практическая значимость. Проведенное исследование дало возможность предприятиям Украины иметь минимальный уровень запасов, который отвечает объема продаж и срокам возможного пополнения запасов; хранить запасы с помощью конкретной системы складирования и использовать их по мере поступления; четко и правильно маркировать запасы; придерживаться установленных правил разгрузки и складирования материалов, проверять их количество и состояние перед подписанием соответствующих документов.

Ключевые слова: анализ, управленческий анализ, производственные запасы, материальные ресурсы, методика анализа, функции анализа.

Kolumbet O.P. METHODOLOGY OF MANAGEMENT ANALYSIS OF WORKING TANGIBLE ASSETS IN ENTERPRISE MANAGEMENT

The purpose of the article is determination of essence of concept "administrative analysis", formulation of basic tasks, functions and methodology of analysis of material circulating assets.

Methodology of research. To solve the problems set in the article, the author used dialectical method of scientific knowledge and general scientific methods of research: integrated analysis and synthesis, formal and dialectical logic (in the study of the essence of the concepts of "analysis" and "economic analysis", "management analysis" in a market economy, generalization (the study of foreign experience in management analysis), comparative economic analysis (to determine features of the current mechanism of management analysis of tangible resources at the enterprise).

Findings. The necessity of development of methodology of administrative analysis of circulating material assets at the enterprise is resonated. The important pre-condition of organization of internal economic account is organization of workstations of account and analysis of productive supplies. A practical realization of effective control of productive inventories is possible by introduction of methodology of operative economic analysis. A necessity to carry out the perspective analysis of productive supplies, that envisages the receipt of necessary information, its working, estimation, determination of prospects and probability of realization of prognosis, is well-proven.

Originality. For the effective using of financially-economic resources, including material circulating assets, and exposure of

backlogs of strengthening of financial stability of enterprise is necessary realization of the system analysis and its further improvement in market conditions.

Practical value. The research enables the enterprises of Ukraine to have a minimum level of stocks which corresponds to sales and possible replenishment terms; to store stocks using a specific storage system and use them once available; to label stocks clearly and accurately; to comply with the rules of unloading and storage of stocks; to check their number and condition before signing the relevant documents.

Key words: analysis, management analysis, stocks, tangible assets, methodology of analysis, functions of analysis.

Ізвекова І.М. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗДЕФЕКТНОГО ВИРОБНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ

Мета статті полягає у розробці та практичній реалізації методичних підходів до удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення бездефектного виробництва на підприємствах машинобудування.

Методика дослідження. У ході дослідження використовувалися такі методи: аналіз – при дослідженні існуючих підходів до застосування організаційних та економічних методів забезпечення бездефектного виробництва; синтез – при визначенні суми втрат від браку, що підлягає відшкодуванню, як підсумку втрат підприємства за кожною окремою операцією технологічного циклу; класифікація – при групуванні видів браку за окремими ознаками; моделювання – при створенні моделі визначення розміру відшкодування робітниками втрат від виправного та невиправного браку.

Результати. Обґрунтовано теоретико-методичні засади удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення бездефектного виробництва. Удосконалено організаційно-економічний механізм забезпечення бездефектного виробництва на підприємствах машинобудування. Запропоновано мотивувати робітників щодо бездефектного виробництва за рахунок відшкодування втрат від браку.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці методичних підходів до удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення бездефектного виробництва на підприємствах машинобудування.

Практична значущість. Науково-методичні пропозиції та методичні рекомендації щодо удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення бездефектного виробництва можуть бути використані не тільки в умовах підприємств машинобудування, а й на інших промислових підприємствах переробної галузі.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм, витрати машинобудівного підприємства, втрати від браку, бездефектне виробництво, управлінські процедури, мотивація персоналу, відшкодування втрат від браку.

Извекова И.Н. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗДЕФЕКТНОГО ПРОИЗВОДСТВА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ МАШИНОСТРОЕНИЯ

Цель статьи заключается в разработке и практической реализации методических подходов к совершенствованию организационно-экономического механизма обеспечения бездефектного производства на предприятиях машиностроения.

Методика исследования. В ходе исследования использовались следующие методы: анализ - при исследовании существующих подходов к применению организационных и экономических методов обеспечения бездефектного производства; синтез - при определении потерь от брака, которые подлежат возмещению, как суммы потерь предприятия по каждой отдельной операции технологического цикла; классификация - при группировке видов брака по отдельным признакам; моделирование - при создании модели определения размера возмещения рабочими потерь от исправимого и неисправимого брака.

Результаты. Обоснованы теоретико-методические основы совершенствования организационно-экономического механизма обеспечения бездефектного производства. Усовершенствован организационно-экономический механизм обеспечения бездефектного производства на предприятиях машиностроения. Предложено мотивировать работников к бездефектному производству за счет возмещения потерь от брака.

Научная новизна результатов исследования заключается в теоретическом обосновании и разработке методических подходов к совершенствованию организационно-экономического механизма обеспечения бездефектного производства на предприятиях машиностроения.

Практическая значимость. Научно-методические предложения и методические рекомендации по совершенствованию организационно-экономического механизма обеспечения бездефектного производства могут быть использованы не только в условиях предприятий машиностроения, но и на других промышленных предприятиях перерабатывающей отрасли.

Ключевые слова: организационно-экономический механизм, расходы машиностроительного предприятия, потери от брака, бездефектное производство, управленческие процедуры, мотивация персонала, возмещение потерь от брака.

Izviekova I.M. ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF ENSURING DEFECT-FREE PRODUCTION AT MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

Purpose. The purpose of the article is to design and practical implementation of methodological approaches to at machine-building enterprises.

Methodology of research. In research author used the following methods: analysis - in the study of the existing approaches to the use of organizational and economic methods of ensuring defect-free production; synthesis - in determining the losses due to manufacturing defects to be recovered as the sum of losses the enterprises for each individual technological step in manufacturing; classification - for grouping types of manufacturing defects by selected characteristics; modeling - at creation a model of assessment reimbursement of workers the loss due to manufacturing defects, which are subject and not subject to correction.

Findings. The theoretical and methodological basis for improvement of organizational and economic mechanisms of ensuring defect-free production is grounded. The organizational and economic mechanism to ensure defect-free production at the enterprises of mechanical engineering is improved. The study offers to use motivating system for machine-building workers to manufacture a defect-free product to reimbursement of loss due to manufacturing defects.

Originality. Scientific originality of the research results is theoretical justification and development methodological approaches to improving organizational and economic mechanisms of ensuring defect-free production at machine-building enterprises.

Practical value. Scientific and methodological proposals and methodical recommendations for improving the organizational and economic mechanisms of ensuring defect-free production can be used not only in machine-building enterprises, but also in other industrial manufacturing industry.

Key words: organizational and economic mechanisms, expenses of machine-building enterprises, losses due to manufacturing defects, defect-free production, managerial procedures, motivating the essential production personnel, reimbursement of loss due to manufacturing defects.

Романич І.Б. МОДЕЛЮВАННЯ КІЛЬКІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК АВТОПАРКУ ПОШТОВО-ЛОГІСТИЧНОЇ КОМПАНІЇ ЗА КРИТЕРІЄМ НАПОВНЕННЯ ВАНТАЖАМИ ЇЇ ЗАГАЛЬНОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Метою даної роботи є побудова адекватних економетричних моделей на основі реальних статистичних даних, дослідження залежності кількості автотранспортних засобів у парку поштово-логістичної компанії та визначення необхідної кількості магістралей і автотранспортних засобів адресного обслуговування.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано методи: економічного аналізу, економіко-статистичні методи – при проведенні експрес-діагностики багатofакторних моделей на адекватність; методи економіко-математичного моделювання та прогнозування – при побудові множинної лінійної кореляційно-регресійної моделі.

Результати. Побудовано множинну лінійну кореляційно-регресійну модель, що відображає залежність кількості магістралей від надходження відправлень в загальну логістичну систему поштово-логістичної компанії, побудовано множинну лінійну кореляційно-регресійну модель, що описує залежність кількості автотранспортних засобів адресного обслуговування від надходження відправлень в систему оператора поштового зв'язку, побудовано множинну лінійну кореляційно-регресійну модель, що описує залежність кількості автотранспортних засобів адресного обслуговування, що використовуються конкретним підрозділом компанії, від кількості маршрутів адресного обслуговування, закріплених за цим підрозділом, а також середньоденного надходження відправлень на цей підрозділ; проведено експрес-діагностику багатofакторних моделей на адекватність, доведено тисноту зв'язку між результуючою і факторними змінними.

Наукова новизна. Побудовано адекватні економетричні моделі залежності кількості автотранспортних засобів у парку поштово-логістичної компанії, – причому як таких, що використовуються на магістралях, так і таких, що здійснюють адресне обслуговування.

Практична значущість. Розроблені моделі доцільно застосовувати для оптимізації операційних процесів поштово-логістичних компаній України.

Ключові слова: поштово-логістична компанія, оператор поштового зв'язку, магістраль, адресне обслуговування, операційна діяльність, множинна регресія.

Романых И.Б. МОДЕЛИРОВАНИЕ КОЛИЧЕСТВЕННЫХ ХАРАКТЕРИСТИК АВТОПАРКА ПОЧТОВО-ЛОГИСТИЧЕСКОЙ КОМПАНИИ ПО КРИТЕРИЮ НАПОЛНЕНИЯ ГРУЗАМИ ЕЕ ОБЩЕЙ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ

Целью данной работы является построение адекватных эконометрических моделей на основе реальных статистических данных, исследование зависимости количества автотранспортных средств в парке почтово-логистической компании и определение необходимого количества магистралей и автотранспортных средств адресного обслуживания.

Методика исследования. В процессе исследования применены методы: экономического анализа, экономико-статистические методы – во время экспресс-диагностики многофакторных моделей на адекватность; методы экономико-математического моделирования и прогнозирования – при построении множественной линейной корреляционно-регрессионной модели.

Результаты. Построено множественную корреляционно-регрессионную модель, которая отображает зависимость количества магистралей от поступления отправок в общую логистическую систему почтово-логистической компании, построено множественную корреляционно-регрессионную модель, которая описывает зависимость количества автотранспортных средств адресного обслуживания от поступления отправок в систему оператора почтовой связи, построено множественную корреляционно-регрессионную модель, которая описывает зависимость количества автотранспортных средств адресного обслуживания, которые используются на конкретном подразделении компании, от количества маршрутов адресного обслуживания, закрепленных за этим подразделением, а также от среднечасового поступления отправок на это подразделение; проведено экспресс-диагностику моделей на адекватность, доказано тесноту связи между результирующей и факторными переменными.

Научная новизна. Построено адекватные эконометрические модели зависимости количества автотранспортных средств в парке почтово-логистической компании, – причем как таких, что используются на магистралях, так и таких, которые обеспечивают адресное обслуживание.

Практическая значимость. Разработанные модели целесообразно применять для оптимизации операционных процессов почтово-логистических компаний Украины.

Ключевые слова: почтово-логистическая компания, оператор почтовой связи, магистраль, адресное обслуживание, операционная деятельность, множественная регрессия.

Romanych I.B. MODELING QUANTITATIVE CHARACTERISTICS OF VEHICLE FLEET OF POSTAL AND LOGISTICS COMPANY ON THE CRITERION OF FILLING ITS GENERAL LOGISTICS SYSTEMS WITH CARGOES

Purpose. The aim of this article is to develop the adequate econometric models based on real statistics, to investigate the dependence of the number of vehicles in the postal and logistics companies' fleet and to determine the required number of interurban transport lines and address service vehicles.

Methodology of research. The author used techniques of economic analysis, economic and statistical methods – to hold the models adequacy diagnostic; methods of economic-mathematical modeling and forecasting – to construct the multiple linear correlation and regression models.

Findings. The multiple linear correlation and regression model that reflects the dependence of the quantity of interurban transport lines on the shipments quantity is constructed, the multiple linear correlation and regression model describing the dependence of the quantity of address service vehicles on the shipment quantity is constructed, the multiple linear correlation and regression model describing the dependence of the quantity of address service vehicles used in companies unit on the quantity of service routes and the daily average mail and cargo entering on the companies unit is constructed; rapid diagnostic for models adequacy is conducted, the close connectivity between the variables is proven.

Originality. Built the appropriate econometric models dependence of the quantity of the postal and logistics company vehicles – both those, that are used on highways, and those engaged address service.

Practical value. The models are useful for operational processes of postal and logistics companies in Ukraine optimizing.

Key words: postal and logistics company, mail operator, interurban transport, address service, operational activity, multiple regression.

Сватюк О.Р., Хабко М.Р. КОНКУРЕНТОЗДАТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ПОНЯТТЯ, ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК, КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ.

Мета статті полягає в обґрунтуванні взаємозв'язку понять конкуренції, конкурентоздатності, конкурентоздатності підприємства та їхнє відображення на підприємницькій діяльності.

Методика дослідження охоплює пізнання підходів щодо визначення понять «конкуренція», «конкурентоздатність» та

«конкурентоздатність підприємства». Застосовано методи пошуку причинно-наслідкових зв'язків.

Результати. Сформовано наукові підходи до визначення основних термінів, типів конкуренції підприємств, конкурентні переваги на нестабільному ринку. Визначено такі переваги конкуренції, які є: основою механізму ринкової економіки; орієнтують на потреби ринку, на забезпечення високої якості товарів (послуг), створення нових товарів; є альтернативою монополізації; регулюють ринкові пропорції та ефективність ринків.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в обґрунтуванні причинно-наслідкових зв'язків щодо конкурентоздатності підприємств; визначенні переваг підприємств, які мають властивість витримувати конкуренцію на ринку та залежать від впливу нестабільного середовища.

Практична значущість. Розроблений підхід на основі причинно-наслідкових зв'язків дозволяє застосувати переваги конкуренції у нестабільному середовищі. Глобалізація зробила істотний вплив на Україну і надала шанс для розвитку. Однак політичні та економічні зміни іміджу країни в цьому аспекті оцінити однозначно нині неможливо без втрат.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоздатність, конкурентоздатність підприємства, конкурентні переваги.

Сватюк О.Р., Хабко М.Р. КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ПОНЯТИЯ, ВЗАИМОСВЯЗЬ, КОНКУРЕНТНЫЕ ПРЕИМУЩЕСТВА

Цель статьи состоит в обосновании взаимосвязи понятий конкуренции, конкурентоспособности, конкурентоспособности предприятия и их отражение на предпринимательской деятельности.

Методика исследования охватывает познания подходов и определения понятий «конкуренция», «конкурентоспособность» и «конкурентоспособность предприятия». Применены методы поиска причинно-следственных связей.

Результаты. Сформированы научные подходы к определению основных терминов, типов конкуренции предприятий, конкурентные преимущества на нестабильном рынке. Определены следующие преимущества конкуренции: является основой механизма рыночной экономики; ориентирует на потребности рынка, на обеспечение высокого качества товаров (услуг), создания новых товаров; является альтернативой монополизации; регулирует рыночные пропорции, эффективность рынков.

Научная новизна исследования заключается в обосновании причинно-следственных связей конкурентоспособности предприятий; определении преимуществ предприятий, имеющих свойство выдерживать конкуренцию на рынке и зависят от влияния нестабильной среды.

Практическая значимость. Разработанный подход на основе причинно-следственных связей позволяет применить преимущества конкуренции в нестабильной среде. Глобализация оказала существенное влияние на Украину и предоставила шанс для развития. Однако политические и экономические изменения имиджа страны в этом аспекте оценить однозначно сейчас невозможно без потерь.

Ключевые слова: конкуренция, конкурентоспособность, конкурентоспособность предприятия, конкурентные преимущества.

Svatiuk O.R. Khabko M.R. COMPETITIVENESS OF ENTERPRISE: CONCEPT, INTERRELATION, COMPETITIVE ADVANTAGES

Purpose. The aim of the paper is in the justification of the relationship concepts of competition, competitive, competitive businesses and their display on the business.

Methodology of research. Method so study covers knowledge of approaches and definitions of "competition", "competitive" and "competitive enterprise." Applied methods of finding causation.

Findings. The article deals with scientific approaches to the definition of key terms, types of competition, enterprises competitive advantage in an unstable market. Identified the benefits of competition: the mechanisms the basis of the market economy; focuses on the needs of the market, to ensure high quality of goods (services), creating new products; an alter native monopolization; regulates the market and the proportion of market efficiency.

Originality. Scientific novelty of the research results is the justification of causality on the competitiveness of enterprises; determining advantages of enterprises which have the property sustain competition in the market and depends on influence of the unstable environment; affected by the unstable environment.

Practical value. The developed approach based on causal relationships allows you to apply the benefits of competition in an unstable environment. Globalization has had a significant impact on Ukraine and provided an opportunity for development. Political and economic changes in the country's image in this respected equivocally currently impossible to assess without loss.

Key words: competition, competitive, competitive enterprise, competitive advantage.

Карлик Ю.Ю., Бигдан М.Г. ПЕРСПЕКТИВНИЙ ТОВАРНИЙ АСОРТИМЕНТ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Метою статті є визначення сутності та значення асортиментної політики в сучасних умовах; дослідження значення перспективного товарного асортименту як складової частини економічної стратегії машинобудівного підприємства.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано загальні наукові методи: аналізу і синтезу – при обґрунтуванні залежності економічної стратегії підприємства від перспективного товарного асортименту; конкретизації, аргументації, порівняння (знаходження спільних і відмінних ознак предмета), класифікації – при визначенні економічної стратегії підприємства, орієнтованої на підтримання конкурентної переваги, запобігання його банкрутства.

Результати. Обґрунтовано залежність економічної стратегії підприємства від перспективного товарного асортименту. Визначено, що реалізація економічної стратегії підприємства значною мірою залежить від вдало розробленої асортиментної політики. Виробляючи правила і прийоми ефективної реалізації перспективних напрямків діяльності, економічна стратегія підприємства повинна бути орієнтована на підтримання конкурентної переваги, запобігання його банкрутства, забезпечення тривалого процвітання у середовищі, що постійно змінюється.

Наукова новизна. Обґрунтовано, що в сучасних умовах розвитку і функціонування машинобудівних підприємств формування асортиментної політики посідає одне з провідних місць у підвищенні ефективності виробництва.

Практична значущість. Визначено шляхи та завдання економічної стратегії підприємства для обґрунтування перспективного товарного асортименту.

Ключові слова: стратегія, економічна стратегія, асортиментна політика, маркетинг, промисловий маркетинг, рівень попиту.

Карлик Ю.Ю., Бигдан М.Г. ПЕРСПЕКТИВНИЙ ТОВАРНИЙ АСОРТИМЕНТ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ЧАСТЬ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТРАТЕГИИ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Целью статьи является определение сущности и значения асортиментной политики в современных условиях; исследование значения перспективного товарного ассортимента как составной части экономической стратегии

машиностроительного предприятия.

Методика исследования. В процессе исследования применены общие научные методы: анализа и синтеза - при обосновании зависимости экономической стратегии предприятия от перспективного товарного ассортимента; конкретизации, аргументации, сравнение (нахождение общих и отличительных признаков предмета), классификации - при определении экономической стратегии предприятия, ориентированной на поддержание конкурентного преимущества, предотвращение его банкротства.

Результаты. Обоснована зависимость экономической стратегии предприятия от перспективного товарного ассортимента. Определено, что реализация экономической стратегии предприятия в значительной степени зависит от удачно разработанной ассортиментной политики. Производя правила и приемы эффективной реализации перспективных направлений деятельности, экономическая стратегия предприятия должна быть ориентирована на поддержание конкурентного преимущества, предотвращение его банкротства, обеспечение длительного процветания в среде, что постоянно меняется.

Научная новизна. Обосновано, что в современных условиях развития и функционирования машиностроительных предприятий формирования ассортиментной политики занимает одно из ведущих мест в повышении эффективности производства.

Практическая значимость. Определены пути и задачи экономической стратегии предприятия для обоснования перспективного товарного ассортимента.

Ключевые слова: стратегия, экономическая стратегия, ассортиментная политика, маркетинг, промышленный маркетинг, уровень спроса.

Karlyk Yu.Yu., Bihdan M.H. PROMISING PRODUCT RANGE OF AS PART OF THE ECONOMIC STRATEGY OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

Purpose. The purpose of the article is determination the essence and importance of assortment politics in modern terms; research the essence promising the range of product.

Methodology of research. In the process of research general scientific methods are applied: to the analysis and synthesis - at the ground of dependence of economic strategy of enterprise from promising the range of product; specifications, argumentations, comparisons (being of general and excellent signs of object), classifications - at determination of economic strategy of enterprise, competitive edge prevention of his bankruptcy oriented to maintenance.

Results. The dependence of economic strategy of enterprise from promising the range of product. Certainly that the implementation of the economic strategy of an enterprise largely depends on well designed assortment policy. Developing rules and techniques of effective implementation of long-term activities, the economic strategy of the company should be focused on maintaining a competitive advantage, preventing its bankruptcy, ensuring long-term prosperity in an environment that is constantly changing.

Originality. Proved that in modern conditions of development and functioning of engineering companies forming product policy is one of the leading places in an increase efficiency of production.

Practical value. Determination ways and assignment of the enterprise to substantiation of promising the range of product.

Key words: strategy, economic strategy, assortment policy, marketing, industrial marketing, demand.

Замятіна Н.В. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мета статті полягає у розробці методичних положень і практичних рекомендацій щодо оцінки інвестиційної активності сільськогосподарських підприємств.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано загальнонаукові методи: аналізу та синтезу, дедукції – при обґрунтуванні потреби розробки системи показників оцінки інвестиційної активності підприємства; порівняльного аналізу, а також коефіцієнтний та графічний методи – при визначенні критеріїв віднесення конкретного підприємства до різних груп в матриці оцінки рівня інвестування в основні засоби сільськогосподарського підприємства.

Результати. Обґрунтовано потребу розробки системи показників оцінки інвестиційної активності підприємства, яка передбачає розрахунок двох показників: коефіцієнт фінансування простого відтворення та коефіцієнта відтворення. В результаті проведених досліджень було одержано можливі типи інвестиційної поведінки сільськогосподарських підприємств, які відповідають окремим секторам в матриці оцінки рівня інвестування. Визначено критерії віднесення конкретного підприємства до різних груп в матриці оцінки рівня інвестування в основні засоби сільськогосподарського підприємства.

Наукова новизна. Розроблено методичний підхід, що передбачає використання конкретних відносних показників (коефіцієнтів), які мають кількісне вираження, що максимально забезпечує порівнюваність результатів, а також дає змогу чітко диференціювати певні рівні інвестиційної активності підприємства. Перевагами такого підходу є те, що завдяки використанню матриць співвідношення різних показників досягається максимально повне врахування усіх чинників, що формують рівень інвестиційної активності об'єкта.

Практична значущість. Запропоновану методику доцільно застосовувати в процесі управління інвестиційною діяльністю підприємства на мікрорівні.

Ключові слова: інвестиційна активність, інвестиційна діяльність, коефіцієнт відтворення, матриця оцінки інвестиційної активності.

Замятіна Н.В. ОЦЕНКА ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Цель статьи заключается в разработке методических положений и практических рекомендаций по оценке инвестиционной активности сельскохозяйственных предприятий.

Методика исследования. В процессе исследования применены общенаучные методы: анализа и синтеза, дедукции - при обосновании необходимости разработки системы показателей оценки инвестиционной активности предприятия; сравнительного анализа, а также коэффициентный и графический методы - при определении критериев отнесения конкретного предприятия к различным группам в матрице оценки уровня инвестирования в основные средства сельскохозяйственного предприятия.

Результаты. Обоснована необходимость разработки системы показателей оценки инвестиционной активности предприятия, которая предусматривает расчет двух показателей: коэффициент финансирования простого воспроизводства и коэффициента воспроизводства. В результате проведенных исследований получены возможные типы инвестиционного поведения сельскохозяйственных предприятий, соответствующих отдельным секторам в матрице оценки уровня инвестиционной активности. Определены критерии отнесения конкретного предприятия к различным группам в матрице оценки уровня инвестирования в основные средства сельскохозяйственного предприятия.

Научная новизна. Разработан методический подход, предусматривающий использование конкретных относительных показателей (коэффициентов), которые имеют количественное выражение, максимально обеспечивает сопоставимость

результатов, а также позволяет четко дифференцировать определенные уровни инвестиционной активности предприятия. Преимуществами такого подхода является то, что благодаря использованию матриц соотношение различных показателей достигается максимально полный учет всех факторов, формирующих уровень инвестиционной активности объекта.

Практическая значимость. Предложенную методику целесообразно применять в процессе управления инвестиционной деятельностью предприятия на микроуровне.

Ключевые слова: инвестиционная активность, инвестиционная деятельность, коэффициент воспроизводства, матрица оценки инвестиционной активности.

Zamyatina N.V. EVALUATION OF AGRICULTURAL ENTERPRISES' INVESTMENT ACTIVITY

Purpose. The purpose of the article is to develop methodological positions and practical recommendations for assessing the agricultural enterprises' investment activity.

Methodology of research. The study applies general scientific methods of analysis and synthesis, deduction - for substantiation the need of developing a system of indicators to measure the company's investment activity; comparative analysis as well as coefficient and graphical methods - in determining the classification criteria of different groups in a investment assessing matrix.

Findings. In article is substantiated the need of developing a system of enterprise's investment activity measuring indicators, which involves the calculation of two parameters: the coefficient of funding simple reproduction and reproduction rate. As a result of the research, the possible types of investment behavior of enterprises that meet certain sectors in the matrix of the investment activity level assessing are obtained. The criteria of classification of a particular company to different groups in a matrix of investment level assessing are fixed.

Originality. The study develops a methodical approach that involves the use of specific relative indicators (factors) that are quantified and ensures maximum comparability of results, and allows to differentiate clearly certain the enterprises' investment activity level. The advantage of this approach is that the using of correlation matrices of various indicators fullest consideration of all the factors that make investment activity object can be achieved.

Practical value. Appropriate to apply the proposed method in the management of investment activities on a micro level.

Key words: investment activity, reproduction rate, matrix of investment activity estimation.

Павлик І.Л. СЕРВІСНА СТРАТЕГІЯ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНОГО СТАТУСУ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Мета статті полягає у розробці та запровадженні сервісної стратегії на підприємствах торгівлі, яка має вплинути на формування та зміцнення їх конкурентного статусу.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано наступні методи: монографічний, аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення, діалектичного підходу при обґрунтуванні сервісної стратегії у формуванні конкурентного статусу підприємств торгівлі.

Результати. Обґрунтовано необхідність запровадження сервісної стратегії якісного сервісу, який є одним із чинників забезпечення ефективності продажу товарів підприємствами торгівлі, оскільки споживачеві надається необхідна інформація про продукцію, її характеристики, цінову пропозицію, гарантійний термін експлуатації тощо. Визначено напрями подальшого розвитку сервісної стратегії, яка включає: структурування сервісних контактів, інтеграцію інформаційного, логістичного та технічного обслуговування, здійснення оцінки якості та економічної ефективності організації сервісу, що забезпечить зміцнення конкурентного статусу підприємств торгівлі.

Наукова новизна. Визначено перспективні напрями розвитку сервісу, що мають ефективно вплинути на зміцнення конкурентного статусу підприємств торгівлі. Запропоновано використання сервісної стратегії, яка сприяє активній реалізації сучасних інноваційних заходів щодо забезпечення стратегічного потенціалу підприємств торгівлі.

Практична значущість. Розглянуту стратегію доцільно застосовувати у формуванні та зміцненні конкурентного статусу підприємств торгівлі, забезпеченні їх стійких конкурентних переваг на ринку з метою задоволення споживчого попиту.

Ключові слова: сервіс, стратегія, якість сервісу, споживчий попит, ресурсний потенціал, конкурентні переваги, конкурентний статус.

Павлик І.Л. СЕРВИСНАЯ СТРАТЕГИЯ В ФОРМИРОВАНИИ КОНКУРЕНТНОГО СТАТУСА ПРЕДПРИЯТИЙ ТОРГОВЛИ

Цель статьи заключается в разработке и внедрении сервисной стратегии на предприятиях торговли, которая должна повлиять на формирование и укрепление их конкурентного статуса.

Методика исследования. В процессе исследования применены следующие методы: монографический, анализа и синтеза, систематизации и обобщения, диалектического подхода при обосновании сервисной стратегии в формировании конкурентного статуса предприятий торговли.

Результаты. Обоснована необходимость внедрения сервисной стратегии с целью формирования качественного сервиса. Именно он является одним из факторов обеспечения эффективности продажи товаров предприятиями торговли, поскольку потребителю предоставляется необходимая информация о продукции, ее потребительские (эксплуатационные) характеристики, ценовое предложение, гарантийный срок эксплуатации и т.п. Определены направления дальнейшего развития сервисной стратегии, которая включает: структуризацию сервисных контактов, интеграцию информационного, логистического и технического обслуживания, осуществление оценки качества и экономической эффективности организации сервиса, что обеспечит укрепление конкурентного статуса предприятий торговли.

Научная новизна. Определены перспективные направления развития сервиса, которые должны эффективно повлиять на укрепление конкурентного статуса предприятий торговли. Предложено использование сервисной стратегии, которая способствует активной реализации современных инновационных мероприятий по обеспечению стратегического потенциала предприятий торговли.

Практическая значимость. Рассматриваемую стратегию целесообразно применять в формировании и укреплении конкурентного статуса предприятий торговли, обеспечении их устойчивых конкурентных преимуществ на рынке с целью удовлетворения потребительского спроса.

Ключевые слова: сервис, стратегия, качество сервиса, потребительский спрос, ресурсный потенциал, конкурентные преимущества, конкурентный статус.

Pavlik I.L. SERVICE STRATEGY IN THE FORMATION OF A COMPETITIVE STATUS OF TRADING ENTERPRISES

Purpose. The purpose of the article is to develop and implement service strategy in the trade enterprises, which should affect the formation and strengthening of their competitive status.

Methodology of research. The monographic method, analysis and synthesis, systematization and generalization dialectical approach are applied in foundation of the service strategy at formation the competitive status of trade enterprises.

Findings. The necessity of implementing of service strategy in order to create high-quality service is grounded in the article. That it is one of the factors in ensuring the effectiveness of the sale of goods by trade enterprises, as the consumer is given the necessary information about the product, its consumer (operational) characteristics, quotation, warranty period, etc. The directions of further development of the service strategy are determined. That includes: structuring service contacts, the integration of information, logistic and technical service, measure quality and efficiency of service organisation require further development that will ensure the strengthening of the competitive status of trade enterprises.

Originality. Perspective directions of development of the service, which should effectively influence the strengthening of the competitive status of trade enterprises, are defined. Proposed the using of a service strategy that promotes active implementation of modern innovative measures to ensure the strategic potential of trade enterprises is offered.

Practical value. Considered strategy is appropriated to apply in formation and strengthening the competitive status of trade enterprises, providing them with a sustainable competitive advantages on the market to meet consumer demand.

Key words: service, strategy, service quality, consumer demand, resource potential, competitive advantages, competitive status.

Яцентюк С.В. ФОРМУВАННЯ СУКУПНОГО КАПІТАЛУ БРЕНДУ: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ РИНКОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ БРЕНДУ НА РИНКУ В2В

Мета полягає в удосконаленні теоретичних і методичних положень щодо функціонування елементів ринкової взаємодії бренду та створення сукупного капіталу бренду підприємств, що реалізують продукцію промислового призначення на ринку В2В.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано такі емпіричні та емпірико-теоретичні методи досліджень, як: спостереження, порівняння, вимірювання, абстрагування, аналіз і синтез, індуктивний та дедуктивний підходи – при обґрунтуванні структури та складу елементів ринкової взаємодії бренду; моделювання, історичний підхід (ретроспектива і рефлексія), логіка – при формулюванні визначення елементів ринкової взаємодії бренду, їх сутності і природи.

Результати. Обґрунтовано структуру та склад елементів ринкової взаємодії бренду, визначено особливості їх функціонування для підприємств ринку В2В, розкрито роль елементів ринкової взаємодії бренду у формуванні сукупного капіталу бренду промислового підприємства.

Наукова новизна. Проведене дослідження дало змогу сформулювати визначення елементів ринкової взаємодії бренду, їх сутності і природи, розробити теоретичні і методологічні положення та практичні рекомендації щодо їх функціонування та створення капіталу бренду підприємств, що реалізують продукцію промислового призначення на ринку В2В.

Практична значущість. Розроблену модель доцільно застосовувати при формуванні стратегії розвитку промислових підприємств, формуванні планів та заходів, щодо підвищення їх конкурентоспроможності та стабільного положення на ринку. Наведена в статті аргументація і підходи особливо актуальні для підприємств, що займаються виробництвом та реалізацією продукції промислового призначення.

Ключові слова: бренд, капітал бренду, ринок В2В, продукція промислового призначення, промислове підприємство.

Яцентюк С.В. ФОРМИРОВАНИЕ СОВОКУПНОГО КАПИТАЛА БРЕНДА: ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ РЫНОЧНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ БРЕНДА НА РЫНКЕ В2В

Цель статьи заключается в усовершенствовании теоретических и методологических положений по функционированию элементов рыночного взаимодействия бренда и созданию совокупного капитала бренда предприятий, которые реализуют продукцию промышленного назначения на рынке В2В.

Методика исследования. В процессе исследования применялись такие эмпирические и эмпирико-теоретические методы исследований, как наблюдение, сравнение, измерения, абстрагирование, анализ и синтез, индуктивный и дедуктивный подходы - при обосновании структуры и состава элементов рыночного взаимодействия бренда; моделирование, исторический подход (ретроспектива и рефлексия), логика - при формулировке определения элементов рыночного взаимодействия бренда, их сущности и природы.

Результаты. Обосновано структуру и состав элементов рыночного взаимодействия бренда, определены особенности их функционирования для предприятий рынка В2В, раскрыта роль элементов рыночного взаимодействия бренда в формировании совокупного капитала бренда промышленного предприятия.

Научная новизна. Проведенное исследование позволило сформулировать определение элементов рыночного взаимодействия бренда, их сущности и природы, а также, разработать теоретические и методологические положения, практические рекомендации по их функционированию и созданию капитала бренда предприятий которые реализуют продукцию промышленного назначения на рынке В2В.

Практическая значимость. Разработанную модель целесообразно применять при формировании стратегии развития промышленных предприятий, формировании их планов и мероприятий по повышению конкурентоспособности и стабильному положению на рынке. Приведенная в статье аргументация и подходы особенно актуальны для предприятий которые занимаются производством и реализацией продукции промышленного назначения.

Ключевые слова: бренд, капитал бренда, рынок В2В, продукция промышленного назначения, промышленное предприятие.

Yatsentyuk S.V. CREATING THE AGGREGATE BRAND EQUITY: PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF ELEMENTS OF BRAND'S MARKET INTERACTION AT THE B2B MARKET

Purpose. The goal of the article is to develop the theoretical and methodical basis on performance of elements of brand's market interaction and creation of the enterprise's aggregate brand equity for industrial enterprises in B2B market.

Methodology of research. The following empirical and theoretical research methods were used in research: observation, comparison, measurement, abstraction, analysis and synthesis, inductive and deductive approaches - the justification of the structure and composition of the elements of brand's market interaction; simulation, the historical approach (retrospective and reflection), logic - the formulation of the definition of the elements of brand's market interaction, their essence and nature.

Findings. The structure and composition of elements of brand's market interaction were substantiated and the peculiarities of their functioning for business in B2B market were defined. The role of brand's elements of market interaction in the creation of aggregate brand equity for industrial enterprises was discovered.

Originality. The presented research allowed formulating a definition of basic elements of brand's market interaction, their essence and nature, developing theoretical and methodological principles and practical recommendations on their performance and role in creation of the aggregate brand equity for enterprises in B2B markets.

Practical value. The developed model can be recommended while enterprise's strategy development, formation of plans and measures to improve competitiveness and a stable position of an enterprise in B2B market. Presented arguments and approaches are

particularly relevant for enterprises engaged in the production and sale of industrial products.

Key words: brand, brand equity, market B2B, industrial products, industrial enterprise.

Кравченко І.І. АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ПРОМІЖНИХ ПРОДУКТІВ ЦУКРОВОГО ВИРОБНИЦТВА ЯК СИРОВИНИ ДЛЯ ПЕРЕРОБКИ НА БІОПАЛИВО

Мета статті полягає у визначення шляхів вдосконалення організації переробки цукрових буряків з подальшим використанням на виробництво цукру і біопалива, а також обґрунтування необхідності запровадження виробництва біоетанолу як одного з альтернативних джерел енергії на підприємствах цукрової галузі.

Методика дослідження. В процесі дослідження проаналізовано можливості поєднання виробництва цукру та біоетанолу як з цукрового буряку так і з проміжних продуктів цукрового виробництва.

Результати. Визначена можливість поєднання виробництва цукру та біоетанолу. Обґрунтовано необхідність запровадження виробництва біоетанолу як одного з альтернативних джерел енергії на підприємствах цукрової галузі.

Наукова новизна. Підкреслена можливість поєднання одночасного виробництва цукру та альтернативних видів палива на цукрових заводах.

Практична значущість. Налагодження сумісного виробництва білого цукру та біоетанолу з проміжних продуктів цукрового виробництва дозволить більш ефективно використати наявні потужності заводів, дасть змогу зменшити енергетичну залежність, здійснити перехід галузі до інноваційної моделі розвитку.

Ключові слова: цукровий буряк, галузь, цукровий завод, біопаливо, сировина, енергетична залежність, біоетанол, проміжні продукти.

Кравченко І.І. АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ И ПРОМЕЖУТОЧНЫХ ПРОДУКТОВ САХАРНОГО ПРОИЗВОДСТВА КАК СЫРЬЯ ДЛЯ ПЕРЕРАБОТКИ НА БИОТОПЛИВО

Цель статьи заключается в определении путей совершенствования организации переработки сахарной свеклы с последующим использованием на производство сахара и биотоплива, а также обоснования необходимости внедрения производства биоэтанола как одного из альтернативных источников энергии на предприятиях сахарной отрасли.

Методика исследования. В процессе исследования проанализированы возможности сочетания производства сахара и биоэтанола как из сахарной свеклы так и из промежуточных продуктов сахарного производства.

Результаты. Определена возможность сочетания производства сахара и биоэтанола. Обоснована необходимость введения производства биоэтанола как одного из альтернативных источников энергии на предприятиях сахарной отрасли.

Научная новизна. Подчеркнута возможность сочетания одновременного производства сахара и альтернативных видов топлива на сахарных заводах.

Практическая значимость. Налаживание совместимого производства биоэтанола и белого сахара из промежуточных продуктов сахарного производства позволит более эффективно использовать имеющиеся мощности заводов, даст возможность уменьшить энергетическую зависимость, осуществит переход отрасли к инновационной модели развития.

Ключевые слова: сахарная свекла, отрасль, сахарный завод, биотопливо, сырье, энергетическая зависимость, биоэтанол, промежуточные продукты.

Kravchenko I.I. ASPECTS OF DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL GOODS PRODUCTION AND INTERMEDIATE PRODUCTS OF SACCHARINE PRODUCTION AS A RAW MATERIAL FOR PROCESSING ON BIOFUELS

Purpose. The purpose of the article consists in determination of organization of processing of sugar beet with the subsequent use on the production of sugar and biofuels, and also grounds of necessity of introduction of production of bioethanol as one of alternative energy sources on the enterprises of saccharine industry.

Methodology of research. The study analyzed the possibility of combining the production of sugar and ethanol from sugar beets as well as intermediate products of sugar production.

Findings. The possibility of a combination of sugar and ethanol. The necessity of introduction of bioethanol as one of the alternative energy business in the sugar industry.

Originality. Underlined the possibility of combining the simultaneous production of sugar and alternative fuels in the sugar factories.

Practical value. Adjusting of compatible production of bioethanol and white sugar from the intermediate products of saccharine production will allow more effectively to use present powers of factories, will enable to decrease power dependence, to carry out passing of industry to the innovative model of development.

Key words: sugar beet, industry, sugar-house, biopropellant, raw material, power dependence, bioethanol, intermediate products.

Грицюк Н.О. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕРЕЗ ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ

Мета статті полягає в аналізі наслідків податкової політики оптимізації та ухилення сплати податків підприємства та її впливу на внутрішнє і зовнішнє середовище через систему трансакційних витрат.

Методика дослідження. У статті використаний загальнонауковий метод дослідження для обґрунтування вибору податкової політики та необхідності використання зваженої податкової політики на підприємствах України; аналізу та синтезу – для виведення ланцюга причинно-наслідкових зв'язків.

Результати. Встановлено, що податкова політика – це формування певних правил та норм поведінки, філософія та культура підприємницької діяльності в податковому полі, і як результат – місце та визнання в економічному просторі. Обґрунтовано необхідність формування зваженої податкової політики на підприємствах України. Виявлено, що впровадження зваженої податкової політики неможливо без зміни ставлення, що склалося в суспільстві до ухилення від сплати податків.

Наукова новизна. Обґрунтована методика аналізу наслідків вибору податкової політики підприємства.

Практична значущість. Розроблену модель доцільно застосовувати на підприємствах, що дозволить покращити ділову репутацію суб'єктів господарювання, відкриє нові можливості в довгостроковій перспективі, а також покращить фінансовий клімат в країні та зменшить рівень тіньової економіки.

Ключові слова: податкова-політика, трансакційні витрати, ухилення, оптимізація, бездоганна ділова репутація, тіньова економіка.

Грицюк Н.А. ОБОСНОВАНИЕ ВЫБОРА НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ ЧЕРЕЗ ТРАНСАКЦИОННЫЕ ИЗДЕРЖКИ

Цель статьи заключается в анализе последствий налоговой политики оптимизации и уклонения от уплаты налогов

предприятия и ее влияния на внутреннюю и внешнюю среду через систему транзакционных издержек.

Методика исследования. В статье использован общенаучный метод исследования для обоснования выбора налоговой политики и необходимости использования взвешенной налоговой политики на предприятиях Украины; анализа и синтеза – для выявления цепи причинно-следственных связей.

Результаты. Установлено, что налоговая политика – это формирование определенных правил и норм поведения, философия и культура предпринимательской деятельности в налоговом поле, и как результат - место и признание в экономическом пространстве.

Обоснована необходимость формирования взвешенной налоговой политики на предприятиях Украины. Выявлено, что внедрение взвешенной налоговой политики невозможно без изменения отношения, которое сложилось в обществе к уклонению от уплаты налогов.

Научная новизна. Обоснованная методика анализа последствий выбора налоговой политики предприятия.

Практическая значимость. Разработанную модель целесообразно применять на предприятиях, что позволит улучшить деловую репутацию субъектов хозяйствования, откроет новые возможности в долгосрочной перспективе, а также улучшит финансовый климат в стране и уменьшит уровень теневой экономики.

Ключевые слова: налоговая политика, транзакционные издержки, уклонение, оптимизация, безупречная деловая репутация, теневая экономика.

Grytsyuk N.A. SUBSTANTIATION OF THE CHOICE OF TAX POLICY ENTERPRISE THROUGH TRANSACTION COSTS

Purpose. The purpose of the article is to analyze the effects of tax policy optimization and tax evasion enterprise, also, its impact on the internal and external environment through transaction costs.

Methodology of research. In research author used scientific methods of research to justify the choice of tax policy and the need for a balanced tax policy in the Ukraine; analysis and synthesis – to display the chain of cause and effect.

Findings. Established that tax policy – is the formation of certain rules and norms of behavior, philosophy and culture of entrepreneurship in the tax field, and as a result - Location and recognition of the economic space.

The necessity of formed a balanced fiscal policy in the Ukraine. Found that the introduction of a balanced fiscal policy is impossible without change attitudes prevailing in society to tax evasion.

Originality. Grounded method for analyzing chooses to tax policy of the company.

Practical value. The developed model appropriate to apply to enterprises that would improve the business reputation economic entities, will open new opportunities in the long term, as well as will improve the financial climate in the country and will reduce the level of the shadow economy.

Key words: tax policies, transaction costs, avoidance, optimization, impeccable business reputation, the shadow economy.

Зеленчук І.Б. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МОЛОКОПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Мета статті полягає у дослідженні запропонованих економічною наукою способів оцінки конкурентоспроможності молокопереробного підприємства та визначення чинників, що впливають на конкурентоспроможність молокопереробного підприємства.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано методи: збору, узагальнення та аналізу інформації – для визначення способів оцінки конкурентоспроможності молокопереробного підприємства та визначенні чинників, що впливають на конкурентоспроможність; метод групування – при проведенні аналізу впливу якості сировини, якості молочної продукції, цінової політики та інших чинників на конкурентоспроможність молокопереробного підприємства; метод економічного аналізу – при визначенні основних методів оцінки конкурентоспроможності молокопереробного підприємства.

Результати дослідження. Досліджено способи оцінки конкурентоспроможності молокопереробного підприємства та визначено чинники, що впливають на конкурентоспроможність. Проаналізовано вплив якості сировини, якості молочної продукції, цінової політики, сегменту споживачів, іміджу підприємства, збутового каналу, управлінської діяльності, маркетингових комунікацій на конкурентоспроможність молокопереробного підприємства. Визначено основні методи оцінки конкурентоспроможності молокопереробного підприємства.

Наукова новизна. Визначено чинники, які впливають на оцінку конкурентоспроможності молокопереробного підприємства, серед яких: економічний потенціал та ефективність управлінської діяльності, асортимент молочної продукції та співвідношення ціна-якість, споживчий потенціал підприємства, виробничий та збутовий потенціал, фінансове становище на ринку, імідж підприємства, маркетингова стратегія, кваліфікація та професіоналізм трудових ресурсів.

Практична значущість. Отримані результати дослідження дають змогу обрати напрями, які найкращим чином сприятимуть визначенню існуючого конкурентного потенціалу молокопереробного підприємства та розкриттю потенційних можливостей його стратегічного розвитку.

Ключові слова: конкурентоспроможність, молокопереробне підприємство, чинники конкурентоспроможності, оцінка конкурентоспроможності, методи оцінки.

Зеленчук И.Б. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ МОЛОКОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Цель статьи заключается в исследовании предложенных экономической наукой способов оценки конкурентоспособности молокоперерабатывающего предприятия и определения факторов, которые влияют на конкурентоспособность молокоперерабатывающего предприятия.

Методика исследования. В процессе исследования применены методы: сбора, обобщения и анализа информации - для определения способов оценки конкурентоспособности молокоперерабатывающего предприятия и определения факторов, влияющих на конкурентоспособность; метод группировки - при проведении анализа влияния качества сырья, качества молочной продукции, ценовой политики и других факторов на конкурентоспособность молокоперерабатывающего предприятия; метод экономического анализа - при определении основных методов оценки конкурентоспособности молокоперерабатывающего предприятия.

Результаты. Исследованы способы оценки конкурентоспособности молокоперерабатывающего предприятия и определены факторы, которые влияют на конкурентоспособность. Проанализировано влияние качества сырья, качества молочной продукции, ценовой политики, сегмента потребителей, имиджа предприятия, сбытового канала, управленческой деятельности, маркетинговых коммуникаций на конкурентоспособность молокоперерабатывающего предприятия. Определены основные методы оценки конкурентоспособности молокоперерабатывающего предприятия.

Научная новизна. Определены факторы, которые влияют на оценку конкурентоспособности

молокоперерабатывающего предприятия, среди которых: экономический потенциал и эффективность управленческой деятельности, ассортимент молочной продукции и соотношения цена-качество, потребительский потенциал предприятия, производственный и сбытовой потенциал, финансовое положение на рынке, имидж предприятия, маркетинговая стратегия, квалификация и профессионализм трудовых ресурсов.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования позволяют выбрать направления, которые наилучшим образом будут способствовать определению существующего конкурентного потенциала молокоперерабатывающего предприятия и раскрытию потенциальных возможностей его стратегического развития.

Ключевые слова: конкурентоспособность, молокоперерабатывающее предприятие, факторы конкурентоспособности, оценка конкурентоспособности, методы оценки.

Zelenchuk I.B. THEORETICAL BASIS OF THE ASSESSMENT OF THE MILK PROCESSING ENTERPRISE COMPETITIVENESS

Purpose. This paper aims at researching the economic ways of the assessment of the milk processing enterprise competitiveness and identifying the factors, that influence the competitiveness of the milk processing enterprise.

Methodology of research. In research process used methods collecting, synthesis and analysis - to determine the methods of estimation of the competitiveness of dairy enterprises and identifying factors that affect competitiveness; grouping method - in the analysis influence of quality of raw materials quality dairy products, pricing and other factors on the competitiveness of dairy enterprises; methods of economic analysis - to determine the main methods of assessing the competitiveness of dairy enterprises.

Findings. The ways of assessment of the milk processing enterprise competitiveness and the factors that influence the competitiveness have been examined. The influence of the quality of the raw materials, quality of the dairy products, pricing, customer segment, company image, marketing channel, management, marketing communications of the milk processing enterprise competitiveness has been analysed. The basic methods for evaluating the milk processing enterprise competitiveness have been defined.

Originality. Detected factors that affect the assessment of the competitiveness of dairy enterprise including: economic potential and efficiency of management, range of dairy products and price-quality relationship, consumer potential of the enterprise, production and marketing capacity, financial position at the market, image of the enterprise, marketing strategy, qualification and professionalism of the workforce.

Practical value. The obtained results give to choose the best directions of the assessment of the milk processing enterprise competitiveness show which method is better to choose to contribute to the definition of an existing competitive potential of the milk processing enterprise and potential disclosure of its strategic development.

Key words: competitiveness, milk processing enterprise, factors of competitiveness, competitiveness assessment, assessment methods.

Надточій К.М. ВПЛИВ ІНСТИТУЦІЙНИХ БАР'ЄРІВ НА ДІЛОВУ АКТИВНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Метою дослідження є аналіз впливу інституційних бар'єрів на ділову активність вітчизняних підприємств.

Методика дослідження. Теоретичною і методологічною основою статті стали попередні розробки вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері дослідження інституційних бар'єрів компаній. Зокрема, це метод порівняння, що був використаний для співставлення стану конкурентного середовища та виокремлення слабких місць для нормального розвитку вітчизняних підприємств. У той час як статистичні методи оцінки інституційних бар'єрів для різних груп підприємств дають чітку кількісну характеристику проблемам, що найбільше впливають на ділову активність.

Результати. Встановлено окремі елементи інституційних бар'єрів в Україні, як складової адміністративних перешкод. Виявлено вплив інституційних бар'єрів на діяльність різних за розмірами вітчизняних підприємств. Здійснено порівняння конкурентного середовища стратегічних країн-партнерів, яке формує і визначає ділову активність фірм.

Наукова новизна. Визначено висоту бар'єрів для малих, середніх та великих підприємств та фірм, що діють на внутрішньому ринку. Досліджено проблему корупції та співставлено індекси, що дають оцінку цьому явищу.

Практична значущість. Отримані результати дозволяють створити теоретичну основу для подолання нестратегічних перешкод (інституційного характеру) для входу на ринок нових компаній.

Ключові слова: підприємства; інституційні бар'єри; ділова активність; корупція.

Надточій К.М. ВЛИЯНИЕ ИНСТИТУЦИОННЫХ БАРЬЕРОВ НА ДЕЛОВУЮ АКТИВНОСТЬ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Целью исследования является анализ влияния институциональных барьеров на деловую активность отечественных предприятий.

Методика исследования. Теоретической и методологической основой статьи стали предыдущие разработки отечественных и зарубежных ученых в области исследования институциональных барьеров для компаний. В частности, это метод сравнения, который был использован для сопоставления состояния конкурентной среды и выделение слабых мест для нормального развития отечественных предприятий. В то время как статистические методы оценки институциональных барьеров для различных групп предприятий дают четкую количественную характеристику проблемам, которые более всего влияют на деловую активность.

Результаты. Установлены отдельные элементы институциональных барьеров в Украине, как составляющую административных препятствий. Виявлено влияние институциональных барьеров на деятельность разных по размеру отечественных предприятий. Осуществлено сравнение конкурентной среды стратегических стран-партнеров, которое формирует и определяет деловую активность фирм.

Научная новизна. Определено высоту барьеров для малых, средних и крупных предприятий и фирм, действующих на внутреннем рынке. Исследовано проблему коррупции и сопоставлены индексы, которые дают оценку этому явлению.

Практическая значимость. Полученные результаты позволяют создать теоретическую основу для преодоления нестратегических препятствий (институционального характера) для входа на рынок новых компаний.

Ключевые слова: предприятия; институциональные барьеры; деловая активность; коррупция.

Nadtochii K.M. INFLUENCE OF INSTITUTIONAL BARRIERS ON BUSINESS ACTIVITY OF DOMESTIC ENTERPRISES

Purpose. The study aims to analyze the impact of institutional barriers to business activity of domestic enterprises.

Methodology of research. The theoretical and methodological basis of the article were based on researches of Ukrainian and foreign scholars in the field of institutional barriers for companies. In particular, a method of comparison that was used for comparison of the competitive environment and for to draw the lean places for the normal development of domestic enterprises. While statistical methods for evaluating institutional barriers for different groups of firms give a clear quantitative description of the problems that are the most influential for business activity.

Findings. Different elements of institutional barriers in Ukraine are determined as a part of administrative obstacles. An influence of institutional barriers on different firms (by size) is defined. A comparison of competitive environment in strategic countries-partners is carried out, that makes the greatest impact on firm's activity.

Originality. Barrier power for small, medium and large firms, that take their activity in Ukraine, is compared. The problem of corruption is investigated and the main indexes, that assess this phenomenon, are compared

Practical value. The obtained results allow to establish a theoretical basis for overcoming non-strategic obstacles (institutional) for an entry of new companies.

Key words: firms; institutional barriers; business activity; corruption.

Оксак А.О. ИНСТИТУЦІЙНІ ЧИННИКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТУ СИНЕРГІЇ ЯК РЕЗУЛЬТАТУ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Мета статті полягає у дослідженні чинників, які впливають на підвищення ефекту синергії процесів злиття та поглинання, а також різних підходів до визначення причин, через які компанії вирішують об'єднати свою діяльність шляхом злиття чи поглинання.

Методика дослідження. Теоретичною і методологічною основою статті послугували розробки вітчизняних і зарубіжних вчених в сфері аналізу теорії злиття і поглинання та оцінки ефективності угод по злиттю і поглинанню компаній. В процесі дослідження використано методи: загальнонаукові – при обґрунтуванні сутності поняття «ефект синергії» та підходів до його визначення; спеціальні – при виокремленні груп чинників, що впливають на створення синергетичного ефекту як результату злиття та поглинання.

Результати. Розкрито сутність поняття «ефект синергії» та підходи до його визначення. На основі проведеного дослідження виокремлено 5 груп чинників (маркетингові, інституційного, зростання гудвілу, економічні та фінансові), що впливають на створення синергетичного ефекту як результату злиття та поглинання

Наукова новизна. Удосконалено поняття «ефект синергії» саме в контексті злиття та поглинання компаній. Запропоновано класифікацію синергетичного ефекту на основі чинників, що впливають на нього.

Практична значущість. Отримані результати дозволяють створити методичну базу для практичного вирішення проблеми оцінки і підвищення ефективності функціонування об'єднаних компаній. Практична значущість результатів дослідження полягає в тому, що вони створюють теоретичну основу оцінки ефективності угод зі злиття або поглинання компаній на етапі їх планування.

Ключові слова: злиття та поглинання, синергія, синергетичний ефект, чинники синергетичного ефекту.

Оксак А.О. ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ФАКТОРЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТА СИНЕРГИИ КАК РЕЗУЛЬТАТА СЛИЯНИЯ И ПОГЛОЩЕНИЯ НА ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Цель статьи заключается в исследовании факторов, влияющих на повышение эффекта синергии процессов слияния и поглощения, а также различных подходов к определению причин, по которым компании решают объединить свою деятельность путем слияния или поглощения.

Методика исследования. Теоретической и методологической основой статьи послужили разработки отечественных и зарубежных ученых в области анализа теории слияний и поглощений и оценки эффективности сделок по слиянию и поглощению компаний. В процессе исследования использованы методы: общенаучные - при обосновании сущности понятия «эффект синергии» и подходов к его определению; специальные - при выделении групп факторов, влияющих на создание синергетического эффекта как результата слияния и поглощения.

Результаты. Раскрыто сущность понятия «эффект синергии» и подходы к его определению. На основе проведенного исследования выделены 5 групп факторов (маркетинговые, институциональные, рост гудвила, экономические и финансовые), влияющие на создание синергетического эффекта, как результата слияния и поглощения.

Научная новизна. Усовершенствовано понятие «эффект синергии» именно в контексте слияния и поглощения компаний. Предложено классификацию синергетического эффекта на основе факторов, влияющих на него.

Практическая значимость. Полученные результаты позволяют создать методическую базу для практического решения проблемы оценки и повышения эффективности функционирования объединенных компаний. Практическая значимость результатов исследования заключается в том, что они создают теоретическую основу оценки эффективности сделок по слиянию или поглощению компаний на этапе их планирования.

Ключевые слова: слияния и поглощения, синергия, синергетический эффект, факторы синергетического эффекта.

Oksak A.O. INSTITUTIONAL FACTORS OF INCREASING SYNERGY EFFECT AS A RESULT OF MERGERS AND ACQUISITIONS AT DOMESTIC ENTERPRISES

Purpose of this paper is to study the factors that affect the increase synergy mergers and acquisitions, as well as different approaches to determining the reasons why companies decide to merge their activities through mergers and acquisitions.

Methodology of research. The theoretical and methodological basis of the article serve to develop domestic and foreign scholars in the field theory analysis of mergers and acquisitions and evaluation of M & A companies. The study used methods: general scientific - justifying the concept of "synergy" and approaches to its definition; special - in the classification of groups of factors that affect on the synergy effect as a result of mergers and acquisitions

Findings. Disclosure essence the concept of "synergy" and approaches to its definition. Based on the study singled out five groups of factors (marketing, institutional, goodwill growth, economic) that influence on the creation of synergistic effect as a result of mergers and acquisitions. Essence of concept "synergy effect" and approaches to its definition is disclosed.

The essence of the concept of "synergy" and approaches its definition. Based on the study singled out five groups of factors (marketing, institutional growth of goodwill, economic and financial) that affect the creation of a synergistic effect as a result of mergers and acquisitions

Originality. Concept of "synergy effect" in the context of mergers and acquisitions is improved. Classification of synergistic effect based on the factors affecting on it is proposed.

Practical value. The results allow establishing methodological basis for practical solutions to the problem of assessing and improving the efficiency of the combined companies. The practical significance of the survey results is that they provide a theoretical basis for evaluating the effectiveness of mergers and acquisitions at the stage of planning.

Key words: mergers and acquisitions, synergy, synergetic effect, factors of synergistic effect.

Том'юк О.Я. ВИЗНАЧЕННЯ ЦІНОВОЇ СКЛАДОВОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ АВТОМОБІЛЕБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Метою дослідження є аналіз структури цінової складової конкурентоспроможності продукції автомобілебудівних підприємств, розробки ефективної схеми її обчислення, проведення експериментального дослідження щодо виявлення значень коригуючих коефіцієнтів показника цінової складової, формалізація даного підходу.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано емпіричний, емпірико-теоретичний та теоретичний методи. З емпірико-теоретичних методів використано аналіз, моделювання та логічний метод. З теоретичних методів використано формалізацію, яка дозволила інтерпретувати результати дослідження через математичний вираз.

Результати. Дослідження підтвердило важливість цінового аспекту для потенційного покупця автомобілів, дозволило визначити основні структурні складові економічного компоненту конкурентоспроможності автомобільної продукції. Розроблено математичний апарат її обчислення відповідно до основних експлуатаційних нюансів та номінальної ціни на автомобіль.

Наукова новизна. Запропоновано підхід до формалізації процесу визначення цінової складової конкурентоспроможності продукції автомобілебудівних підприємств, що дозволяє відслідковувати причинно-наслідкові зв'язки у процесі управління конкурентоспроможністю.

Практична значущість. Запропоновано детальний підхід щодо обчислення економічної складової конкурентоспроможності продукції та наведено опис всіх чинників впливу, які є актуальними за сучасної ринкової ситуації.

Ключові слова: конкурентоспроможність, автомобільна продукція, цінова складова, автомобілебудівні підприємства.

Том'юк О.Я. ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЦЕНОВОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОДУКЦИИ АВТОМОБИЛЕСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Целью исследования является анализ структуры ценовой составляющей конкурентоспособности продукции автомобилестроительных предприятий, разработки эффективной схемы ее вычисления, проведения экспериментального исследования по выявлению значений корректирующих коэффициентов показателя ценовой составляющей, формализация данного подхода.

Методика исследования. В процессе исследования применены эмпирический, эмпирико-теоретический и теоретический методы. С эмпирико-теоретических методов использовано анализ, моделирование и логический метод. Использовано формализация, которая позволила интерпретировать результаты исследования через математическое выражение.

Результаты. Исследование подтвердило важность ценового аспекта для потенциального покупателя автомобилей, позволило определить основные структурные составляющие экономической компоненты конкурентоспособности автомобильной продукции. Разработан математический аппарат ее исчисления в соответствии с основными эксплуатационными нюансами и номинальной цены на автомобиль.

Научная новизна. Предложен подход к формализации процесса определения ценовой составляющей конкурентоспособности продукции автомобилестроительных предприятий, позволяет отслеживать причинно-следственные связи в процессе управления конкурентоспособностью.

Практическая значимость. Предложен детальное подход по исчислению экономической составляющей конкурентоспособности продукции и приведено описание всех факторов влияния, которые являются актуальными при современной рыночной ситуации.

Ключевые слова: конкурентоспособность, автомобильная продукция, ценовая составляющая, автомобилестроительные предприятия.

Том'юк О. DETERMINATION OF COMPETITIVENESS PRICE COMPONENT OF PRODUCTION OF AUTOMOBILE ENTERPRISES

The purpose of the study is to analyze the structure of competitiveness price component of automobile enterprises, to develop the effective schemes of calculations of the pilot study, to identify the values of the index of price adjustment coefficients component formalization of this approach.

Methodology of research. The study applied an empirical, theoretical and empirical and theoretical method. From an empirical and theoretical methods analysis, modeling and logical method were applied. From the theoretical methods the formalization was used, which allowed to interpret research results through mathematical expression.

Findings. The study confirmed the importance of the price aspect for potential car buyers allowed to identify the main structural components of the economic component of the competitiveness of automotive products. The mathematical apparatus of calculations according to the basic operational nuances and the nominal price of the car.

Originality. An approach to formalizing the process of determining the price component of the competitiveness of automobile enterprises to track the causal relationships in the management of competitiveness was proposed.

Practical value. A detailed method for calculating the economic component of competitive products. and describes the impact of all factors that are relevant for the current market situation was proposed.

Key words: competitiveness, automotive products, price component, automobile company.

Чайкіна А.О. МАЛИЙ ТА СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС ЯК СКЛАДОВА ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Мета статті полягає у розгляді великих, середніх та малих підприємств в Україні: їх кількості, розподілу, змісту і виду діяльності та визначення їх частки в реалізації продукції і можливості забезпечення робочими місцями населення (за період 2008–2013 рік); аналізі сегментації підприємницького сектору, а особливо яку частку займають малі та середні підприємства (Small and Medium-sized Enterprises – SME's) та визначенні факторів впливу на ефективну діяльність кожного з них.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано загальнонаукові та специфічні методи, які застосовано при обґрунтуванні сутності підприємницького потенціалу регіону, визначення його структури та факторів, які впливають на діяльність малого та середнього бізнесу, а саме: економічні, фінансові, політичні, технологічні, трудові, географічні, законодавчі, інформаційні, транспортні та зовнішньоекономічні.

Результати. Обґрунтовано сутність підприємницького потенціалу регіону, яка характеризується як складна, динамічна, поліструктурна система, що представляє собою різницю між локалізованими у господарському середовищі соціально-економічними ресурсами та суб'єктами підприємницької діяльності з їх капіталами, яка впливає на стабільний розвиток й ефективне відтворення економічного простору. Встановлено, що основну складову підприємницького потенціалу становлять малий та середній бізнес.

Наукова новизна Встановлено, що політична та економічна стабільність в країні впливає на розвиток підприємництва, на прибуток, який отримується внаслідок господарської діяльності. Для забезпечення тенденції збільшення кількості SME's підприємств, кількості зайнятих працівників необхідна спільна взаємодія всіх учасників господарських відносин.

Практична значущість. Досліджена складова підприємницького потенціалу регіону – малий та середній бізнес дозволить

більш глибоко вивчити дане поняття та розрахувати у майбутньому підприємницький потенціал кожного з регіонів України.

Ключові слова: підприємницький потенціал регіону; середні та малі підприємства; обсяг реалізованої продукції; фінансовий результат діяльності.

Чайкина А.А. МАЛЫЙ И СРЕДНИЙ БИЗНЕС КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОГО ПОТЕНЦИАЛА УКРАИНЫ

Цель статьи состоит в рассмотрении крупных, средних и малых предприятий в Украине: их количества, распределения и вида деятельности, определения их доли в реализации продукции и возможности обеспечения рабочими местами населения (за период 2008-2013 год); в анализе сегментации предпринимательского сектора, а особенно, какую долю занимают малые и средние предприятия (Small and Medium-sized Enterprises - SME's) и определении факторов влияния на эффективную деятельность каждого из них.

Методика исследования. В процессе исследования использованы общенаучные и специфические методы, которые были применены при обосновании сущности предпринимательского потенциала региона, определении его структуры и факторов, которые влияют на деятельность малого и среднего бизнеса, а именно: экономические, финансовые, политические, технологические, трудовые, географические, законодательные, информационные, транспортные и внешнеэкономические.

Результаты. Обоснована сущность предпринимательского потенциала региона, которая характеризуется как сложная, динамичная, полиструктурная система, представляющая собой разницу между локализованными в хозяйственной среде социально-экономическими ресурсами и субъектами предпринимательской деятельности с их капиталами, влияющим на стабильное развитие и эффективное воспроизводство экономического пространства. Основную составляющую которого составляют малый и средний бизнес.

Научная новизна. Установлено, что политическая и экономическая стабильность в стране влияет на развитие предпринимательства, на прибыль, получаемую в результате хозяйственной деятельности. Для обеспечения тенденции увеличения количества SME's предприятий, численности занятых работников необходима совместное взаимодействие всех участников хозяйственных отношений.

Практическая значимость. Исследована составляющая предпринимательского потенциала региона – малый и средний бизнес, который даст возможность более глубоко изучить данное понятие и рассчитать в будущем предпринимательский потенциал каждого из регионов Украины.

Ключевые слова: предпринимательский потенциал региона; средние и малые предприятия; объем реализованной продукции; финансовый результат деятельности.

Chaikina A.O. SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES AS THE PART OF UKRAINE ENTREPRENEURIAL POTENTIAL

Purpose of the article is to consider large, medium and small enterprises in Ukraine: their number, conditions and activity, to determine which of them are bigger share in the sales and support jobs for people (for the period 2008-2013); to analyze the enterprise sector occupied by SMEs (Small and Medium-sized Enterprises) and identifying factors that influence on their activity.

Methodology of research. In the process of study we used general scientific and specific methods which was applied for substantiation the nature of the entrepreneurial potential of the region, identify patterns and factors that effect on the activity of SMEs, namely economic, financial, political, technological, human, geographic, legal, information, transportation and foreign trade.

Findings. In article substantiated the essence of the entrepreneurial potential of the region, which is characterized as a complex, dynamic, polistructure system as the difference between localized in the economic environment social-economic resources and subjects of entrepreneurial activity with their capital, which effects on stable economic growth and effective reproduction of economic area. The main components of which are SMEs.

Originality. It was established that the political and economic stability in the country effects on the development of entrepreneurship, income that is received as a result of economic activity. To ensure the trend of increasing number of SME's, number of employees needed a common interaction of all participants of economic relations.

Practical value. Investigated one component of the entrepreneurial potential of the region - small and medium businesses will allow deeply exploring this concept and calculating future entrepreneurial potential of each region of Ukraine.

Key words: entrepreneurial activity in the region; medium and small enterprises; volume of sales; financial performance.

Чубар М.М. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ПОДІЛЬСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РЕГІОНУ ЗА УМОВ СОТ: АНАЛІЗ СТАНУ ТА ВИБІР ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ

Мета полягає у визначенні шляхів підвищення експортного потенціалу підприємств-виробників іншого верхнього одягу Подільського економічного регіону за умов членства України в СОТ на основі статистичних та інших даних про господарську діяльність досліджуваної множини підприємств даного регіону та, відповідно на основі аналізу сильних та слабких аспектів цієї господарської діяльності.

Методика дослідження. У даній роботі використано наступні методи: аналізу, синтезу, індукції, конкретизації, елементи економіко-статистичних методів складання відносних показників, порівняння статистичних даних, аналізу часових рядів – при визначенні та обґрунтуванні можливого шляху вирішення основної проблеми розвитку експортного потенціалу підприємств-виробників верхнього одягу.

Результати дослідження. Зроблені висновки про сильні та вразливі сторони експортного потенціалу множини швейних підприємств. Запропоновано можливий шлях вирішення основної проблеми розвитку експортного потенціалу (нестача фінансових ресурсів) – зниження собівартості виробництва продукції через розміщення замовлень на її виробництво на підприємствах установ відбування покарань України, з зазначенням перспективних контрагентів.

Наукова новизна. Запропоновано шлях співпраці швейних фірм та підприємств пенітенціарних установ як можливий спосіб акумулювати додаткові кошти для розвитку експортного потенціалу швейних фірм Поділля в умовах СОТ. Наведено список можливих контрагентів для співпраці в межах даного методу і даної множини досліджуваних підприємств.

Практична значущість. Результати дослідження можуть знайти застосування на будь-якому швейному підприємстві України, що не має достатнього обсягу фінансових ресурсів для розвитку власної економічно-господарської діяльності.

Ключові слова: експортний потенціал підприємства, бізнес в умовах СОТ, підприємства Державної пенітенціарної служби, пошиття продукції

Чубар М.М. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ПОДІЛЬСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РЕГІОНУ ЗА УМОВ СОТ: АНАЛІЗ СТАНУ ТА ВИБІР ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ

Цель статьи заключается в определении путей повышения экспортного потенциала предприятий-производителей

другой верхней одежды Подольского экономического региона в условиях членства Украины в ВТО на основе статистических и других данных о хозяйственной деятельности исследуемого множества предприятий данного региона и, соответственно на основе анализа сильных и слабых аспектов этой хозяйственной деятельности.

Методика исследования. В данной работе используются следующие методы: анализ, синтез, индукция, конкретизация, элементы экономико-статистических методов составления относительных показателей, сравнения статистических данных, анализа временных рядов – при определении и обосновании возможного пути решения основной проблемы развития экспортного потенциала предприятий-производителей верхней одежды.

Результаты. Сделаны выводы о сильных и уязвимых сторонах экспортного потенциала ряда швейных предприятий. Предложен возможный путь решения основной проблемы развития экспортного потенциала (недостаток финансовых ресурсов) – снижение себестоимости производства продукции путем размещения заказов на ее производство на предприятиях учреждений отбывания наказаний Украины, с указанием перспективных контрагентов.

Научная новизна. Предложен путь сотрудничества швейных фирм и предприятий пенитенциарных учреждений как возможный способ аккумулировать дополнительные средства для развития экспортного потенциала швейных фирм Подолья в условиях ВТО. Приведен список возможных контрагентов для сотрудничества в рамках данного метода и данного множества исследуемых предприятий.

Практическая значимость. Результаты исследования могут найти применение на любом швейном предприятии Украины, которое не имеет достаточного объема финансовых ресурсов для развития собственной экономической хозяйственной деятельности.

Ключевые слова: экспортный потенциал предприятия, бизнес в условиях ВТО, предприятия Государственной пенитенциарной службы, пошив продукции.

Chubar M.M. PODOLSK ECONOMIC REGION LIGHT INDUSTRY ENTERPRISES' EXPORT POTENTIAL IN THE WTO CONDITIONS: ANALYSIS OF STATE AND CHOOSING WAYS OF INCREASING

The purpose of article is as following: to define the ways of increasing outerwear-producing Podolsk economic region enterprises export potential in the conditions of Ukraine's membership in WTO – on the basis of set of enterprises of the region under research, specifically on the basis of statistical and other data about their business activity and therefore on the basis of the data SWOT analysis research results.

Methodology of research. In the article the following methods are used: analysis, synthesis, induction, specification, the elements of relative indexes construction, statistical data comparison, time series analysis – for determining and justifying possible solutions to the main problems of the export potential of manufacturers of clothing.

Findings. Conclusions about the strengths and vulnerabilities of export potential of the set of garment enterprises were made. A possible way to solve the basic problem of export potential (lack of funds) – reduction of the production costs through the outsourcing of production in the penal institutions of Ukraine, indicating prospective contractors – was offered.

Originality. The way of cooperation of garment firms and companies of penitentiary institutions was offered as a possible way to accumulate additional funds for the development of export potential of sewing companies in the WTO conditions. The list of possible contractors for cooperation within this method and set of sampled enterprises was presented.

Practical value. Research results can be used at any wear-producing enterprise of Ukraine which experiences lack of funds for the economic development.

Key words: export potential of the enterprise, business in the WTO conditions, State penitentiary service enterprises, merchandise sewing.

Ящишин І.Ю. РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗА НОВІТНІХ УМОВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Мета статті полягає в уточненні сутності ризик-менеджменту як складної багатоаспектної категорії, що дасть можливість осучаснити його роль та спробувати сформулювати орієнтовний перелік подій, обумовлених фактами господарського життя з невизначеними наслідками, вміле використання яких забезпечить успішне функціонування підприємства за новітніх умов економічного розвитку.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано наступні теоретичні методи наукового дослідження: діалектичний – при обґрунтуванні потреби розробки стандартних алгоритмів дій на випадок подій; аксіоматичний, синтетичний – при визначенні сутності глобального ризику; аналіз та синтез – при встановленні причин і наслідків глобального ризику.

Результати. Обґрунтовано потребу розробки стандартних алгоритмів дій на випадок подій, що певною мірою відомі у свої різноманітності і не відхиляються принципово в різних варіаціях, та несуть певну загрозу підприємству. Встановлено, що об'єктивна необхідність докорінної перебудови систем ризик-менеджменту пов'язана з посиленням глобальних дисбалансів світового господарства, з нелінійною природою та невизначеністю міжнародного та національних ринків. Визнано, що глобальний ризик варто трактувати як не прогнозований наслідок протікання певних соціально-економічних процесів і реакції економічних систем на цілеспрямовані дії з боку суб'єктів господарювання. Доведено, що глобальний дисбаланс є порушенням економічної рівноваги світового ринку під впливом соціально-економічних процесів, природних явищ та кліматичних умов, які впливають тим чи іншим чином на світове господарство, що викликає ланцюгову реакцію на міжнародних, національних і локальних ринках.

Наукова новизна. Осучаснено теоретичні підходи до сутності поняття «ризик-менеджмент». Сформовано на цій основі реєстр потенційних подій господарського життя з невизначеними наслідками, виділено основні напрями та етапи його еволюції.

Практична значущість. Розроблений реєстр дій-заготовок на випадок подій з невизначеними наслідками доцільно застосовувати для вивільнення потенціалу креативних сил на постійний моніторинг світових процесів і безперервне програвання варіантів упереджувальних рішень і заходів у разі виникнення специфічних впливів задля забезпечення і передбачень, і миттєвої реакції на загрози.

Ключові слова: ризик, еволюція ризику, ризик-менеджмент, принципи ризик-менеджменту, факти з невизначеними наслідками, реєстр подій.

Ящишин І.Ю. РИСК-МЕНЕДЖМЕНТ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗА НОВІШІХ УСЛОВИЙ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Цель статьи заключается в уточнении сущности риск-менеджмента как сложной многоаспектной категории, который даст возможность осовременить его роль и попытаться сформировать ориентировочный перечень событий, определяемых фактами экономической жизни с неопределёнными последствиями, умелое использование которых обеспечит успешное функционирование предприятия в новейших условиях экономического развития.

Методика исследования. В процессе исследования были применены следующие теоретические методы научного исследования: диалектический – при обосновании необходимости разработки стандартных алгоритмов действий на случай

событий; аксиоматический, синтетический – при определении сущности глобального риска; анализ и синтез – при установлении причин и последствий глобального риска.

Результаты. Обоснована потребность разработки стандартных алгоритмов действий на случай событий, что в определенной степени известны в своих разнообразиях и не отклоняются принципиально в разных вариациях, и несут определенную угрозу предприятию. Установлено, что объективная необходимость коренной перестройки систем риск-менеджмента связана с усилением глобальных дисбалансов мировой экономики, с нелинейной природой и неопределенностью международного и национальных рынков. Признано, что глобальный риск следует трактовать как прогнозируемый результат протекания определенных социально-экономических процессов и реакции экономических систем на целенаправленные действия со стороны субъектов хозяйствования. Доказано, что глобальный дисбаланс является нарушением экономического равновесия мирового рынка под влиянием социально-экономических процессов, природных явлений и климатических условий, влияющих так или иначе на мировое хозяйство, вызывает цепную реакцию на международных, национальных и локальных рынках.

Научная новизна. Осовременено теоретические подходы к сущности понятия «риск-менеджмент». На этой основе сформирован реестр потенциальных события экономической жизни с неопределенными последствиями, выделены основные направления и этапы его эволюции.

Практическая значимость. Разработанный реестр действий-заготовок на случай событий с неопределенными последствиями целесообразно применять для высвобождения потенциала креативных сил на постоянный мониторинг мировых процессов и непрерывном проигрывании вариантов упреждающих решений и мер в случае возникновения специфических воздействий для обеспечения и предсказаний, и мгновенной реакции на угрозы.

Ключевые слова: риск, эволюция риска, риск-менеджмент, принципы риск-менеджмента, факты с неопределенными последствиями, реестр событий.

Yaschyshyn I.Y. RISK MANAGEMENT: TRANSFORMATION IN MODERN CONDITIONS OF ECONOMIC DEVELOPMENT

Purpose. The purpose of the article is to clarify the essence of risk management as a complex multidimensional category that will enable to modernize its role and try to form an approximate list of events caused by the facts of economic life with undetermined consequences, skillful use of which will ensure the successful functioning of the enterprise by the newest conditions of economic development.

Methodology of research. In research process author used the following theoretical methods of scientific research: dialectic – in justifying the demands for the development of algorithms for standard actions in case of events; axiomatic, synthetic – determining the nature of global risk; analysis and synthesis – determining the causes and effects of global risk.

Findings. The need for the development of algorithms for standard actions in case of events that are known to a certain extent in their variety and are not rejected fundamentally in different variations, and carry a threat to the enterprise is substantiated. It is established that objective necessity of a radical overhaul of risk management associated with increased global imbalances of the world economy, with the nonlinear nature and uncertainty of international and national markets. It is recognized that the global risk should not be interpreted as a consequence of the predicted occurrence of certain socio-economic processes and reactions economic systems on concerted action on the part of economic agents. It is proved that global imbalances is a violation economic balance of the world market under the influence of socio-economic processes, natural phenomena and climatic conditions that affect in any way for the world economy, causing a chain reaction in the international, national and local markets.

Originality. The theoretical approaches to the essence of the concept of "risk management" is modernized. On this basis a register of potential developments of economic life with uncertain consequences, highlights the main trends and the stages of its evolution was formed.

Practical value. Designed registry of operations-preparations in case of events with undetermined consequences is useful for capacity release of creative forces for continuous monitoring of global processes and continuous playing options anticipatory decisions and actions in case of specific actions to ensure and predictions, and instant reaction to the threat.

Key words: risk, evolution of risk, risk management, risk management principles, facts with undetermined consequences, registry of events.

Баланюк І. Ф., Шеленко Д. І., Баланюк С. І. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА І ТВАРИННИЦТВА В ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ ТА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ РЕГІОНУ

Мета. Метою дослідження є порівняльний аналіз розвитку сільського господарства регіону на пореформеному етапі. Це завдання передбачає: визначення тенденцій виробництва валової продукції сільського господарства, в т. ч. рослинництва і тваринництва, а також її окремих видів, поголів'я тварин в господарствах населення та аграрних підприємств.

Методика дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження стали діалектичний метод пізнання та комплексний підхід, відповідно до якого розкрито розвиток сучасних аграрних перетворень та роль у цьому процесі господарств населення й аграрних підприємств.

У роботі використано історичний та логічний метод дослідження – для характеристики реформування колективних сільськогосподарських підприємств у нові організаційно-правові структури та утворення приватної власності на майно і землю.

Метод порівняльного аналізу – для співставлення показників виробництва продукції рослинництва і тваринництва за 1990 – 2013 рр., які визначають загальні тенденції розвитку господарств населення й аграрних підприємств, а також їх вплив на розвиток сільського господарства регіону.

Соціально-економічний – для виявлення особливостей змін показників виробництва продукції рослинництва і тваринництва.

Інформаційною базою досліджень стали законодавчі акти України, офіційні матеріали головного управління статистики Івано-Франківської області, Державної служби статистики України, програмні документи обласної державної адміністрації, публікації вчених-аграрників.

Результати. Розкрито результати аграрних перетворень у регіоні. Визначено позитивні та негативні наслідки аграрної та земельної реформ.

Визначено вплив результатів сучасних аграрних перетворень на розвиток населених пунктів області.

Наведено обсяги виробництва валової продукції сільського господарства регіону в господарствах різних категорій. Здійснено аналіз виробництва основних видів продукції рослинництва і тваринництва господарствами населення та аграрними підприємствами.

Охарактеризовано динаміку поголів'я тварин та птиці в різних категоріях господарств.

Наукова новизна. На підставі аналізу тенденцій виробництва продукції сільського господарства та виявлення його проблем наведено заходи, які забезпечують підвищення результативності виробництва продукції рослинництва і тваринництва у регіоні.

Практична значущість. Отримані результати дослідження є основою для створення програми розвитку рослинництва і тваринництва в регіоні на перспективу.

Ключові слова: особисті селянські господарства, аграрні підприємства, валова продукція сільського господарства, рослинництво, тваринництво.

Баланик И.Ф., Шеленко Д.И., Баланик С.И. АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВА ПРОДУКЦИИ РАСТЕНИЕВОДСТВА И ЖИВОТНОВОДСТВА В ЛИЧНЫХ ПОДСОБНЫХ ХОЗЯЙСТВАХ И АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ РЕГИОНА

Цель. Целью исследования является сравнительный анализ развития сельского хозяйства региона на пореформенном этапе. Эта задача предусматривает: определение тенденций производства валовой продукции сельского хозяйства, в т.ч. растениеводства и животноводства, а также её отдельных видов, поголовья животных в хозяйствах населения и аграрных предприятиях.

Методика исследования. Теоретико-методологической основой исследования стали диалектический метод познания и комплексный подход, согласно которому раскрыто развитие современных аграрных преобразований и роль в этом процессе хозяйств населения и аграрных предприятий.

В работе использованы исторический и логический методы исследования – для характеристики реформирования коллективных сельскохозяйственных предприятий в новые организационно-правовые структуры и образования частной собственности на имущество и землю.

Метод сравнительного анализа – для сопоставления показателей производства продукции растениеводства и животноводства за 1990 – 2013 гг., которые определяют общие тенденции развития хозяйств населения и аграрных предприятий, а также их влияние на развитие сельского хозяйства региона.

Социально-экономический – для выявления особенностей изменений показателей производства продукции растениеводства и животноводства.

Информационной базой исследований стали законодательные акты Украины, официальные материалы главного управления статистики Ивано-Франковской области, Государственной службы статистики Украины, программные документы областной государственной администрации, публикации учёных-аграриев.

Результаты. Раскрыты результаты аграрных преобразований в регионе. Определены положительные и отрицательные последствия аграрной и земельной реформы.

Охарактеризовано влияние результатов современных аграрных преобразований на развитие населённых пунктов области.

Приведены объёмы производства валовой продукции сельского хозяйства региона в хозяйствах разных категорий. Осуществлён анализ производства основных видов продукции растениеводства и животноводства хозяйствами населения и аграрными предприятиями.

Определена динамика поголовья животных и птицы в разных категориях хозяйств.

Научная новизна. На основании анализа тенденций производства продукции сельского хозяйства и выявления его проблем приведены меры, которые обеспечивают повышение результативности производства продукции растениеводства и животноводства в регионе.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования являются основой для разработки программы развития растениеводства и животноводства в регионе на перспективу.

Ключевые слова: хозяйства населения, аграрные предприятия, валовая продукция сельского хозяйства, растениеводство, животноводство.

Balaniuk I.F., Shelenko D.I., Balaniuk S.I. THE ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF PLANT-GROWING AND STOCKBREEDING PRODUCTION IN PERSONAL RURAL ECONOMIES AND AGRARIAN ENTERPRISES OF THE REGION

Purpose. The aim of investigation is a comparative analysis of the agricultural development in the region on the post-reformed stage.

This task includes: identification of trends of gross agricultural output in plant-growing and stockbreeding, as well as its individual species, number of animals in personal rural economies and agrarian enterprises.

Methodology of research. Theoretical and methodological basis of the research was the dialectical method of cognition and integrated approach, whereby the development of modern agrarian reform and the role in this process personal rural economies and agrarian enterprises has been enlightened. In the courses of the main methods are used: historical and logical for the characteristics of the reform of collective farms in new organizational and legal structures and formation of private ownership of property and land.

The method of comparative analysis is used to compare indicators of plant-growing production and stockbreeding for 1990-2013 years which determine general tendencies of the development of personal rural economies and agrarian enterprises and also their impact on agricultural development in the region.

Socio-economic method is used for indentifying the peculiarities of changes of plant-growing production and stockbreeding.

The information base of investigation has been legislative acts of Ukraine, official materials of the Main Department of Statistics, Ivano-Frankovsk Region, the State Statistics Service of Ukraine, the program documents of the regional state administration, agrarian scientists publications.

Findings. The result of agrarian reforms in the region is shown. Positive and negative results of the agrarian and land reforms are determined. The influence of the results of modern agrarian reforms on the development of settlements of the region is characterized. The volumes of gross agricultural output of the region in the economies of different categories are given. The analysis of the main plant-growing and stockbreeding production has been fulfilled by personal rural economies and agrarian enterprises.

The dynamics of animal and birds units in various types of economies is determined.

Originality. The measures which provide the increase of the results of plant-growing and stockbreeding production in the region on the base of analysis of trends in agricultural production and detection of problems are worked out.

Practical value. The receiving results of research are the basis for working out the program of the development of plant-growing and stockbreeding forming in the region for the future.

Key words: personal rural economies, agrarian enterprises, gross output of agriculture, plant-growing, stockbreeding farming.

Чаргазія Т.З. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В ЕКОНОМІЦІ ВЕЛИКОГО ПРОМИСЛОВОГО МІСТА

Мета статті полягає у визначенні сутності та особливостей інвестиційної активності в економіці великого промислового міста на основі теоретичного узагальнення наявних підходів, що у подальшому дозволить визначити інструменти оцінки інвестиційної активності на досліджуваному рівні та визначити шляхи її підвищення.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано метод системно-структурного аналізу для визначення сутності інвестиційної активності в економіці великого промислового міста.

Результати. Обґрунтовано, що інвестиційна активність в економіці великого промислового міста – забезпечення високих темпів залучення та використання інвестиційних ресурсів для відтворення продуктивних сил. Встановлено, що особливість інвестиційної активності в економіці великого промислового міста характеризується протіканням інвестиційних процесів у диференційованій соціально-економічній системі, що включає декілька районів різного функціонального призначення, із зайнятістю переважної чисельності населення міста у промисловості.

Наукова новизна. Дістало подальшого розвитку визначення інвестиційної активності як забезпечення високих темпів залучення та використання інвестиційних ресурсів для відтворення продуктивних сил, що дозволило визначити концептуальні засади її оцінки та підвищення.

Практична значущість. Результати визначення сутності та особливостей інвестиційної активності в економіці великого промислового міста дозволять у подальшому визначити інструменти її оцінки та визначити шляхи підвищення.

Ключові слова: інвестиційна активність, економіка міста, велике місто, промислове місто, відтворювальний підхід, концепція інвестиційного клімату.

Чаргазія Т.З. СУЩНОСТЬ И ОСОБЕННОСТИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ В ЭКОНОМИКЕ БОЛЬШОГО ПРОМЫШЛЕННОГО ГОРОДА

Цель статьи состоит в определении сущности и особенностей инвестиционной активности в экономике большого промышленного города на основе теоретического обобщения существующих подходов, в дальнейшем позволит определить инструменты оценки инвестиционной активности на исследуемом уровне и определить пути ее повышения.

Методика исследования. В процессе исследования использован метод системно-структурного анализа для определения сущности инвестиционной активности в экономике крупного промышленного города.

Результаты. Обосновано, что инвестиционная активность в экономике большого промышленного города – обеспечение высоких темпов привлечения и использования инвестиционных ресурсов для воспроизводства производительных сил. Установлено, что особенность инвестиционной активности в экономике большого промышленного города характеризуется протеканием инвестиционных процессов в дифференцированной социально-экономической системе, включающей несколько районов различного функционального назначения, с занятостью подавляющей численности населения города в промышленности.

Научная новизна. Получило дальнейшее развитие определение инвестиционной активности как обеспечение высоких темпов привлечения и использования инвестиционных ресурсов для воспроизводства производительных сил, что позволило определить концептуальные основы ее оценки и повышения.

Практическая значимость. Результаты определения сущности и особенностей инвестиционной активности в экономике большого промышленного города позволят в дальнейшем определить инструменты ее оценки и определить пути повышения.

Ключевые слова: инвестиционная активность, экономика города, большой город, промышленный город, воспроизводственный подход, концепция инвестиционного климата.

Charhazia T.Z. NATURE AND CHARACTERISTICS OF INVESTMENT ACTIVITY IN ECONOMICS OF LARGE INDUSTRIAL CITIES

Purpose. Aim of this paper is to determine the nature and characteristics of the investment activity in the economy of a large industrial city on the basis of theoretical generalization of existing approaches in the future will determine the assessment tools in investment activity in the target level and identify ways to improve it.

Methodology of research. In research process used the method of systematic and structural analysis for determining the essence of investment activity in the economy of a large industrial city.

Findings. Proved that investment activity in the economy of a large industrial city is ensure high rates of engagement and use of investment resources for reproduction of productive forces. Is established that features of investment activity in the economy of a large industrial city is characterized passage of investment processes in differentiated social and economic system that includes several areas of different functional purpose, with employment of the vast majority population of the city in the industry.

Originality. Received further development of the definition of investment activity as ensuring high rates of engagement and use of investment resources for reproduction of productive forces, which allowed to determine the conceptual basis of its assessment and improvement.

Practical value. The results of determining the nature and characteristics of the investment activity in the economy of a large industrial city will further define its assessment tools and identify ways to improve.

Key words: investment on the economy of the city, large city, industrial city, reproductive approach, the concept of investment climate.

Матвійчук Т.О. ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСТ

Мета. Дослідити механізм формування простору міста як системи об'єктів та зв'язків між ними, а також запропонувати власний економічний підхід до формування моделей просторової організації міст за рахунок синтезу економічних положень та теорій будівництва.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано методи: загальнонаукові – при обґрунтуванні моделей формування системи логістичних зв'язків міста; спеціальні – при аналізі представлених моделей просторової організації міст, які забезпечують раціональну організацію зв'язків у просторі міста, їх економічну ефективність, а також визначають імовірні моделі розвитку простору агломерації.

Результати. Запропоновано моделі формування системи логістичних зв'язків міста в основі своєї структури містять п'ять першочергових складових – просторових підсистем. Представлені моделі просторової організації міст забезпечують раціональну організацію зв'язків у просторі міста, їх економічну ефективність, а також визначають імовірні моделі розвитку простору агломерації. Визначено, що запропонована послідовність імовірних моделей просторової організації міста не є довільною, а сформована відповідно від найпростішої (прямолінійної) до найскладніших (формених) моделей організації системи логістичних зв'язків міста. Обґрунтовано модель системи логістичних зв'язків, яка передбачає трансформацію та удосконалення просторової організації міського простору.

Наукова новизна. Визначено напрями формування досконалішої (складнішої) моделі системи логістичних зв'язків міста. Встановлено, що чим складніша модель системи логістичних зв'язків міста, тим ефективніше (компактніше) організована його комунікаційна мережа.

Практична значущість. Представлені моделі просторової організації міст забезпечують раціональну організацію зв'язків у просторі міста, їх економічну ефективність – зменшуються транспортні витрати; відбувається економія часу населення (завдяки можливості вибору виду транспорту для переміщення); а отже забезпечується вищий рівень економічного розвитку

досліджуваної міської агломерації.

Ключові слова: простір, просторовий розвиток міста, просторові підсистеми, система логістичних зв'язків, моделі міста, логістика міста.

Матвийчук Т.О. ЛОГИСТИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ МОДЕЛЕЙ ПРОСТРАНСТВЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ГОРОДА

Цель. Исследовать механизм формирования пространства города как системы объектов и связей между ними, а также предложить собственный экономический подход к формированию моделей пространственной организации городов за счет синтеза экономических положений и теорий строительства.

Методика исследования. В процессе исследования использованы методы: общенаучные – при обосновании моделей формирования системы логистических связей города; специальные – при анализе представленных моделей пространственной организации городов, обеспечивающих рациональную организацию связей в пространстве города, их экономическую эффективность, а также определяют возможные модели развития пространства агломерации.

Результаты. Предложены модели формирования системы логистических связей города, которые в основе своей структуры содержат пять первоочередных составляющих – пространственных подсистем. Представленные модели пространственной организации городов обеспечивают рациональную организацию связей в пространстве города, их экономическую эффективность, а также определяют возможные модели развития пространства агломерации. Определено, что предложенная последовательность возможных моделей пространственной организации города не является произвольной, а сформированная соответственно от простейшей (прямолинейной) до самых сложных (форменных) моделей организации системы логистических связей города. Обоснована модель системы логистических связей, которая предусматривает трансформацию и усовершенствование пространственной организации городского пространства.

Научная новизна. Определены направления формирования совершенной (сложной) модели системы логистических связей города. Установлено, что чем сложнее модель системы логистических связей города, тем эффективнее (компактнее) организована его коммуникационная сеть.

Практическая значимость. Представленные модели пространственной организации городов обеспечивают рациональную организацию связей в пространстве города, их экономическую эффективность – уменьшаются транспортные расходы; происходит экономия времени населения (благодаря возможности выбора вида транспорта для перемещения); а следовательно обеспечивается высокий уровень экономического развития исследуемой городской агломерации.

Ключевые слова: пространство, пространственное развитие города, пространственные подсистемы, система логистических связей, модели города, логистика города.

Matviichuk T.O. THE LOGISTIC APPROACH TO THE FORMATION OF CITIES SPACE ORGANIZATION MODELS

Purpose. To investigate the mechanism of formation of a city as a system of objects and relations between them, and to offer our own economic approach to the formation of models of cities spatial organization by means of the synthesis of economic regulations and construction theories.

Methodology of research. The study has used the following methods: general scientific – to prove the models of formation the logistic connections of the city system; special – to analyze the presented models of cities space organization which provide a rational organization of connections in the space of the city, their economic effectiveness, as well as, determine the possible models of space agglomeration development.

Findings. The submitted models of the system of logistic connections of the city formation have five primary components, i.e. spatial subsystems. The presented models of cities space development provide a rational organization of connections in the city space, their economic effectiveness, as well as, determine the possible models of the agglomeration space development. It has been determined that the proposed sequence of possible models of the city space organization is not random, but formed respectively from the easiest (linear) to the most complicated (configuration) models of the system organization of logistic connections of the city. The model of the system of logistic connections, which predetermines the transformation and the improvement of the spatial organization of the city, has been substantiated.

Originality. The ways of formation of the more advanced (more complex) model of the system of logistic connections of the city have been defined. It has also been established that the more complex the model of logistic connections of the city is, the more effective (more space saving) its communication network is organized.

Practical value. The represented models of cities space organization provide a rational organization of connections in the space of the city, their economic effectiveness – transport expenses are reduced; the population is saving time (due to the possibility to choose means of transport), thus providing a higher level of economic development of the city agglomeration under study.

Key words: space, the city space development, space subsystems, the system of logistic connections, city models, city logistics.

Бардіна Т.О. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Мета статті полягає у оцінці сучасних тенденцій розвитку і проблем сільських територій України та порівняльний аналіз досвіду їх вирішення в економічно розвинених країнах Європи.

Методика дослідження. Методологічною основою дослідження є загальнотеоретичні методи наукового пізнання економічних процесів, зокрема – діалектичний метод, системний аналіз. Для вирішення поставлених завдань використовувалися наступні методи: системно-структурний, статистичний порівняльний та групувань. Матеріали, які були використані складаються з аналітичних та статистичних даних соціально-економічного розвитку сільських територій країн Європи.

Результати. Розглянуто сучасний стан, основні тенденції та проблеми розвитку сільських територій України. Здійснено порівняльний аналіз країн Європи, визначено основні відмінності між підходами до регулювання розвитку сільських територій.

Наукова новизна. На основі аналізу сформовано перелік заходів, необхідних для активізації подальшого розвитку сільських територій України.

Практична значущість. Розроблені дослідження можна застосовувати для побудови моделі розвитку сільських територій, оскільки це один із є головних пріоритетних напрямків державної політики економічного розвитку Європейських країн.

Ключові слова: сільська територія, інвестиційна політика, поселенська мережа, євроінтеграція, соціально-економічний розвиток.

Бардина Т.О. ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПЫТ ОБОСНОВАНИЯ ПРОГРАММ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ

Цель статьи состоит в оценке современных тенденций развития и проблем сельских территорий Украины и сравнительный анализ опыта их решения в экономически развитых странах Европы.

Методика исследования. Методологической основой исследования являются общетеоретические методы научного познания экономических процессов, в частности - диалектический метод, системный анализ. Для решения поставленных задач использовались следующие методы: системно-структурный, статистический сравнительный и группирования. Материалы, которые были использованы, состоят из аналитических и статистических данных социально-экономического развития сельских территорий стран Европы.

Результаты. Рассмотрено современное состояние, основные тенденции и проблемы развития сельских территорий Украины. Осуществлен сравнительный анализ стран, определены основные различия между подходами к регулированию развития сельских территорий.

Научная новизна. На основе анализа сформирован перечень мероприятий, необходимых для активизации дальнейшего развития сельских территорий Украины.

Практическая значимость. Разработанные исследования можно применять для построения модели развития сельских территорий в Украине, так как это один из главных приоритетных направлений государственной политики экономического развития Европейских стран.

Ключевые слова: сельская территория, инвестиционная политика, поселенческая сеть, евро интеграция, социально-экономическое развитие.

Bardina T.O. EUROPEAN EXPERIENCE OF SUBSTANTIATION THE PROGRAMS OF SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF RURAL AREAS

Purpose. The purpose of the article is in assessing current trends and problems in rural areas of Ukraine and comparative analysis of the experience of their decision in the economically developed world.

Methodology of research. The methodological bases of research are general theoretical methods of scientific knowledge of economic processes, in particular - the dialectical method, system analysis. To achieve the objectives, the following methods: system-structural, statistical and comparative groupings. The materials that were used consist of analytical and statistical socio-economic development of rural areas in Europe.

Findings. The current status, trends and challenges of rural Ukraine. The comparative analysis of European countries, the main differences between the approaches to the regulation of rural development.

Originality. The analysis generated a list of measures to enhance the further development of rural Ukraine.

Practical value. Developed research can be used to construct a model of rural development.

Key words: rural areas, investment policy, the settlement network, European integration, socio-economic development.

Дегтярьова С.А. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЗБАЛАНСОВАНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Мета статті полягає у розробці рекомендацій щодо вдосконалення інструментів збалансованого інвестиційного забезпечення інноваційних процесів на регіональному рівні.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано: огляд попередніх досліджень – для визначення можливих форм інвестиційного забезпечення трансферу технологій; аналіз, порівняння – для обґрунтування комплексу заходів з розширення доступності ризикового капіталу у зв'язку з вирішенням деяких проблем розвитку венчурних інвестицій.

Результати. Встановлено, що найбільш ефективною формою інвестиційного забезпечення трансферу технологій є венчурний капітал. Доведено, що створення венчурних фондів «посівних» інвестицій, в яких акумулюються кошти державного та приватного сектора, дає можливість розвитку високотехнологічного сегмента ринку, на якому автори нових перспективних технологій можуть залучати прямі інвестиції на реалізацію інноваційних проектів. Запропоновано комплекс заходів з розширення доступності ризикового капіталу у зв'язку з вирішенням деяких проблем розвитку венчурних інвестицій.

Наукова новизна. Визначено важливі інструменти для інвестиційного забезпечення інноваційних процесів на регіональному рівні.

Практична значущість. Розроблену модель доцільно застосовувати на регіональному рівні для залучення інвесторів до роботи з малими інноваційними підприємствами.

Ключові слова: фандрайзинг, інновації, інвестиції, інноваційні процеси, інструменти інвестиційного забезпечення.

Дегтярева С.А. РЕКОМЕНДАЦИИ ПО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ИНСТРУМЕНТОВ СБАЛАНСИРОВАННОГО ИНВЕСТИЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ

Цель статьи состоит в анализе и разработке рекомендаций по совершенствованию инструментов сбалансированного инвестиционного обеспечения инновационных процессов на региональном уровне

Методика исследования. В процессе исследования применены: обзор предыдущих исследований - для определения возможных форм инвестиционного обеспечения трансфера технологий; анализ, сравнение - для обоснования комплекса мер по расширению доступности рискованного капитала в связи с решением некоторых проблем развития венчурных инвестиций.

Результаты. Установлено, что наиболее эффективной формой инвестиционного обеспечения трансфера технологий является венчурный капитал. Доказано, что создание венчурных фондов «посевных» инвестиций, в которых аккумулируются средства государственного и частного сектора, дает возможность развития высокотехнологического сегмента рынка, на котором авторы новых перспективных технологий могут привлекать прямые инвестиции на реализацию инновационных проектов. Предложен комплекс мероприятий по расширению доступности рискованного капитала в связи с решением некоторых проблем развития венчурных инвестиций.

Научная новизна. Определены важные инструменты для инвестиционного обеспечения инновационных процессов на региональном уровне.

Практическая значимость. Разработанную модель целесообразно применять на региональном уровне для привлечения инвесторов к работе с малыми инновационными предприятиями.

Ключевые слова: фандрайзинг, инновации, инвестиции, инновационные процессы, инструменты инвестиционного обеспечения.

Degtyareva S.A. RECOMMENDATIONS ON IMPROVEMENT OF INSTRUMENTS OF BALANCED INVESTMENT PROVISION OF INNOVATION PROCESSES AT THE REGIONAL LEVEL

Purpose is in analysis and development of recommendations on improvement of instruments of balanced investment provision of innovation processes at the regional level.

Methodology of research. The following methods have been used in the process of investigation: review of previous investigations – for specification of possible forms of investment provision of technology transfer; analysis, comparison – for

argumentation of complex of measures on extension of availability of risk capital due to solving of some problems of venture capital investment development.

Findings. It is determined that venture capital is the most effective form of investment provision of technology transfer. It has been proved that the formation of venture capital funds of seed funds that accumulate finances of state and private sector, gives a possibility of development of high-tech market segment where authors of new perspective technologies can attract direct investments into implementation of innovation projects. Complex of measures on increasing of availability of risk capital due to solution of some problems connected with the development of venture capital investment has been proposed.

Originality. The significant instruments for investment provision of innovation processes at the regional level have been determined.

Practical value. It is reasonable to use the determined model at the regional level for attraction of investors to work with small innovation enterprisers.

Key words: fundraising, innovations, investments, innovation processes, instruments of investment assurance.

Заховалко Т.В. АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Мета статті полягає у виявленні основних тенденцій розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні на основі дослідження його динаміки та структури.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано методи: аналізу, синтезу, регресійний аналіз – при аналізі тенденції розвитку сільського господарства в Україні та виявленні наявності структурних зрушень у виборі напрямків сільськогосподарської діяльності; методи дискретної нелінійної динаміки – при проведенні дослідження прогнозних характеристик часових рядів виробництва сільськогосподарської продукції.

Результати. Проаналізовано тенденції розвитку сільського господарства в Україні. Визначено, що конкурентоспроможний розвиток сільського господарства забезпечується розширенням капітальних інвестицій, які лише за останні три роки зросли в 1,6 разів. Виявлено наявність структурних зрушень у виборі напрямків сільськогосподарської діяльності, переході до найбільш запитуваних на світових ринках культур. Проведено дослідження прогнозних характеристик часових рядів виробництва сільськогосподарської продукції. На основі аналізу виокремлено проблеми, пов'язані з втратою екологічного потенціалу ґрунтів. Виявлено перспективи подальші досліджень щодо розробки методів управління в сільськогосподарській галузі, які б поєднували цілі економічного та екологічного напрямку.

Наукова новизна. Виявлено наявні тенденції розвитку сільського господарства країни та сформовано напрямки подальших досліджень.

Практична значущість. Розраховані показники глибини пам'яті часового ряду можна використати при подальшому аналізі та прогнозуванні рівня продуктивності сільського господарства України.

Ключові слова: сільське господарство, виробництво, часові ряди, землекористування, динаміка.

Заховалко Т.В. АНАЛИЗ ТЕНДЕНЦИЙ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА В УКРАИНЕ

Цель статьи состоит в выявлении основных тенденций развития сельскохозяйственного производства в Украине на основе исследования его динамики и структуры.

Методика исследования. В процессе исследования применены методы: анализа, синтеза, регрессионный анализ – при анализе тенденций развития сельского хозяйства в Украине и выявлении структурных изменений у выборе направлений сельскохозяйственной деятельности; методы дискретной нелинейной динамики – при проведении исследования прогнозных характеристик временных рядов производства сельскохозяйственной продукции.

Результаты. Проанализированы тенденции развития сельского хозяйства в Украине. Актуальность развития сельского хозяйства подтверждается расширением капитальных инвестиций, которые лишь за последние три года выросли в 1,6 раз. Виявлено наличие структурных сдвигов в выборе направлений сельскохозяйственной деятельности, переход к наиболее востребованным на мировых рынках культурам. Проведено исследование прогнозных характеристик временных рядов производства сельскохозяйственной продукции. На основе анализа выделены проблемы, связанные с потерей экологического потенциала ґрунтов. Виявлено перспективы дальнейшие исследований по разработке методов управления в сельском хозяйстве, которые бы объединяли цели экономического и экологического направления.

Научная новизна. Виявлены имеющиеся тенденции развития сельского хозяйства страны и сформированы направления дальнейших исследований.

Практическая значимость. Рассчитанные показатели глубины памяти временного ряда можно использовать при дальнейшем анализе и прогнозировании уровня производительности сельского хозяйства Украины.

Ключевые слова: сельское хозяйство, производство, временные ряды, землепользование, динамика.

Zakhovalko T.V. ANALYSIS OF TRENDS IN AGRICULTURAL PRODUCTION IN UKRAINE

Purpose. The purpose of the article is to identify the main trends of agricultural production in Ukraine on the base of its dynamics and structure.

Methodology of research. There are used analysis, synthesis, regression analysis methods - the analysis of trends in the agriculture development in Ukraine and structural changes identification in the choice of agricultural activities areas; discrete nonlinear dynamics methods - in the study of time series forecasting performance for agricultural production.

Findings. The need for developing the trends of agriculture in Ukraine. Relevance of Agriculture confirmed the expansion of capital investment that only the last three years increased 1.6 times. It is revealed the presence of structural changes in the choice of areas of agricultural activities, going to the most requested on the world market crops. It's studied the characteristics of time series forecasting agricultural production. Based on the analysis, the problems are associated with the loss of ecological potential of soils. It is found prospects for further research to develop management practices in agriculture that combine to economic and environmental direction.

Originality. Discovered existing tendencies of development agriculture economy of the country and formed directions for further research.

Practical value. The calculated values the time series of memory depth can be used when further analysis of and forecasting the level of agricultural productivity of Ukraine.

Key words: agriculture, manufacturing, time series, land use, dynamics.

Скляр Л.Б. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Мета. Метою статті є обґрунтування концептуальних підходів до економіко-екологічного аналізу як складової

екологічного управління, дослідження особливостей формування економіко-екологічного балансу підприємства.

Методика дослідження. В процесі дослідження використовувались загальнонаукові методи, зокрема: логічного і якісного аналізу та синтезу – при обґрунтуванні теоретичних підходів до поняття економіко-екологічний аналіз, порівняльного аналізу – при порівнянні світового і вітчизняного досвіду систем екологічного управління підприємствами харчової галузі

Результати. Сформовано структурно-системне уявлення поняття „економіко-екологічний аналіз” як інформаційно-аналітичний інструмент діагностики, спрямований на підвищення його економіко-екологічної ефективності. Запропоновано комплексний економіко-екологічний аналіз для підвищення ефективності аналітичної роботи на вітчизняних підприємствах, який слід здійснювати у трьох напрямках, а саме – фінансовому, управлінському та ринковому екологічному.

Наукова новизна. Удосконалено сутність поняття „економіко-екологічний аналіз” та складові економіко-екологічного аналізу діяльності підприємства, яке на відміну від існуючих визначень трактується як інформаційно-аналітичний інструмент діагностики, реалізація якого сприяє обґрунтуванню альтернативних підходів при здійсненні оперативного й стратегічного управління підприємством.

Практична значущість. Отримані результати дослідження направлені на забезпечення раціональної характеристики економічних і екологічних показників діяльності підприємства шляхом здійснення економіко-екологічного аналізу. Вони можуть бути використані для впровадження на підприємствах харчової промисловості.

Ключові слова: екологічне управління, економіко-екологічний аналіз, економіко-екологічний баланс

Скляр Л.Б. КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К ЭКОНОМИКО-ЭКОЛОГИЧЕСКОМУ АНАЛИЗУ КАК СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

Цель. Целью статьи является обоснование концептуальных подходов к экономико-экологическому анализу как составляющей экологического управления, исследование особенностей формирования экономико-экологического баланса предприятия.

Методика исследования. В процессе исследования использовались общенаучные методы, в частности: логического и качественного анализа и синтеза - при обосновании теоретических подходов к понятию экономико-экологический анализ, сравнительного анализа - при сравнении мирового и отечественного опыта систем экологического управления предприятиями пищевой отрасли.

Результаты. Сформировано структурно-системное представление о понятии "экономико-экологический анализ" как информационно-аналитический инструмент диагностики, направленный на повышение его экономико-экологической эффективности. Предложен комплексный экономико-экологический анализ для повышения эффективности аналитической работы на отечественных предприятиях, который следует осуществлять в трех направлениях, а именно - финансовом, управленческом и рыночном экологическом.

Научная новизна. Усовершенствована сущность понятия "экономико-экологический анализ" и составляющие экономико-экологического анализа деятельности предприятия, которое в отличие от существующих определений трактуется как информационно-аналитический инструмент диагностики, реализация которого способствует обоснованию альтернативных подходов при осуществлении оперативного и стратегического управления предприятием.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования направлены на обеспечение рациональной характеристики экономических и экологических показателей деятельности предприятия путем осуществления экономико-экологического анализа. Они могут быть использованы для внедрения на предприятиях пищевой промышленности.

Ключевые слова: экологическое управление, экономико-экологический анализ, экономико-экологический баланс.

Skliar L.B. CONCEPTUAL APPROACHES TO THE ECONOMIC AND ECOLOGICAL ANALYSIS AS A PART OF THE ENVIRONMENTAL MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE

Purpose. The aim of the article is substantiation of the conceptual approaches to the economic and ecological analysis as a part of environmental management, research of the features of formation of the economic and ecological balance of the enterprise.

Methodology of research. General scientific methods were used in the research process, including: logical and qualitative analysis and synthesis – for substantiation of theoretical approaches to the concept of the economic and ecological analysis, comparative analysis – when comparing international and domestic experience of environmental management systems by enterprises of food industry.

Findings. It has been formed structural and systemic representation of the concept "the economic and ecological analysis" as an information and analytical diagnostic tool aimed at enhancing its economic and ecological efficiency.

It has been proposed the complex economic and ecological analysis to improve the efficiency of the analytical work at domestic enterprises, which should be implemented in three ways, namely – financial, managerial and market environmental.

Originality. It has been improved the essence of the concept "the economic and ecological analysis" and components of the economic and ecological analysis of the enterprise activity, which is in contrast to existing definitions is treated as an information and analytical tools of diagnosis, the implementation of which contributes to substantiation of alternative approaches in the implementation of operational and strategic management of the enterprise.

Practical value. The obtained results of the study aimed at providing the rational characteristics of the economic and ecological performance of the enterprise activity through the implementation of the economic and ecological analysis. These results can be used for implementation at the food industry enterprises.

Key words: environmental management, economic and ecological analysis, economic and ecological balance.

Булишева Д.В. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ

Мета статті полягає у дослідженні, аналізі існуючого нормативно-правового підґрунтя фінансового аспекту землекористування міських агломерацій та визначення шляхів його вдосконалення з врахуванням еколого-економічних умов розвитку територій.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано організацію і процедуру наукового пошуку, аналіз, синтез та порівняння отриманих результатів, їх фіксацію та узагальнення, на основі чого зроблено висновки та надано рекомендації.

Результати. Виявлена недосконалість процесу оцінки відповідних земель із врахуванням соціо-еколого-орієнтованих засад їхнього впорядкування, що свідчить про необхідність корегування окремих аспектів фінансового механізму використання рекреаційних територій в умовах сучасного розвитку міських агломерацій. Обґрунтовано головну мету фінансово-економічного механізму землекористування та природоохоронної діяльності, яка полягає в поліпшенні екологічної обстановки в країні з мінімальними витратами матеріальних і трудових ресурсів.

Наукова новизна. Визначено особливості законодавчого підґрунтя проведення оцінки рекреаційних територій, прогалини у використанні відповідних земель з позиції еколого-економічного підходу та шляхи вдосконалення фінансового

механізму рекреаційного землекористування.

Практична значущість. Наукове дослідження може бути використано при вдосконаленні нормативно-правового підґрунтя оцінки рекреаційних територій, розробці програм та заходів щодо раціоналізації процесу рекреаційного землекористування міських агломерацій.

Ключові слова: міські агломерації, фінансово-економічна система, нормативна грошова оцінка, раціоналізація процесу рекреаційного землекористування.

Булшышева Д.В. ПУТИ УСОВЕРШЕНСОВАНИЯ ФИНАНСОВОГО МЕХАНИЗМА РЕКРЕАЦИОННОГО ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ ГОРОДСКИХ АГЛОМЕРАЦИЙ

Цель статьи заключается в исследовании, анализе существующей нормативно-правовой основы финансового аспекта землепользования городских агломераций и определении путей его совершенствования с учетом эколого-экономических условий развития территорий.

Методика исследования. В процессе исследования применена организация и процедура научного поиска, анализ, синтез и сравнение полученных результатов, их фиксация и обобщение, на основе чего сделан вывод и даны рекомендации.

Результаты. Обнаружено несовершенство процесса оценки соответствующих земель с учетом социо-эколого-ориентированных принципов их упорядочения, что свидетельствует о необходимости корректировки отдельных аспектов финансового механизма использования рекреационных территорий в условиях современного развития городских агломераций. Обосновано главную цель финансово-экономического механизма землепользования и природоохранной деятельности, которая заключается в улучшении экологической обстановки в стране с минимальными затратами материальных и трудовых ресурсов.

Научная новизна. Определены особенности законодательной базы проведения оценки рекреационных территорий, пробелы в использовании соответствующих земель с позиции эколого-экономического подхода и пути совершенствования финансового механизма рекреационного землепользования.

Практическая значимость. Научное исследование может быть использовано при совершенствовании нормативно-правовой основы оценки рекреационных территорий, разработке программ и мероприятий по рационализации процесса рекреационного землепользования городских агломераций.

Ключевые слова: городские агломерации, финансово-экономическая система, нормативная денежная оценка, рационализация процесса рекреационного землепользования.

Bulysheva D.V. THE WAYS OF IMPROVEMENT THE FINANCIAL MECHANISM OF THE RECREATIONAL LAND USE OF URBAN AGGLOMERATIONS

Purpose. The purpose of the article is to research, analyze the existing legal and regulatory framework of the financial aspects of urban agglomerations land use, to identify ways of its improvement, taking into account ecological and economic conditions of territories' development.

Methodology of research. The organization and procedure of scientific research, analysis, synthesis and comparison of the obtained results is used in the research. Fixing the results and generalization were done. On their basis the conclusions and recommendations were made.

Findings. An inadequate process of the relevant land assessment was determined, taking into account land socio-ecological-oriented principles of their streamlining, which indicates the necessity to correct certain aspects of the financial mechanism of the recreational areas usage in the modern development of urban agglomerations condition. The main goal of financial and economic mechanism of land use and environmental protection was justified. It is: to improve the environmental situation in the country with minimal cost of material and labor resources.

Originality. The features of the legal framework for evaluation of recreational areas, gaps in the use of appropriate land from the position of ecological-economic approach and ways of improvement the financial mechanism of recreational land use are determined.

Practical value. Scientific research is reasonable for improvement of the regulatory framework of the recreational areas evaluation, development of programs and activities to streamline the process of recreational land use in urban agglomerations.

Key words: urban agglomerations, financial and economic system, the normative monetary evaluation, rationalization of recreational land use.

Семків О.В. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО КАТЕГОРИЗАЦІЇ ВИТРАТ ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ НА ВПРОВАДЖЕННЯ ДИРЕКТИВИ 2003/87/ЕС ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Мета статті полягає у розробці та обґрунтуванні методологічних засад щодо категоризації витрат приватного сектору на імплементацію вимог Директиви 2003/87/ЕС – схеми торгівлі викидами.

Методика дослідження. Методологічною і теоретичною основою дослідження є роботи провідних вітчизняних та зарубіжних фахівців у сфері вивчення трансакційних витрат та обліку витрат на природоохоронні заходи.

Результати. Обґрунтовано потребу подальшого вивчення структури трансакційних витрат та оцінка діапазону коливання величини витрат, зважаючи на розмір суб'єкта господарювання, кількість установок в його управлінні та досвіду впровадження ринкових механізмів екологічного регулювання.

Наукова новизна. Проведене дослідження дало змогу поєднати напрацювання зарубіжних вчених, які опираються на більш ніж десятилітні практики функціонування схем торгівлі викидами в Європі та США, та досвід вітчизняних фахівців у сфері категоризації витрат на природоохоронні заходи, зокрема на впровадження окремих ринкових інструментів екологічного регулювання.

Практична значущість. Розроблену класифікацію трансакційних витрат приватного сектору на імплементацію вимог Директиви 2003/87/ЕС доцільно використовувати при оцінці та аналізі діапазону змін трансакційних витрат при аналізі секторів економіки, що входять до складу СТВ, і також при аналізі витрат окремих установок-підприємств.

Ключові слова: трансакційні витрати, адміністративні витрати, операційні витрати, установка, Директива 2003/87/ЕС, схема торгівлі викидами.

Семків О.В. МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К КАТЕГОРИЗАЦИИ РАСХОДОВ ЧАСТНОГО СЕКТОРА НА ВНЕДРЕНИЕ ДИРЕКТИВЫ 2003/87/ЕС ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Цель статьи заключается в разработке и обосновании методологических основ по категоризации расходов частного сектора на имплементацию требований Директивы 2003/87/ЕС – схемы торговли выбросами.

Методика исследования. Методологической и теоретической основой исследования являются работы ведущих отечественных и зарубежных специалистов в области изучения трансакционных издержек и учета затрат на природоохранные мероприятия.

Результаты. Обоснована необходимость дальнейшего изучения структуры трансакционных издержек и оценка диапазона колебания величины расходов, учитывая размер предприятия, количество установок в его управлении и опыта внедрения им рыночных механизмов экологического регулирования.

Научная новизна. Проведенное исследование позволило совместить наработки зарубежных ученых, которые опираются на более чем десятилетние практики функционирования схем торговли выбросами в Европе и США, и опыт отечественных специалистов в сфере категоризации расходов на природоохранные мероприятия, в частности на внедрение отдельных рыночных инструментов экологического регулирования.

Практическая значимость. Разработанную классификацию транзакционных расходов частного сектора на имплементацию требований Директивы 2003/87 / ЕС целесообразно использовать при оценке и анализе диапазона изменений транзакционных издержек при анализе секторов экономики, которые будут входить в состав СТВ, и также при анализе расходов отдельных установок-предприятий.

Ключевые слова: транзакционные издержки, административные расходы, операционные расходы, установка, Директива 2003/87 / ЕС, схема торговли выбросами.

Semkiv O.V. MAJOR ASPECTS OF METHODOLOGICAL APPROACHES TO TAXONOMY OF TRANSACTION COSTS ASSOCIATED WITH IMPLEMENTATION OF DIRECTIVE 2003/87/EC

Purpose. This paper aims at developing and justification of the methodological framework for categorization of transaction costs associated with emission trading scheme implementation under Directive 2003/87/EC.

Methodology of research. The author refers in her research to methodological and theoretical basis of studies by the leading national and international experts, focusing on transaction and accounting costs associated with implementation of various environmental protection measures, including emission trading scheme.

Findings. The author substantiates the need to continue research of the structure of transaction costs and its magnitude, given the national circumstances and a number of technical criteria as a size of entities, a number of installations being under its management and existing experience derived from implementation of market instruments like, for instance, Joint Implementation mechanism under the Kyoto Protocol.

Originality. The study combines the achievements of foreign researches that are based on more than ten-year practices of emissions trading schemes in Europe and the USA, and experience of national experts relating to taxonomy of costs associated with implementation of various environmental measures, in particular the introduction of the market-based instruments.

Practical value. The classification of transaction costs occurring in the course of implementation of Directive 2003/87/EC may be applicable for assessing and analyzing the magnitude of transaction costs for sectors to be covered by the ETS, as well as the costs of individual installations.

Key words: transaction costs, administrative costs, operational costs, installation, Directive 2003/87/EC, emission trading scheme.

Ярова В.В. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Метою статті є обґрунтування елементів організаційного механізму управління розвитком соціальної відповідальності, який може бути інтегрований в систему менеджменту сільськогосподарських підприємств.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано загальнонаукові та економічні методи. Зокрема, загальнонаукові методи застосовано при узагальненні зарубіжного досвіду інтеграції концепції соціальної відповідальності у стратегію розвитку підприємств. Економічні методи застосовано при формуванні організаційного механізму управління розвитком соціальної відповідальності в системі менеджменту сільськогосподарських підприємств.

Результат. Обґрунтовано теоретичні положення і практичні рекомендації щодо створення організаційного механізму управління розвитком соціальної відповідальності сільськогосподарських підприємств, який розкриває циклічно-поступовий характер процесу управління. Дане положення може стати передумовою для подальшого розвитку теорії соціальної відповідальності аграрних підприємств.

Наукова новизна. Обґрунтовано процес управління розвитком соціальної відповідальності як елемента, інтегрованого в систему менеджменту сільськогосподарських підприємств.

Практична цінність. Практична значимість проведеного дослідження полягає у можливості використання методичних положень і рекомендацій щодо розвитку соціальної відповідальності бізнесу в системі управління діяльністю сільськогосподарського підприємства, при формуванні стратегії розвитку соціальної відповідальності, розробці соціальних програм і організації їх реалізації.

Ключові слова: соціальна відповідальність, сільськогосподарські підприємства, механізм управління, соціальна політика, соціальна програма.

Яровая В.В. ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В СИСТЕМЕ МЕНЕДЖМЕНТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Целью статьи является обоснование элементов организационного механизма управления развитием социальной ответственности, который может быть интегрирован в систему менеджмента сельскохозяйственных предприятий.

Методика исследования. В процессе исследования использованы общенаучные и экономические методы. А именно, общенаучные методы применены при обобщении зарубежного опыта интеграции концепции социальной ответственности в стратегию развития предприятий. Экономические методы использованы при формировании организационного механизма управления развитием социальной ответственности в системе менеджмента сельскохозяйственных предприятий.

Результат. Обоснованы теоретические положения и практические рекомендации по созданию организационного механизма управления развитием социальной ответственности сельскохозяйственных предприятий, который раскрывает циклически-поступательный характер процесса управления. Данное положение может стать условием для дальнейшего развития теории социальной ответственности аграрных предприятий.

Научная новизна. Обоснован процесс управления развитием социальной ответственности как элемента, интегрированного в систему менеджмента сельскохозяйственных предприятий.

Практическая ценность. Практическая ценность проведенного исследования состоит в возможности использования методических положений и рекомендаций по развитию социальной ответственности бизнеса в системе управления деятельностью сельскохозяйственного предприятия, при формировании стратегии развития социальной ответственности, разработке социальных программ и организации их реализации.

Ключевые слова: социальная ответственность, сельскохозяйственные предприятия, механизм управления, социальная политика, социальная программа.

Yarovaya V.V. ORGANIZATIONAL MECHANISM OF SOCIAL RESPONSIBILITY DEVELOPMENT MANAGEMENT IN THE SYSTEM OF AGRICULTURAL ENTERPRISES MANAGEMENT

Purpose. The aim of the article is to prove the elements of the organizational mechanism of social responsibility development management, which can be integrated into the system of agricultural enterprises management.

Methodology of research. General scientific and economic methods were used in the process of the investigation. In particular, the general scientific methods were used to summarize the foreign experience of social responsibility concept integration into the enterprises development strategy. The economic methods were used to form the organizational mechanism of social responsibility development management in the system of agricultural enterprises management.

Findings. The theoretical regulations and practical recommendations as to creation of the organizational mechanism of agricultural enterprises social responsibility which reveals the cyclic and gradual character of the management process are grounded in the article. These regulations can premise the further development of the social responsibility theory of agricultural enterprises.

Originality. The scientific novelty is to ground the process of social responsibility development management as an element which is integrated into the system of agricultural enterprises management.

Practical value. The practical significance of the investigation is in the possibility to use the methodical regulations and recommendations as to social development of a business in the system of agricultural enterprises activity management in the formation of the social responsibility development strategy, social programs working out and their implementation arrangement.

Key words: social responsibility, agricultural enterprises, management mechanism, social policy, social program.

Стельмашук А.М. АНАЛІЗ І ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ МАШИННО – ТРАКТОРНОГО ПАРКУ ЯК ОСНОВИ СТАЛОСТІ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мета. Метою статті є проведення аналізу і оцінки стану технічного забезпечення сільського господарства, ринку сільськогосподарської техніки, використання виробничих потужностей підприємств тракторного і сільськогосподарського машинобудування та обґрунтування напрямів зміцнення машинно-тракторних парків сільськогосподарських формувань як основи їх сталого розвитку і конкурентоспроможності.

Методика дослідження. В процесі дослідження використана система методів: загальнонаукових – для обґрунтування напрямів і структури розширення технічних ресурсів при формуванні машинно-тракторного парку сільськогосподарських підприємств; спеціальних – при проведенні аналізу стану технічного забезпечення сільськогосподарського забезпечення і виявленні причин низького рівня закупівель сільськогосподарської техніки; при аналізі і оцінці потенціалу розвитку машинно-тракторного парку сільськогосподарських підприємств.

Результати дослідження. Проведено аналіз стану технічного забезпечення сільськогосподарського забезпечення. Виявлено причини низького рівня закупівель сільськогосподарської техніки. Обґрунтовано, що розширення технічних ресурсів у даний час повинно здійснюватися за рахунок потужної техніки і забезпечення її раціонального використання шляхом укомплектування високопродуктивних тракторів шлейфом відповідних сільськогосподарських машин та створення підрядних організацій для ефективного її використання. Здійснено аналіз і оцінку потенціалу розвитку машинно-тракторного парку сільськогосподарських підприємств. Визнано доцільним розробити обґрунтовані комплексні заходи розвитку сільськогосподарського машинобудування з активною участю держави.

Наукова новизна. Використано комплексний підхід до оцінки потенціалу розвитку машинно-тракторного парку і обґрунтування напрямів та структури розширення технічних ресурсів в сільському господарстві.

Практична цінність. Отримані результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності органів управління технічним розвитком сільського господарства.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, підприємства тракторного і сільськогосподарського машинобудування, машинно-тракторний парк.

Stelmashchuk A.M. ANALYSIS AND EVALUATION OF POTENTIAL OF THE MACHINE AND TRACTOR FLEET DEVELOPMENT AS THE BASIS FOR SUSTAINABILITY AND COMPETITIVENESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Цель. Целью статьи является проведение анализа и оценки состояния технического обеспечения сельского хозяйства, рынка сельскохозяйственной техники, использования производственных мощностей предприятий тракторного и сельскохозяйственного машиностроения и обоснование направлений укрепления машинно-тракторных парков сельскохозяйственных формирований как основы их устойчивого развития и конкурентоспособности.

Методика исследования. В процессе исследования использована система методов: общенаучных - для обоснования направлений и структуры расширения технических ресурсов при формировании машинно-тракторного парка сельскохозяйственных предприятий; специальных - при проведении анализа состояния технического обеспечения сельскохозяйственного обеспечения и выявлении причин низкого уровня закупок сельскохозяйственной техники; при анализе и оценке потенциала развития машинно-тракторного парка сельскохозяйственных предприятий.

Результаты. Проведен анализ состояния технического обеспечения сельскохозяйственного обеспечения. Выявлены причины низкого уровня закупок сельскохозяйственной техники. Обосновано, что расширение технических ресурсов в настоящее время должно осуществляться за счет мощной техники и обеспечения ее рационального использования путем укомплектования высокопроизводительных тракторов шлейфом соответствующих сельскохозяйственных машин и создание подрядных организаций для эффективного ее использования. Осуществлен анализ и оценку потенциала развития машинно-тракторного парка сельскохозяйственных предприятий. Признано целесообразным разработать обоснованные комплексные меры развития сельскохозяйственного машиностроения с активным участием государства.

Научная новизна. Использован комплексный подход к оценке потенциала развития машинно-тракторного парка и обоснование направлений и структуры расширения технических ресурсов в сельском хозяйстве.

Практическая ценность. Полученные результаты исследования могут быть использованы в практической деятельности органов управления техническим развитием сельского хозяйства.

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия, предприятия тракторного и сельскохозяйственного машиностроения, машинно-тракторный парк.

Stelmashchuk A.M. ANALYSIS AND EVALUATION OF POTENTIAL OF THE MACHINE AND TRACTOR FLEET DEVELOPMENT AS THE BASIS FOR SUSTAINABILITY AND COMPETITIVENESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Purpose. The aim of the article is the analysis and assessment of the technical support of agriculture, the market of agricultural machinery, the use of production capacities of the enterprises of tractor and agricultural machinery and substantiation directions to strengthen machine and tractor fleets of agricultural formations as the basis of their sustainable development and competitiveness.

Methodology of research. The system of methods was used in the research process: general and scientific methods – for a substantiation of directions and the structure for increasing technical resources in the formation of the machine and tractor fleet of

agricultural enterprises; special – during the analysis of the technical provision of agricultural support and identifying the causes of low level of procurements of agricultural machinery; in analyzing and assessing the potential of the machine and tractor fleet development of agricultural enterprises.

Findings. The analysis of technical provision for agricultural ensuring has been conducted. The reasons of the low level of procurements for agricultural machinery have been revealed. It has been substantiated that the expansion of technical resources at this time should be carried out at the expense of the powerful technology and ensuring its rational use through manning of high performance tractors by plume of appropriate agricultural machines and the creation of contract organizations for its effective use. The analysis and evaluation of the potential for the machine and tractor fleet development of agricultural enterprises has been conducted. It has been considered appropriate to develop substantiated comprehensive measures for the development of agricultural machine building with the active participation of the state.

Originality. The comprehensive approach to assessing the potential of the machine and tractor fleet development and substantiation of directions and the structure of expansion of technical resources in agriculture was used.

Practical value. The obtained results of research can be used in the practice of management bodies for technical development of agriculture.

Key words: agricultural enterprises, enterprises of tractor and agricultural machinery, machine and tractor fleet.

Безпарточний М.Г. ВПЛИВ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мета статті полягає у розробці ефективної моделі інфраструктури ринку забезпечення ефективності функціонування та розвитку торговельних підприємств.

Методика дослідження. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, монографічний та аналітичний методи застосовано при вивченні елементів інфраструктури ринку забезпечення ефективності функціонування та розвитку торговельних підприємств.

Результати. Обґрунтовано модель інфраструктури ринку забезпечення ефективності функціонування та розвитку торговельних підприємств. Визначено роль торговельних підприємств як елемента інфраструктури ринку. Запропоновано напрями удосконалення механізмів співпраці із підсистемами інфраструктури ринку та торговельними підприємствами. Виокремлено основні елементи підсистем інфраструктури ринку. Акцентовано увагу на необхідності розробки концепції становлення та розвитку інфраструктури ринку.

Наукова новизна. Побудовано модель інфраструктури ринку забезпечення ефективності функціонування та розвитку торговельних підприємств; виокремлено підсистеми інфраструктури ринку, визначено посередницькі зв'язки між суб'єктами інфраструктури та торговельними підприємствами на споживчому ринку, встановлено критерії їх формування.

Практична значущість. Розроблену модель доцільно використовувати у господарській діяльності торговельних підприємств при опрацюванні механізмів забезпечення ефективності функціонування та подальшого розвитку.

Ключові слова: торговельні підприємства, інфраструктура ринку, елементи, функціонування, розвиток, споживчий ринок, механізми.

Безпарточний М.Г. ВЛИЯНИЕ ИНФРАСТРУКТУРЫ РЫНКА НА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ТОРГОВЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Цель статьи заключается в разработке эффективной модели инфраструктуры рынка обеспечения эффективности функционирования и развития торговых предприятий.

Методика исследования. В процессе исследования использованы общенаучные и специальные методы. В частности, монографический и аналитический методы применены при изучении элементов инфраструктуры рынка обеспечения эффективности функционирования и развития торговых предприятий.

Результаты. Обоснована модель инфраструктуры рынка обеспечения эффективности функционирования и развития торговых предприятий. Определена роль торговых предприятий как элемента инфраструктуры рынка. Предложены направления совершенствования механизмов сотрудничества с подсистемами инфраструктуры рынка и торговыми предприятиями. Выделены основные элементы подсистем инфраструктуры рынка. Акцентировано внимание на необходимости разработки концепции становления и развития инфраструктуры рынка.

Научная новизна. Построена модель инфраструктуры рынка обеспечения эффективности функционирования и развития торговых предприятий; выделены подсистемы инфраструктуры рынка, определены посреднические связи между субъектами инфраструктуры и торговыми предприятиями на потребительском рынке, установлены критерии их формирования.

Практическая значимость. Разработанную модель целесообразно использовать в деятельности торговых предприятий при разработке механизмов обеспечения эффективности функционирования и дальнейшего развития.

Ключевые слова: торговые предприятия, инфраструктура рынка, элементы, функционирование, развитие, потребительский рынок, механизмы.

Bezpartochnyi M.G. INFLUENCE ON THE MARKET INFRASTRUCTURE ACTIVITY OF TRADE ENTERPRISES

Purpose. The purpose of the article is to develop an effective model of market infrastructure to ensure the functioning and development of trade enterprises.

Methodology of research. In research author used scientific and special methods. In particular, monographic and analytical methods used in the study of the elements of market infrastructure to ensure the functioning and development of trade enterprises.

Findings. The model of market infrastructure to ensure the functioning and development of trade enterprises. Determined the role of trade enterprises as an element of market infrastructure. Suggested ways of improving cooperation mechanisms with the subsystems market infrastructure and trade enterprises. Allocated the basic elements of subsystems of market infrastructure. Emphasize the need to develop the concept of formation and development of market infrastructure.

Originality. Offered the model of market infrastructure to ensure the functioning and development of trade enterprises, identified subsystem infrastructure market, defined intermediary connection between the subjects of infrastructure and trade enterprises in the consumer market, identified criteria for their formation.

Practical value. The developed model is reasonable for using in economic activities of trade enterprises in the development of mechanisms to ensure the effectiveness of the operation and further development.

Key words: trade enterprises, market infrastructure, elements, operation, development, consumer market, mechanisms.

Заруцький І.Д., Кальченко М.М., Клименчукова Н.С. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПІВДЕННО-СХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Мета. Метою дослідження є обґрунтування механізму управління якістю продукції та конкурентоспроможністю підприємств аграрного сектору економіки південно-східного регіону України.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано систему методів, зокрема: загальнонаукових – при визначенні ролі і значення якості сільськогосподарської продукції у формуванні конкурентних переваг та зростанні конкурентоспроможності аграрних підприємств та встановлено рівень інтенсивності конкуренції в аграрній сфері; спеціальних – при здійсненні оцінки конкурентоздатності окремих аграрних підприємств Луганської області та виявленні недоліків у її формуванні.

Результати. Визначено роль і значення якості сільськогосподарської продукції у формуванні конкурентних переваг та зростанні конкурентоспроможності аграрних підприємств. За результатами проведеного економічного аналізу виявлено стан та встановлено рівень інтенсивності конкуренції в аграрній сфері та визначені бар'єри входження на ринок. Здійснено оцінку конкурентоздатності окремих аграрних підприємств Луганської області та висвітлено виявлені недоліки у її формуванні. Підтверджено, що ринкова конкуренція є органічним і незамінним елементом в економічному механізмі функціонування аграрного сектору, як системне утворення у межах дії виробничих і управлінських відносин.

Наукова новизна. Застосовано комплексний науковий підхід на основі економічного аналізу КСУЯП та математичного апарату у НДР щодо проблем якості та конкурентоспроможності в аграрному секторі економіки.

Практична значущість. Отримані результати дослідження, що характеризують розроблену комплексну методику оцінки конкурентоздатності аграрного підприємства, сприятимуть формуванню бажаного ефекту та адекватних результатів.

Ключові слова: якість, конкурентоспроможність, сільське господарство, методичні підходи, конкурентні переваги.

Заруцкий И.Д., Кальченко М.М., Клименчукова Н.С. УПРАВЛЕНИЕ КАЧЕСТВОМ ПРОДУКЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ЮГО-ВОСТОЧНОГО РЕГИОНА УКРАИНЫ.

Цель. Целью исследования является обоснование механизма управления качеством продукции и конкурентоспособности предприятий аграрного сектора экономики юго-восточного региона Украины.

Методика исследования. В процессе исследования использована система методов, в частности: общенаучных - при определении роли и значения качества сельскохозяйственной продукции в формировании конкурентных преимуществ и росте конкурентоспособности аграрных предприятий и установлен уровень интенсивности конкуренции в аграрной сфере; специальных - при оценке конкурентоспособности отдельных аграрных предприятий Луганской области и выявлены недостатки в формировании.

Результаты. Определены роль и значение качества сельскохозяйственной продукции в формировании конкурентных преимуществ и росте конкурентоспособности аграрных предприятий. По результатам проведенного экономического анализа выявлено состояние и установлен уровень интенсивности конкуренции в аграрной сфере и определены барьеры входжения на рынок. Осуществлена оценка конкурентоспособности отдельных аграрных предприятий Луганской области и освещены выявленные недостатки в формировании. Подтверждено, что рыночная конкуренция является органическим и незаменимым элементом в экономическом механизме функционирования аграрного сектора, как системное образование в пределах действия производственных и управленческих отношений.

Научная новизна. Использован комплексный научный подход на основе экономического анализа КСУЯП и математического аппарата в НИР по проблемам качества и конкурентоспособности в аграрном секторе экономики.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования, характеризующие разработанную комплексную методику оценки конкурентоспособности аграрного предприятия, способствовать формированию желаемого эффекта и адекватных результатов.

Ключевые слова: качество, конкурентоспособность, сельское хозяйство, методические подходы, конкурентные преимущества.

Zarutskiy I.D., Kalchenko N.N., Klymenchukova N.S. PRODUCT QUALITY MANAGEMENT AND COMPETITIVENESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES SOUTH-EASTERN REGIONS OF UKRAINE

Purpose. The study aims to justification the mechanism of product quality control and competitiveness of enterprises agrarian sector of economy south-eastern region of Ukraine.

Methodology of research. The study used a system of methods, including: general scientific - in determining the role and importance of quality agricultural products in formation of competitive advantages and growth of the competitiveness of agrarian enterprises and installed the intensity level of competition in an agrarian sphere; of special - when assessing the competitiveness separate agrarian enterprises Lugansk region and identified deficiencies in its formation.

Findings. The role and importance of quality agricultural products in formation of competitive advantages and growth of the competitiveness of agricultural enterprises. According to results of economic analysis the state and installed level of intensity of competition in an agrarian sphere and identified barriers to market occurrence. It assesses the competitiveness separate agrarian enterprises Lugansk region and highlights the identified shortcomings in its formation. It is confirmed that the market competition is organic and irreplaceable element in the economic mechanism of the agricultural sector as a systemic formation within actions of production and management relations.

Originality. Has been applied the complex scientific approach based on economic analysis comprehensive system product quality management, and mathematical apparatus in research concerning issues of quality and competitiveness in the agricultural sector.

Practical value. Obtained results of research that characterize the developed comprehensive technique of estimation the competitiveness of agricultural enterprises, promote a desired effect and adequate results.

Key words: quality, competitiveness, agriculture, methodical approaches, competitive advantages.

Погайдак О.Б., Слободян Н.О. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІОГУМАНІТАРНОЇ КОМПОНЕНТИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета. Метою статті є дослідження особливостей формування організаційно-економічного механізму управління розвитком соціогуманітарної компоненти господарської діяльності промислового підприємства в умовах машинобудівної галузі та обґрунтування методів вирішення цієї проблеми.

Методика дослідження. У ході дослідження проблем вдосконалення управління соціогуманітарним розвитком трудового колективу промислового підприємства в умовах трансформаційної економіки застосовувалися як традиційні методи економічних досліджень, так і нетрадиційні, а саме: монографічний метод (для вивчення практичних аспектів управління соціальним розвитком окремих підприємств), методи прогнозування (для розробки прогнозу соціального розвитку підприємств);

метод експертної оцінки ризиків (для оцінки величини соціальних ризиків економічного розвитку підприємств). Зазначені методи дають змогу в умовах структурної перебудови економіки виробити якісно нові підходи до дослідження теоретичних і практичних аспектів управління соціальним розвитком колективів промислових підприємств.

Результати. Доведено, що організаційно-економічні механізми управління соціогуманітарною сферою в умовах машинобудівного підприємства повинні бути привабливі й вигідні для обох сторін (і для підприємства, і для найманого робітника). Визначено, що досягнення соціальних цілей суспільства має здійснюватися не лише економічними, організаційно-адміністративними способами мотивації людської поведінки, а й безпосередньо шляхом підвищення якості життя, підвищення соціальної зрілості суспільства, його окремих структур і насамперед керівників.

Наукова новизна. Використано науково обґрунтовані теоретико-методичні та методологічні засади вдосконалення управління соціогуманітарним розвитком трудового колективу, формування організаційно-економічних механізмів функціонування трудового колективу обслуговуючих структур (в т.ч. і медико-профілактичної) промислового підприємства як компоненти господарської діяльності в умовах трансформаційної економіки.

Практична значущість. Практичне значення одержаних результатів полягає у широких можливостях використання розробок організаційно-економічних механізмів функціонування трудового колективу обслуговуючих структур для забезпечення стабільності роботи машинобудівних підприємств та підвищення якості медико-профілактичного обслуговування. Прикладний аспект підтверджується практичним застосуванням окремих положень та результатів дослідження у державних установах та на підприємствах різних галузей, використовується при викладанні спец. дисциплін у ВУЗах України.

Ключові слова: управління, організаційно-економічний механізм, корпоративна культура, Європейські стандарти, охорона здоров'я, морально-етичний кодекс підприємця, моральність, принципи професійної етики.

Погайдак О.Б., Слободян Н.А. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СОЦИОГУМАНИТАРНОЙ КОМПОНЕНТЫ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Цель. Целью статьи является исследование особенностей формирования организационно-экономического механизма управления развитием социогуманитарной компоненты хозяйственной деятельности промышленного предприятия в условиях машиностроительной отрасли и обоснование методов решения этой проблемы.

Методика исследования. В ходе исследования проблем совершенствования управления социогуманитарным развитием трудового коллектива промышленного предприятия в условиях трансформационной экономики применялись как традиционные методы экономических исследований, так и нетрадиционные, а именно: монографический метод (для изучения практических аспектов управления социальным развитием отдельных предприятий), методы прогнозирования (для разработки прогноза социального развития предприятий); метод экспертной оценки рисков (для оценки величины социальных рисков экономического развития предприятий). Указанные методы позволяют в условиях структурной перестройки экономики выработать качественно новые подходы к исследованию теоретических и практических аспектов управления социальным развитием коллективов промышленных предприятий.

Результаты. Доказано, что организационно-экономические механизмы управления социогуманитарных сферой в условиях машиностроительного предприятия должны быть привлекательны и выгодны для обеих сторон (и для предприятия, и для наемного работника). Определено, что достижение социальных целей общества должно осуществляться не только экономическими, организационно-административными способами мотивации человеческого поведения, но и непосредственно путем повышения качества жизни, повышение социальной зрелости общества, его отдельных структур и прежде всего руководителей.

Научная новизна. Использованы научно обоснованные теоретико-методические и методологические принципы совершенствования управления социогуманитарным развитием трудового коллектива, формирования организационно-экономических механизмов функционирования трудового коллектива обслуговующих структур (в т.ч. и медико-профилактической) промышленного предприятия как компоненты хозяйственной деятельности в условиях трансформационной экономики.

Практическая значимость. Практическое значение полученных результатов заключается в широких возможностях использования разработок организационно-экономических механизмов функционирования трудового коллектива обслуговующих структур для обеспечения стабильности работы машиностроительных предприятий и повышения качества медико-профилактического обслуживания. Прикладной аспект подтверждается практическим применением отдельных положений и результатов исследования в учреждениях и на предприятиях различных отраслей, используется при преподавании специальных дисциплин в высших учебных учреждениях Украины.

Ключевые слова: управление, организационно-экономический механизм, корпоративная культура, Европейские стандарты, здравоохранение, морально-этический кодекс предпринимателя, нравственность, принципы профессиональной этики.

Pohaidak O.B., Slobodian N.O. ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF SOCIAL AND HUMANITARIAN COMPONENT OF ECONOMIC ACTIVITY

Purpose. The aim of the article is to study the peculiarities of the formation of organizational and economic mechanism for management of the development of social and humanitarian component of economic activity of the industrial enterprise in terms of machine building industry and substantiation methods to solve this problem.

Methodology of research. The following traditional and innovative methods of economic research were used to research of problems for improving the management of social and humanitarian development of the labor collective of industrial enterprises in the conditions of transformation economy, namely: monographic method (to study the practical aspects for management of the social development of individual enterprises), methods of prediction (to develop prediction of social enterprise development); method of expert risk assessment (to estimate the risk of social economic development of enterprises).

The mentioned methods allow to make qualitatively new approaches to the study of theoretical and practical aspects for management of the social development of collectives of industrial enterprises in terms of economic restructuring.

Findings. It has been proved that the organizational and economic mechanism for management of social and humanitarian sphere in terms of machine-building enterprises should be attractive and beneficial to both parties (for the enterprise and for an employee).

It has been determined that achieving social goals of society should be not only with the help of economic, organizational and administrative methods of motivation of human behavior, but also by directly improving the quality of life, increased social maturity of society and its individual structures and especially managers.

Originality. Scientifically substantiated methodological and theoretical and methodological principles of improving the management of social and humanitarian development of the labor collective have been used in the article. The formation of organizational and economic mechanisms for the functioning the labor collective of service structures (including medical and preventive maintenance) industrial enterprise as components of economic activity in conditions of transformation economy has been highlighted.

Practical value. The practical significance the obtained results is the extensive capabilities of use developments of organizational and economic mechanisms for the functioning the labor collective of service structures to ensure the stability of the machine-building enterprises and improve the quality of medical and preventive maintenance. The applied aspect is confirmed by the

practical application of certain provisions and the results of research in state institutions and at the enterprises of different sectors. This aspect is used in teaching special disciplines at higher educational institutions of Ukraine.

Key words: management, organizational and economic mechanism, corporate culture, European standards, health protection, moral and ethical code of the entrepreneur, morality, principles of professional ethics.

Бондаренко Є.П. ОЦІНКА ІНСТРУМЕНТІВ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАН ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

Мета. Метою статті є науково-практичний аналіз сучасних тенденцій та ефективності митного регулювання, з урахуванням процесів лібералізації зовнішньої торгівлі, що були здійснені у рамках вступу до СОТ, а також розробка підходів до ефективного використання інструментів митного регулювання за умов внутрішніх економічних трансформацій та міжнародних процесів інтеграції і глобалізації.

Методика дослідження. В ході проведеного дослідження застосовувалися теоретичні методи наукового пізнання: аналіз та синтез, індукція та дедукція, порівняння, узагальнення та ін. Зазначені вище методи використовувалися для дослідження та оцінки існуючих в Україні інструментів митного регулювання, а також визначення їх впливу на стан лібералізації зовнішньої торгівлі.

Результати дослідження. Встановлено головний наслідок вступу України до СОТ – випереджаючі темпи зростання імпорту перед експортом, тому необхідно оволодіти дозволеними засобами захисту внутрішнього ринку. Доведено, що вітчизняні підприємства повинні вивчити та використовувати всі захисні інструменти митного регулювання зовнішньої торгівлі, які дозволяють правила СОТ.

Обґрунтовано, що заходи митно-тарифної політики повинні бути спрямовані на розв'язання завдань модернізації та підвищення конкурентоспроможності українських галузей промисловості та сільськогосподарського виробництва, які в перспективі могли б сформувати експортний потенціал національної економіки, а також слугувати цілям забезпечення економічної безпеки держави.

Наукова новизна. Наведено рекомендації щодо удосконалення митного регулювання зовнішньої торгівлі в умовах лібералізації, що забезпечить розвиток експортного потенціалу країни та зміцнить позиції вітчизняних товаровиробників на міжнародних ринках.

Практична значущість. Викладені у статті результати дослідження спрямовані на ефективне використання інструментів тарифного та нетарифного регулювання та можуть бути використанні митними органами України з метою удосконалення митних аспектів лібералізації торгівлі.

Ключові слова: митне регулювання, мито, зовнішня торгівля, лібералізація, Світова організація торгівлі.

Бондаренко Е.П. ОЦЕНКА ИНСТРУМЕНТОВ ТАМОЖЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОСТОЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ

Цель. Целью статьи является научно-практический анализ современных тенденций и эффективности регулирования с учетом процессов либерализации внешней торговли, которые были осуществлены в рамках вступления во Всемирную торговую организацию, а также разработка подходов к эффективному использованию инструментов таможенного регулирования в условиях внутренних экономических трансформаций и международных процессов интеграции и глобализации.

Методика исследования. В ходе проведенного исследования применялись теоретические методы научного познания: анализ и синтез, индукция и дедукция, сравнение, обобщение и др. Указанные выше методы использовались для исследования и оценки существующих в Украине инструментов регулирования, а также определение их влияния на состояние либерализации внешней торговли.

Результаты. Установлено главное последствие вступления Украины в ВТО – опережающие темпы роста импорта в сравнении с экспортом, поэтому необходимо овладеть разрешенными средствами защиты внутреннего рынка. Доказано, что отечественные предприятия должны изучить и использовать все защитные инструменты регулирования внешней торговли, которые позволяют правила ВТО.

Обосновано, что меры таможенно-тарифной политики должны быть направлены на решение задач модернизации и повышения конкурентоспособности украинских отраслей промышленности и сельскохозяйственного производства, которые в перспективе могли бы сформировать экспортный потенциал национальной экономики, а также служить целям обеспечения экономической безопасности государства.

Научная новизна. Приведены рекомендации по совершенствованию регулирования внешней торговли в условиях либерализации, что обеспечит развитие экспортного потенциала страны и укрепит позиции отечественных товаропроизводителей на международных рынках.

Практическая значимость. Изложенные в статье результаты исследования направлены на эффективное использование инструментов тарифного и нетарифного регулирования и могут быть использованы таможенными органами Украины с целью совершенствования таможенных аспектов либерализации торговли.

Ключевые слова. таможенное регулирование, пошлина, внешняя торговля, либерализация, Всемирная торговая организация.

Bondarenko E.P. ASSESSMENT OF CUSTOMS REGULATION INSTRUMENTS AND THEIR IMPACT ON THE FOREIGN TRADE LIBERALIZATION

Purpose is scientific and practical analysis of current tendencies and efficiency of customs regulation taking into account the processes of foreign trade liberalization that were implemented in terms of joining the WTO and development of the approaches to effective application of customs regulation instruments under conditions of internal economic transformations and international processes of integration and globalization.

Methodology of research. The following theoretical methods of scientific investigation were used: analysis, synthesis, induction, deduction, comparative analysis, generalization and others. Above-mentioned methods were used for investigation and assessment of customs regulation instruments in Ukraine and determination their influence on foreign trade liberalization.

Findings. The main result of Ukraine's WTO membership is accelerated import growth. Therefore, there is a need to apply permissible domestic market protection measures. For this purpose, domestic enterprises should learn and use all protection instruments of customs regulation of foreign trade regulated by the WTO.

The customs-tariff policy measures should be directed towards solving problems of modernization and increasing the competitiveness of Ukrainian industry and agriculture that will be able in perspective to form the export potential of national economy and provide the state economic security.

Originality. The recommendations concerning improvement of customs regulation of foreign trade under conditions of liberalization are suggested that provide the development of export potential of the country and strengthen the positions of domestic

producers on international markets.

Practical value. The results of the investigation are directed at effective use of instruments of tariff and non-tariff regulation and can be applied by customs authorities of Ukraine aimed at improvement of customs aspects of trade liberalization.

Key words: customs regulation, customs duty, foreign trade, liberalization, the World Trade Organization.

Дідур С.В., Глухова В.І., Князева М.В. ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Мета. Метою даної роботи є аналіз діючої системи фінансового забезпечення загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в Україні та пошук шляхів її вдосконалення.

Методика дослідження. У ході дослідження використані такі загальнонаукові та прикладні методи: статистичний аналіз – для вивчення, групування показників, порівняння та оцінки фактичних даних; графічний метод – для наочного зображення викладеного матеріалу, системний метод, діалектичний і абстрактно – логічний методи – для узагальнення теоретичних положень, встановлення причинно – наслідкових зв'язків і формування висновків та пропозицій.

Результати. Здійснено аналіз показників фінансового забезпечення, в результаті чого виявлено, що фінансовий стан Пенсійного фонду України є не стійким. Обґрунтовано заходи щодо збільшення доходів ПФУ, зменшення видатків та подальшого перерозподілу коштів його бюджету з метою підвищення справедливості пенсійної системи України та зменшення залежності бюджету ПФУ від державних фінансів.

Наукова новизна. На підставі використання статистичних методів визначено кількісні резерви зростання доходів бюджету Пенсійного фонду України.

Практична значущість. Отримані результати дослідження є підґрунтям для вивчення і практичного розв'язання проблеми фінансового забезпечення загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в Україні.

Ключові слова: Пенсійний фонд України, бюджет Пенсійного фонду, резерви збільшення бюджету, пенсія, пенсійна система.

Дідур С.В., Глухова В.І., Князева М.В. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОБЩЕОБЯЗАТЕЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ПЕНСИОННОГО СТРАХОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Цель. Целью данной работы является анализ действующей системы финансового обеспечения общеобязательного государственного пенсионного страхования в Украине и поиск путей ее совершенствования.

Методика исследования. В ходе исследования использованы следующие общенаучные и прикладные методы: статистический анализ - для изучения, группировки показателей, сравнения и оценки фактических данных; графический метод - для наглядного изображения изложенного материала, системный метод, диалектический и абстрактно - логический методы - для обобщения теоретических положений, установление причинно - следственных связей и формирование выводов и предложений.

Результаты. Осуществлен анализ показателей финансового обеспечения, в результате чего выявлено, что финансовое состояние Пенсионного фонда Украины является не устойчивым. Обоснованы мероприятия по увеличению доходов ПФУ, уменьшению расходов и дальнейшего распределения средств его бюджета с целью повышения справедливости пенсионной системы Украины и уменьшения зависимости бюджета ПФУ от государственных финансов.

Научная новизна. На основании использования статистических методов определены количественные резервы роста доходов бюджета Пенсионного фонда Украины.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования являются основой для изучения и практического решения проблемы финансового обеспечения общеобязательного государственного пенсионного страхования в Украине.

Ключевые слова: Пенсионный фонд Украины, бюджет Пенсионного фонда, резервы увеличения бюджета, пенсия, пенсионная система.

Didur S.V., Hlukhova V.I., Knyazeva M.V. IMPROVEMENT OF FINANCIAL SUPPORT MANDATORY STATE OF THE PENSION INSURANCE IN UKRAINE

Purpose. The aim of this paper is to analyze the current system of financial security compulsory state pension insurance in Ukraine and researching the ways to improve it.

Methodology of research. The study used the following general scientific and applied techniques: static analysis - to study clustering indexes, comparison and evaluation of evidence; graphic method - for a visual image of the material, systematic method, dialectical and abstract - logical methods - to summarize the theoretical propositions, establishing the cause - effect eyeballs and forming conclusions and suggestions.

Findings. The analysis of indicators of financial support, with the result that revealed that the financial position of the Pension Fund of Ukraine is not stable. Reasonable efforts to increase revenues PFU, reducing costs and further redistribution of its budget to improve equity pension system in Ukraine and reduce dependence on budget PFU from public finances.

Originality. Based on statistical techniques defined quantitative increase revenue reserves of the Pension Fund of Ukraine.

Practical value. . The results of research are the basis for study and practical solution to the problem of financial provision of compulsory state pension insurance in Ukraine.

Key words: Pension Fund of Ukraine (PFU), Pension Fund budget, increasing budget reserves, pension, pension system.

Башлай С.В. КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРОСФЕРИ

Мета. Метою статті є аналіз та оцінка сучасного стану кредитного забезпечення підприємств агросфери протягом останніх років, визначення тенденції та виділення особливості кредитного забезпечення банками підприємств аграрного сектора.

Методика дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є офіційні статистичні матеріали Міністерства аграрної політики та продовольства України, офіційні статистичні матеріали Департаменту агропромислового розвитку Тернопільської облдержадміністрації, наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів з питань кредитного забезпечення сільського господарства, ресурси Internet. В процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи для аналізу та оцінки кредитної ситуації, що склалася у підприємствах сільського господарства.

Результати. Досліджено стан кредитного забезпечення підприємств агросфери України. Проаналізовано основні тенденції кредитного забезпечення сільського господарства України протягом 2008-2011 років. Визначено обсяги залучення

кредитних ресурсів підприємствами агросфери на загальних і пільгових умовах. Здійснено оцінку кредитної ситуації, що склалася у галузі сільського господарства. Досліджено динаміку відсоткових ставок за кредитами для підприємств агросфери. Виявлено, що в сучасних умовах господарювання сільськогосподарських підприємств потреба у залучених коштах не тільки не зменшилася, а й навіть зросла.

Наукова новизна полягає у використанні комплексного підходу до пошуку та визначення особливостей залученні підприємствами агросфери кредитних ресурсів на загальних і пільгових умовах.

Практична значущість. Отримані результати дослідження є підґрунтям для вирішення практичних проблем кредитного забезпечення підприємств агросфери.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, банк, кредит, кредитне забезпечення, кредитування, фінансування.

Башлай С.В. КРЕДИТНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ КОМПАНИЙ АГРОСФЕРЫ

Цель. Целью статьи является анализ и оценка современного состояния кредитного обеспечения предприятий агросферы в последние годы, Определение тенденции и выделение особенности кредитного обеспечения банками предприятий аграрного сектора.

Методика исследования. Теоретико-методологической основой исследования являются официальные статистические материалы Министерства аграрной политики и продовольствия Украины, официальные статистические материалы Департамента агропромышленного развития Тернопольской облгосадминистрации, научные труды отечественных и зарубежных авторов по вопросам кредитного обеспечения сельского хозяйства, ресурсы Internet. В процессе исследования использованы общенаучные и специальные методы для анализа и оценки кредитной ситуации на предприятиях сельского хозяйства.

Результаты. Исследовано состояние кредитного обеспечения предприятий агросферы Украины. Проанализированы основные тенденции кредитного обеспечения сельского хозяйства Украины в течение 2008-2011 годов. Определены объемы привлечения кредитных ресурсов предприятиями агросферы на общих и льготных условиях. Осуществлена оценка кредитной ситуации в области сельского хозяйства. Исследована динамика процентных ставок по кредитам для предприятий агросферы. Вывявлено, что в современных условиях хозяйствования сельскохозяйственных предприятий потребность в привлеченных средствах не только не уменьшилась, но даже возросла.

Научная новизна заключается в использовании комплексного подхода к поиску и определения особенностей привлечения предприятиями агросферы кредитных ресурсов на общих и льготных условиях.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования являются основой для решения практических проблем кредитного обеспечения предприятий агросферы.

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия, банк, кредит, кредитное обеспечение, кредитование, финансирование.

Bashlay S.V. CREDIT PROVIDING OF ENTERPRISES OF AGROSPHERE

Purpose. The aim of the article are an analysis and estimation of the modern state of the credit providing of enterprises of agrosphere during the last years, determination of tendency and selection to the feature of the credit providing of enterprises of agrarian sector banks.

Methodology of research. In theory methodological basis of research are official statistical materials of Ministry of agrarian politics and food of Ukraine, official statistical materials of Department of agroindustrial development of Ternopil regional state administration, scientific works of homeand of foreign authors on questions the credit providing of agriculture, resources of Internet. In the process of research scientific and special methods are used for an analysis and estimation of credit situation that was folded in the enterprises of agriculture.

Findings. The state of the credit providing of enterprises of agrosphere of Ukraine is investigational. The basic tendencies of the credit providing of agriculture of Ukraine are analysed during 2008-2011. The volumes of bringing in of credit resources are certain by the enterprises of agrosphere on the general and favourable terms. The estimation of credit situation that was folded in industry of agriculture is carried out. The dynamics of interest rates is investigational on credits for the enterprises of agrosphere. It is educed that in the modern terms of menage agricultural enterprises requirement in the attracted money not only did not diminish, grew but also even.

Originality consists in the use of the complex going near a search and determination of features bringing in of agrosphere of credit resources enterprises on the general and favourable terms.

Practical value. The got results of research are soil for the decision of practical problems of the credit providing of enterprises of agrosphere.

Key words: agricultural enterprises, bank, credit, credit providing, crediting, financing.

Чмутава І.М. ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ БАНКОМ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ЕВОЛЮЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Мета статті полягає у визначенні еволюційних процесів, під впливом яких формуються умови для технологізації фінансового управління банком.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано методи теоретичного узагальнення, логічного аналізу, індукції і дедукції при визначенні впливів факторів на технологізацію фінансового управління банком.

Результати. Обґрунтовано, що технологізація фінансового управління банком обумовлена впливом: 1) цивілізаційних змін, у результаті яких технології перетворилися на самостійний ресурс; 2) розвитку еволюційної економіки, що сприяло виникненню концепції «організаційних рутин», які за змістом подібні до технологій управління; 3) визнання технологій провідним фактором економічного зростання на державному рівні; 4) розвитку технологій управління організацією, сучасним етапом якого є зміщення пріоритетів убік використання комплексних управлінських технологій та їх генерування; 5) еволюції фінансового менеджменту, який сьогодні спрямований на розробку інноваційних технологій у сфері управління фінансами; 6) сучасних тенденцій у банківській системі та зростання динамічності зовнішнього середовища, що створює вимоги підвищення ефективності фінансового управління банками.

Наукова новизна. Проведене дослідження дало змогу визначити можливості використання еволюційного підходу до технологізації фінансового управління банком, а також доцільність поєднання функціонального, процесного, системного, ситуаційного, програмно-цільового, проектного, поведінкового, рефлексивного підходів в процесі формування технологій фінансового управління.

Практична значущість. Представлення технологій фінансового управління банком як результату еволюційного процесу надасть змогу враховувати визначені тенденції при їх формуванні.

Ключові слова: банк, технології фінансового управління, технологізація, фінансовий менеджмент, еволюційна економіка.

Чмутова И.Н. ТЕХНОЛОГИЗАЦИЯ ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ БАНКОМ КАК РЕЗУЛЬТАТ ЭВОЛЮЦИОННОГО ПРОЦЕССА

Цель статьи заключается в определении эволюционных процессов, под влиянием которых формируются условия для технологизации финансового управления банком.

Методика исследования. В процессе исследования применены методы обобщения, логического анализа, индукции и дедукции при определении влияния факторов на технологизацию финансового управления банком.

Результаты. Обосновано, что технологизация финансового управления банком обусловлена влиянием: 1) цивилизационных изменений, в результате которых технологии превратились в самостоятельный ресурс; 2) развития эволюционной экономики, что способствовало возникновению концепции «организационных рутин», по содержанию подобных технологиям управления; 3) признания технологий определяющим фактором экономического роста на государственном уровне; 4) развития технологий управления организацией, современным этапом которого является приоритетность использования комплексных управленческих технологий; 5) эволюции финансового менеджмента, который сегодня направлен на разработку инновационных технологий; 6) современных тенденций в банковской системе, что требует повышения эффективности финансового управления банками.

Научная новизна. Проведенное исследование позволило определить возможности использования эволюционного подхода к технологизации финансового управления банком, а также целесообразность объединения функционального, процессного, системного, ситуационного, программно-целевого, проектного, поведенческого, рефлексивного подходов в процессе формирования технологий финансового управления.

Практическая значимость. Представление технологий финансового управления банком как результата эволюционного процесса позволит учитывать выявленные тенденции при их формировании.

Ключевые слова: банк, технологии финансового управления, технологизация, финансовый менеджмент, эволюционная экономика.

Chmutova I.M. TECHNOLOGIZATION OF BANK FINANCIAL MANAGEMENT AS A RESULT OF EVOLUTIONARY PROCESS

Purpose. The purpose of the article is to determine the evolutionary processes under which the conditions for technologization of bank financial management are formed.

Methodology of research. In research author used methods of theoretical generalizations, logical analysis, induction and deduction by determining the influential factors on technologization of bank financial management.

Findings. It is proved that technologization of bank financial management is the result of evolutionary process that is formed under the influence of: 1) civilization changes that led to the transformation of technology into an independent resource and the basis of economic system; 2) development of evolutionary economics, which promoted occurrence the concept of "organizational routines" that are similar to managerial technology; 3) recognition of technologies leading factor of economic growth at national level; 4) development of organization managerial technologies, the current stage of which is shift priorities towards usage of complex (system) managerial technologies and their generation; 5) evolution of financial management, which is currently focused on the development of new innovative technologies in the sphere of financial management; 6) current trends in banking system and growth dynamics of the environment, which creates requirements to increase efficiency of financial management of banks.

Originality. The conducted research allowed to determine the possibility of using an evolutionary approach to technologization of bank financial management and feasibility of combination of functional, process, system, situational, objective-oriented, project, behavioral, reflective approaches in the process of forming financial management technology.

Practical value. Submission of bank financial management technology as a result of evolutionary process will allow to take into account the discovered tendencies in their formation.

Key words: bank, financial management technology, managerial technologies, technologization, evolutionary economics.

Миськів Г.В. ПРОБЛЕМНІ КРЕДИТИ БАНКІВ: СУТНІСТЬ, ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА СПОСОБИ МІНІМІЗАЦІЇ

Мета статті полягає у визначенні сутності поняття «проблемний кредит», дослідженні сукупності чинників, що спонукають виникнення проблемної заборгованості у банків, аналізі динаміки обсягів проблемних кредитів банків України впродовж останніх років та визначенні способів їх мінімізації.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано: статистичні методи як методи кількісного аналізу для порівняннн обсягів проблемних кредитів та їх часток у кредитному портфелі банків, з граничними допустимими значеннями; ретроспективний аналіз даних банківської системи України впродовж 2005-2014 рр.

Результати. Сформульовано власне визначення поняття «проблемний кредит» – це кредит за яким своєчасно не проведені один чи декілька платежів внаслідок значного погіршення фінансового стану позичальника або кредит, ринкова вартість забезпечення за яким значно знизилася; запропоновано використовувати поняття «природний рівень проблемних кредитів», під яким слід розуміти частку проблемних кредитів у кредитному портфелі банків, нижче якої проблемна заборгованість не може опуститися, зважаючи на постійну присутність чинників, перешкоджаючих позичальникам вчасно та справно розраховуватися за кредитними зобов'язаннями; виділено три групи чинників, що призводять до виникнення проблемної заборгованості: зовнішні (макроекономічні), внутрішні (банку та позичальника) та внутрішньосистемні (банківські); проаналізовано динаміку кредитного портфеля та обсягів проблемних кредитів комерційних банків України впродовж 2005-2015 рр.; проаналізовано рівень покриття проблемної заборгованості банківськими резервами за кредитними операціями та визначено, що банки щороку абсолютно покривають проблемні кредити; запропоновано заходи мінімізації проблемної заборгованості поділити на доподійні (попереджувальні) та післяподійні (подолання наслідків). Заходи можуть вживатися зі сторони банків та зі сторони держави, переважно в особі НБУ.

Наукова новизна. Проведене дослідження дало змогу: сформулювати покращене визначення поняття «проблемний кредит»; вперше використати поняття «природний рівень проблемних кредитів» та обґрунтувати його величину; розподілити заходи мінімізації проблемних кредитів за часом (доподійні та післяподійні) та за рівнем впровадження.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності комерційних банків, а також у подальших наукових дослідженнях за даною проблемою.

Ключові слова: проблемний кредит, ризик, банк, резерви, заходи мінімізації.

Миськів Г.В. ПРОБЛЕМНЫЕ КРЕДИТЫ БАНКОВ: СУЩНОСТЬ, ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ И СПОСОБЫ МИНИМИЗАЦИИ

Цель статьи заключается в определении сущности понятия «проблемный кредит», исследовании совокупности факторов, побуждающих возникновение проблемной задолженности у банков, анализе динамики объемов проблемных

кредитов банків України на протязі останніх років і визначенні способу їх мінімізації.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовані: статистичні методи як методи кількісного аналізу для порівняння обсягів проблемних кредитів і їх частки в кредитному портфелі банків, з граничними допустимими значеннями; ретроспективний аналіз даних банківської системи України на протязі 2005-2014 рр.

Результати. Сформульовано власне визначення поняття «проблемний кредит» – це кредит по якому своєчасно не проведені один або декілька платежів внаслідок значительного погіршення фінансового стану позички або кредит, ринкова вартість забезпечення по якому значительно знизилась; запропоновано використовувати поняття «естественний рівень проблемних кредитів», під яким слід розуміти частку проблемних кредитів в кредитному портфелі банків, нижче якої проблемна заборгованість не може опуститися, незважаючи на постійне присутство факторів, перешкоджаючих позичкам своєчасно і правильно розраховуватися по кредитним зобов'язанням; виділено три групи факторів, що призводять до виникнення проблемної заборгованості: зовнішні (макроекономічні), внутрішні (банку і позички) і внутрішні (банківські); проаналізовано динаміку кредитного портфелю і обсягів проблемних кредитів комерційних банків України на протязі 2005-2015 рр.; проаналізовані рівень покриття проблемної заборгованості банківськими резервами по кредитним операціям і визначено, що банки щорічно абсолютно покривають проблемні кредити; запропоновано заходи мінімізації проблемної заборгованості розділити на попереджувальні і для подолання наслідків. Заходи можуть застосовуватися з боку банків і з боку держави, переважно в особі НБУ.

Наукова новизна. Проведене дослідження дозволило: сформулювати покращене визначення поняття «проблемний кредит»; вперше використовувати поняття «естественний рівень проблемних кредитів» і обґрунтувати його рівень; розподілити заходи мінімізації проблемних кредитів по часу і по рівню впровадження.

Практична значимість. Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності комерційних банків, а також в наступних наукових дослідженнях по даній проблемі.

Ключові слова: проблемний кредит, ризик, банк, резерви, заходи мінімізації.

Myskiv G.V. PROBLEM CREDITS OF BANKS: NATURE, FORMATION FACTORS AND MINIMIZATION METHODS

Purpose. The purpose of the article is to determine the nature of the concept of "NPL" research set of factors that encourage the emergence of bad debts in banks, analyzing the dynamics of NPLs of banks of Ukraine in recent years and determine how to minimize them.

Methodology of research. The study used: statistical methods as methods of quantitative analysis to compare the volume of problem loans and their share in the credit portfolio of banks, with the limit values; retrospective analysis of the banking system of Ukraine during the 2005-2014 biennium.

Findings. Formulated its own definition of "NPL" - a credit for which not promptly spent one or more payments due to the significant deterioration in the financial condition of the borrower or credit, the market value of collateral in which decreased significantly; proposed to use the concept of "natural rate of problem loans", which shall mean the share of problem loans in the credit portfolio of banks, below which the debt problem can not fall, because of the constant presence of factors which would impede borrowers to timely and properly pay for loan commitments; identified three groups of factors that give rise to troubled debt: external (macro), internal (bank and borrower) and system (bank); described the dynamics of the credit portfolio and NPLs of commercial banks in Ukraine for 2005-2015 years.; analyzed the level of coverage of problem debt by reserves of bank credit operations and determined that banks each year completely cover problem loans; proposed measures to minimize troubled debt divided into warning and in overcoming the consequences. Measures may be taken on the part of banks and on the part of the state, mainly represented by the NBU.

Originality. The research carried to: formulate improved definition of "NPL"; first to use the concept of "natural rate of bad loans" and to prove its value; divide measures to minimize bad loans on time and by the implementation level.

Practical value. The research results can be used in the practice of commercial banks, as well as subsequent research on this issue.

Key words: NPL risk, the bank reserves minimization measures.

Микуляк О.В., Василюк Ю.А. ОЦІНКА ФІСКАЛЬНИХ СТИМУЛІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В УКРАЇНІ

Метою дослідження є визначення стану інвестування у розвиток стратегічно важливих сфер економіки України на сьогодні та розроблення пропозицій щодо податкового стимулювання інвестиційної діяльності приватного сектора.

Методика дослідження. У процесі дослідження використано сукупність наукових методів: емпіричний, синтезу – при оцінці впливу оподаткування на обсяги інвестування приватного сектора, як одного з ключових чинників підвищення підприємницької активності в Україні; порівняння – при дослідженні важливості співпраці держави та бізнесу у сферах інвестування – оподаткування для формування нових економічних відносин.

Результати. Оцінено вплив оподаткування на обсяги інвестування приватного сектора, як одного з ключових чинників підвищення підприємницької активності в Україні. Підкреслено важливість співпраці держави та бізнесу у сферах інвестування – оподаткування для формування нових економічних відносин і сприятливих умов для процвітання вітчизняної економіки. Встановлено, що держава не може забезпечити відповідний рівень інвестування, створює перешкоди у вигляді недосконалої системи оподаткування та показує неспроможність створення відповідних умов для сприяння підприємницької діяльності. Визначено, що стратегічно важливі сфери економіки підтримуються лише завдяки фінансуванню приватного сектора.

Наукова новизна. Запропоновано створити інвестиційні регіональні/галузеві комісії або інститути, які могли б реально вказувати на потреби регіону/галузі, їхні слабкі й сильні сторони. Такі інститути могли б забезпечувати фінансування необхідних та пріоритетних проектів, складати програми інвестування в ту чи іншу галузь. За допомогою регулювання впливу фіскальних інструментів та індивідуального підходу до кожного підприємства можна досягнути успіху у стимулюванні підприємницької діяльності.

Практична значущість. Розроблено пропозиції щодо створення центрів регіонального/галузевого дослідження, які б вивчали інвестиційні потреби, обирали фіскальні інструменти для кожного суб'єкта господарювання. Лише при плідній співпраці держави та приватного сектора можливе підвищення ефективності роботи підприємств у стратегічно важливих сферах економіки.

Ключові слова: інвестиційна активність, оподаткування, підприємницька діяльність, податкові пільги, фіскальні стимули.

Микуляк О.В., Василюк Ю.А. ОЦЕНКА ФИСКАЛЬНЫХ СТИМУЛОВ ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ В УКРАИНЕ

Целью исследования является определение состояния инвестирования в развитие стратегически важных сфер экономики Украины на сегодня и разработка предложений по налоговому стимулированию инвестиционной деятельности частного сектора.

Методика исследования. В процессе исследования использованы совокупность научных методов: эмпирический и синтеза - при оценке влияния налогообложения на объемы инвестирования частного сектора, как одного из ключевых факторов повышения предпринимательской активности в Украине; сравнение - при исследовании важности сотрудничества государства и бизнеса в сферах инвестирования - налогообложение для формирования новых экономических отношений и благоприятных условий для процветания отечественной экономики. Установлено, что государство не может обеспечить соответствующий уровень инвестирования, создает препятствия в виде несовершенной системы налогообложения и показывает несостоятельность создания соответствующих условий для содействия предпринимательской деятельности. Определено, что стратегически важные сферы экономики поддерживаются только благодаря финансированию частного сектора.

Результаты. Оценено влияние налогообложения на объемы инвестирования частного сектора, как одного из ключевых факторов повышения предпринимательской активности в Украине. Подчеркнута важность сотрудничества государства и бизнеса в сферах инвестирования - налогообложение для формирования новых экономических отношений и благоприятных условий для процветания отечественной экономики. Установлено, что государство не может обеспечить соответствующий уровень инвестирования, создает препятствия в виде несовершенной системы налогообложения и показывает несостоятельность создания соответствующих условий для содействия предпринимательской деятельности. Определено, что стратегически важные сферы экономики поддерживаются только благодаря финансированию частного сектора.

Научная новизна. Предложено создать инвестиционные региональные / отраслевые комиссии или институты, которые могли бы реально указывать на потребности региона / отрасли, их слабые и сильные стороны. Такие институты могли бы обеспечивать финансирование необходимых и приоритетных проектов, составлять программы инвестирования в ту или иную отрасль. С помощью регулирования воздействия фискальных инструментов и индивидуального подхода к каждому предприятию можно достичь успеха в стимулировании предпринимательской деятельности.

Практическая значимость. Разработаны предложения по созданию центров регионального / отраслевого исследования, которые изучали инвестиционные потребности, выбирали фискальные инструменты для каждого субъекта хозяйствования. Только при плодотворном сотрудничестве государства и частного сектора возможно повышение эффективности работы предприятий в стратегически важных сферах экономики.

Ключевые слова: инвестиционная активность, налогообложения, предпринимательская деятельность, налоговые льготы, фискальные стимулы.

Mykuliak O.V., Vasyliuk Yu.A. EVALUATION OF FISCAL STIMULUS OF INVESTMENT ACTIVITY IN UKRAINE

Purpose of research is to determine the state of investments in develop of strategic sectors of the economy of Ukraine nowadays and development of proposals on tax incentives for investment activity of the private sector.

Methodology of research. The paper used a set of research methods: an empirical synthesis – to estimate the impact of taxation on investments, while the private sector as a key factor in increasing business activity in Ukraine; comparison - to study the importance of cooperation between state and business in the areas of investment - taxation for the formation of economic relations.

Findings. The effect of taxation on investments was estimated in this research. The private sector as a key factor in increasing business activity in Ukraine. It was emphasized the importance of cooperation between state and business in the areas of investment - taxation for the formation of economic relationships and favorable conditions for the prosperity of the national economy. It was established that the state can not provide an appropriate level of investment, creating obstacles in the form of imperfect tax system failure shows the appropriate conditions to promote entrepreneurship. It was determined that the strategic sectors of the economy are only supported by funding private sector.

Originality. It is proposed to create regional / sectoral commissions or institutions that could really point to the needs of the region / industry, their strengths and weaknesses. These institutions could provide the necessary funding and priority projects, make investment program in a particular industry. It is possible to stimulate entrepreneurship with the impact of fiscal adjustment tools and an individual approach to each enterprise.

Practical value. It is developed proposals for the creation of centers of regional/sectoral studies that examined investment needs, choose fiscal instruments for each entity. Only with the fruitful cooperation between the state and the private sector can improve the efficiency of enterprises in strategic sectors of the economy.

Keywords: investment activity, tax, business, tax incentives, fiscal incentives.

Гирняк В.В. ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ БАНКІВ УКРАЇНИ: РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Мета статті полягає у розрахунку ризику присутності іноземного капіталу у вітчизняному банківському секторі.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано загальнонаукові методи, що були використані для отримання необхідних результатів, а саме: метод узагальнення використано для обґрунтування необхідності зміцнення позицій вітчизняних банків, метод розрахункового підходу було використано при розрахунку загального рівня банківського ризику, методи абстрагування та порівняння було використано при виділенні позитивних та негативних наслідків присутності іноземного капіталу.

Результати. Обґрунтовано необхідність зміцнення позицій вітчизняних банків, інтереси яких б враховувалися у стратегічних пріоритетах держави, практична реалізація яких дасть змогу забезпечити цілісність і стабільність функціонування вітчизняної банківської системи. Виявлено потребу зниження ризикової діяльності іноземних банків, оскільки розмір загального банківського ризику банків з іноземним капіталом є високим, що характеризує критичний рівень ризику. Необхідно забезпечити систему управління іноземним капіталом, яка б, з одного боку, забезпечувала стабільність вітчизняних банків, а з іншого – їх ефективність і динамічне зростання.

Наукова новизна. Розрахунковим способом виявлено високу ризиковість банківської діяльності іноземних банків, що вимагає посилення уваги з боку Національного банку України та держави.

Практична значущість. Отримані результати дослідження сприяють управлінню ризиком присутності іноземного капіталу у вітчизняному банківському секторі.

Ключові слова: іноземний капітал, банківська система, ризик, вітчизняні банки, достатність капіталу, Національний банк України.

Гирняк В.В. ИНОСТРАННЫЙ КАПИТАЛ БАНКОВ УКРАИНЫ: РИСКИ И ВОЗМОЖНОСТИ

Цель статьи заключается в расчете риска присутствия иностранного капитала в отечественном банковском секторе.

Методика исследования. В процессе исследования применены общенаучные методы, которые были использованы для получения необходимых результатов, а именно: метод обобщения использовано для обоснования необходимости укрепления позиций отечественных банков, метод расчетного подхода был использован при расчете общего уровня банковского риска, методы абстрагирования и сравнение было использовано при выделении положительных и негативных последствий присутствия иностранного капитала.

Результаты. Обоснована необходимость укрепления позиций отечественных банков, интересы которых бы учитывались в стратегических приоритетах государства, практическая реализация которых позволит обеспечить целостность и стабильность функционирования отечественной банковской системы. Виявлено потребность снижения ризикової діяльності

иностранных банков, поскольку размер общего банковского риска банков с иностранным капиталом является высоким, характеризующий критический уровень риска. Необходимо обеспечить систему управления иностранным капиталом, которая, с одной стороны, обеспечивала стабильность отечественных банков, а с другой - их эффективность и динамичный рост.

Научная новизна. Расчетным способом обнаружена высокая рискованность банковской деятельности иностранных банков, требует усиления внимания со стороны Национального банка Украины и государства.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования способствуют управлению риском присутствия иностранного капитала в отечественном банковском секторе.

Ключевые слова: иностранный капитал, банковская система, риск, отечественные банки, достаточность капитала, Национальный банк Украины.

Hirnyak V.V. FOREIGN BANKS CAPITAL OF UKRAINE: RISKS AND OPPORTUNITIES.

Purpose. Aim of this article is to calculate the risk of foreign capital in the domestic banking sector.

Methodology of research. The study used general scientific methods that were used to obtain the required results, namely the method of synthesis used to justify the need to strengthen the position of domestic banks, the method of calculation approach was used in the calculation of overall bank risk, methods of abstraction and comparison was used in the allocation of positive and negative effects of foreign capital.

Findings. The necessity of strengthening the position of domestic banks, whose interests would be taken into account in the strategic priorities of the state, the implementation of which will help ensure the integrity and stability of the domestic banking system. Revealed the need to reduce the risk of foreign banks, since the size of the overall bank risk banks with foreign capital is high, characterizing the critical level of risk. Necessary to ensure foreign capital management system that would, on the one hand, ensure the stability of domestic banks, on the other - their performance and dynamic growth.

Originality. Payment method revealed high risk banking foreign banks, requiring increased attention from the National Bank of Ukraine and the State.

Practical value. The results of research contribute to risk management of foreign capital in the domestic banking sector.

Key words: foreign capital, banking, risk, domestic banks, capital adequacy, the National Bank of Ukraine.

Ельнікова Ю.В. МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ФІНАНСОВОГО ТА ФОНДОВОГО РИНКІВ НА РИНОК ПОХІДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Мета. Оцінити вплив фінансового та фондового ринків на ринок похідних фінансових інструментів через побудову математичної моделі за допомогою системи структурних рівнянь, що сприятиме складанню науково обґрунтованих програм розвитку цього ринку.

Методика дослідження. За допомогою методів економіко-математичного моделювання оцінено ступінь впливу досліджуваних факторів на розвиток ринку похідних фінансових інструментів та здійснено прогноз майбутніх тенденцій його функціонування з використанням зміни того чи іншого фактора.

Результати. У статті здійснено аналіз сучасного стану та виявлено проблеми функціонування ринку похідних фінансових інструментів. Виявлено, що фактори фінансового та фондового ринків мають неоднозначний вплив на ринок похідних фінансових інструментів. Встановлено, що переважна більшість факторів фінансового ринку справляють обернений вплив на розвиток ринку похідних фінансових інструментів, однак на фондовому ринку факторіальний вплив –прямий.

Наукова новизна. Запропоновано науково-методичний підхід до оцінювання впливу факторів на ринок похідних фінансових інструментів, який дозволяє: надати кількісну оцінку зміни рівня розвитку ринку під дією різних факторів; провести якісну інтерпретацію кількісної зміни рівня розвитку ринку; сформувати повноцінну систему державного регулювання ринку похідних фінансових інструментів, спрямовану на раціональний його розвиток.

Практична значущість. Розроблений підхід до структурного моделювання впливу фінансового та фондового ринків на ринок похідних фінансових інструментів дає змогу не тільки визначити вплив кожного із факторів, але й кількісно визначити зміну того чи іншого чинника на зростання рівня розвитку цього ринку.

Ключові слова: ринок похідних фінансових інструментів, фондовий ринок, фінансовий ринок.

Ельнікова Ю.В. МЕТОДОЛОГІЯ ОЦЕНКИ ВЛИЯНИЯ ФИНАНСОВОГО И ФОНДОВОГО РЫНКОВ НА РЫНОК ПРОИЗВОДНЫХ ФИНАНСОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ

Цель. Оценить влияние финансового и фондового рынков на рынок производных финансовых инструментов путем построения математической модели с помощью системы структурных уравнений, что способствует составлению научно обоснованных программ развития этого рынка.

Методика исследования. С помощью методов экономико-математического моделирования оценена степень влияния исследуемых факторов на развитие рынка производных финансовых инструментов и осуществлен прогноз будущих тенденций его функционирования с использованием изменения того или иного фактора.

Результаты. В статье осуществлен анализ современного состояния и выявлены проблемы функционирования рынка производных финансовых инструментов. Выведено, что факторы финансового и фондового рынков имеют неоднозначное влияние на рынок производных финансовых инструментов. Установлено, что подавляющее большинство факторов рынка оказывают обратное воздействие на развитие рынка производных финансовых инструментов, однако на фондовом рынке факториального влияние -прямое.

Научная новизна. Предложено научно-методический подход к оценке влияния факторов на рынок производных финансовых инструментов, который позволяет предоставить количественную оценку изменения уровня развития рынка под действием различных факторов; провести качественную интерпретацию количественного изменения уровня развития рынка; сформировать полноценную систему государственного регулирования рынка производных финансовых инструментов, направленную на рациональное его развитие.

Практическая значимость. Предложенный научно-методический подход к оценке влияния факторов на рынок производных финансовых инструментов позволяет предоставить количественную оценку изменения уровня развития рынка под действием различных факторов; провести качественную интерпретацию количественного изменения уровня развития рынка; сформировать полноценную систему государственного регулирования рынка производных финансовых инструментов, направленную на рациональное его развитие.

Ключевые слова: рынок производных финансовых инструментов, фондовый рынок, финансовый рынок.

Yelnikova Yu.V. METHODOLOGY FOR ASSESSING IMPACT OF THE FINANCIAL AND STOCK MARKETS IN THE FINANCIAL DERIVATIVES MARKET

Purpose is to estimate the impact of the financial and stock markets on derivatives market by building a mathematical model of

system of structural equations that will promote the compilation of scientifically based program of derivatives market.

Methodology of research. By using methods of economic-mathematical modeling the degree of influence of studied markets factors on financial derivatives market development was estimated and future trends of its operations due to changing this or that factor were predicted.

Findings. In the article the current state and problems of financial derivatives market functioning were analyzed. It was proved that factors of the financial and stock markets have a controversial impact on the financial derivatives market. We identified that the majority of financial market factors have a reverse influence on the development of financial derivatives market. Instead, the stock market has a direct influence.

Originality. We suggested the methodological approach to assessing the financial and stock markets impact on financial derivatives market, which allows to provide a quantitative assessment of level of market development under the influence of different factors, enables to give a qualitative interpretation of quantitative market changes, to form a complete system of state regulation of financial derivatives market aimed at its rational development.

Practical value. The proposed scientific and methodical approach to evaluating the impact of factors on the derivatives market allows: to provide a quantitative assessment of changes in the level of market development, influenced by different factors; to conduct a qualitative interpretation of the quantitative changes in the level of market development; to form a complete system of state regulation of derivatives aimed at rational its development.

Key words. The financial derivatives market, the stock market, the financial market.

Мельниченко О.В. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ РЕФІНАНСУВАННЯ БАНКІВ УКРАЇНИ

Мета даного дослідження є розробка методичних засад до аналізу рефінансування вітчизняних банків на МБКР на основі оцінювання динаміки вільної ліквідності банківської системи та оцінювання адекватності її підтримки Національним банком України.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано методи: емпіричного та критичного аналізу – при встановленні необхідності здійснення кредитно-депозитні операції на МБКР для підтримки ліквідності банків, метод систематизації – при встановленні кореляційного зв'язку між виникненням дефіциту вільної ліквідності банків і наданням їм кредитів Національним банком України кредитів рефінансування, моделювання – при визначенні завдань НБУ щодо прийняття рішення щодо рефінансування банків.

Результати. Встановлено, що для підтримки ліквідності, банки здійснюють кредитно-депозитні операції на МБКР, отримуючи доступ до додаткової ліквідності і додаткових доходів на глобальному рівні. Виявлено відсутність тісного кореляційного зв'язку між виникненням дефіциту вільної ліквідності банків і наданням Національним банком України їм кредитів рефінансування. Доведено, що одним із головних завдань НБУ при прийнятті рішення щодо рефінансування банків має бути визначення певного мінімального значення вільної ліквідності, досягнення якого автоматично включає режим підтримки банківської ліквідності.

Наукова новизна. В даній статті вперше запропоновано методичні засади рефінансування банків на МБКР відносно динаміки вільної банківської ліквідності.

Практична значущість. Отримані результати дослідження можуть бути використані для аналізу рефінансування банків України.

Ключові слова: Національний банк України, рефінансування банків, ліквідність банків, міжбанківський кредитний ринок.

Мельниченко О.В. МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ АНАЛИЗА РЕФИНАНСИРОВАНИЯ БАНКОВ УКРАИНЫ

Целью данного исследования является разработка методических основ к анализу рефинансирования банков на МБКР на основе оценки динамики свободной ликвидности банковской системы и адекватности ее поддержки Национальным банком Украины.

Методика исследования. В процессе исследования используются методы: эмпирического и критического анализа - при установлении необходимости осуществления кредитно-депозитные операции на МБКР для поддержания ликвидности банков, метод систематизации - при установлении корреляционной связи между возникновением дефицита свободной ликвидности банков и предоставлением им Национальным банком Украины кредитов рефинансирования, моделирование - при определении задач НБУ относительно принятия решения о рефинансировании банков.

Результаты. Доказано, что для поддержания ликвидности, банки осуществляют кредитно-депозитные операции на МБКР, получая доступ к дополнительной ликвидности и доходов на глобальном уровне. Виявлено отсутствие тесной корреляционной связи между возникновением дефицита свободной ликвидности банков и предоставлением Национальным банком Украины им кредитов рефинансирования. Доказано, что одной из главных задач НБУ при принятии решения о рефинансировании банков должно быть определение минимального значения свободной ликвидности, достижение которого автоматически включает режим поддержания банковской ликвидности.

Научная новизна. В данной статье впервые предложены методические основы рефинансирования банков на МБКР и Национальным банком Украины относительно динамики свободной банковской ликвидности.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования могут быть использованы при анализе рефинансирования банков Украины.

Ключевые слова. Национальный банк Украины, рефинансирование банков, ликвидность банков, межбанковский кредитный рынок.

Melnichenko O.V. METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF PRACTICE ANALYSIS OF BANK REFINANCING IN UKRAINE

Purpose this study is to develop methodological principles to the analysis of domestic banks to refinance interbank market based assessment of the dynamics of free liquidity of the banking system and evaluation of the adequacy of support for the National Bank of Ukraine.

Methodology of research. During the research methods are used: empirical and critical analysis - in establishing the need for credit and deposit operations on interbank market to maintain the liquidity of banks, systematic procedure - when establishing a correlation between the occurrence of the shortage of available liquidity of banks and providing them with the National Bank of Ukraine refinancing loans, modeling - in defining the goals of the NBU for a decision on refinancing banks.

Findings. Found that to maintain liquidity, banks provide credit and deposit operations in interbank market, getting access to additional liquidity and extra income globally. Found no close correlation between the occurrence of shortage of free liquidity of banks and the provision of the National Bank of Ukraine them refinancing loans. It is proved that one of the main objectives of the National Bank in deciding whether to refinance banks have to define a certain minimum free liquidity, the achievement of which mode

automatically switches supporting bank liquidity.

Originality. This paper first proposed methodological principles for bank refinancing interbank market and the National Bank of Ukraine concerning the dynamics of free banking liquidity.

Practical value. These results can be used to analyze banks' refinancing of Ukraine.

Key words. National Bank of Ukraine, refinancing, banking liquidity, interbank market.

Вдовичин Я.І. ВПЛИВ БОРГОВОЇ КРИЗИ В ЄВРОЗОНІ НА РИНКИ КАПІТАЛУ

Метою статті є проаналізувати економіку країн, що найбільше постраждали від кризи в єврозоні, продемонструвати на емпіричних фактах відтік капіталу з єврозони та визначити ефективність впливу політики керівництва єврозони на ці показники.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано різні методи – такі як порівняльний метод (при розгляді питання подолання боргової кризи у країнах євросоюзу), емпіричний аналіз (при розгляді показників країн, що найбільше постраждали від кризи), статистичні методи (при аналізі відтоку капіталу у єврозоні та зменшення прямих іноземних інвестицій).

Результати. Розглянуто питання подолання боргової кризи у країнах євросоюзу. Наведені макроекономічні показники країн, що найбільше постраждали від неї. Проаналізовано відтік капіталу у єврозоні у період кризи та зменшення прямих іноземних інвестицій.

Наукова новизна. Досліджена боргова криза єврозони. Розкрито окремі аспекти проблем, які спричинила боргова криза в єврозоні.

Практична значущість. Досвід єврозони, розглянутий в даному дослідженні, можна використовувати для України, враховуючи той факт, що країна стикнулася з борговою кризою.

Ключові слова: боргова криза, відтік капіталу, державний борг, прямі іноземні інвестиції, ESM.

Вдовичин Я.І. ВЛИЯНИЕ ДОЛГОВОГО КРИЗИСА В ЕВРОЗОНЕ НА РЫНКИ КАПИТАЛА

Цель статьи состоит в анализе экономики стран, наиболее пострадавших от кризиса в еврозоне, продемонстрировать на эмпирических фактах отток капитала из еврозоны и определить эффективность воздействия политики руководства еврозоны на эти показатели.

Методика исследования. В процессе исследования использованы различные методы – такие, как сравнительный метод (при рассмотрении вопроса о преодолении долгового кризиса в странах еврозоны), эмпирический анализ (при рассмотрении показателей стран, которые наиболее пострадали от кризиса), статистические методы (при анализе оттока капитала у еврозоне та уменьшения прямих иностранных инвестиций).

Результаты. Рассмотрен вопрос преодоления долгового кризиса в странах еврозоны. Приведены макроекономические показатели стран, которые наиболее потерпели от нее. Проанализирован отток капитала в еврозоне в этот период и уменьшение прямих иностранных инвестиций.

Научная новизна. Исследован долговой кризис еврозоны. Раскрыты отдельные аспекты проблем, на которые повлиял долговой кризис в еврозоне.

Практическая значимость. Опыт еврозоны, рассмотрен в данном исследовании, можно использовать для Украины. Учитывая также тот факт, что страна столкнулась с долговым кризисом.

Ключевые слова: долговой кризис, отток капитала, государственный долг, прямые иностранные инвестиции, ESM.

Vdovychyn Y.I. THE INFLUENCE OF THE DEBT CRISIS IN EURO AREA ON THE CAPITAL MARKETS

Purpose of this paper is to analyze economies, which were the most affected by the crisis in the eurozone and to demonstrate the empirical facts about the capital flows from the eurozone and determine effectiveness of influence of government policy in the euro area on these figures.

Methodology of research. During the studying various methods were used - such as the comparative method (while considering the overcoming of debt crisis in the EU-countries), empirical analysis (while considering the indicators of countries, which suffered the most during the crisis), and statistical methods (by the analysis of capital outflows in the euro area and decrease of foreign direct investments).

Findings. In the article is considered overcoming the debt crisis in the EU-countries. The macroeconomic indicators of countries are given, which suffered losses the most during this crisis. Also capital outflow during this period in the euro area and the decrease in foreign direct investments are analysed.

Originality. In the article is researched eurozone debt crisis. Some aspects of the problems are revealed which were affected by the debt crisis in the euro zone.

Practical value. Experience of the euro zone which is considered in this study can be used for Ukraine. Due to the fact that country also suffers from the debt crisis.

Key words: debt crisis, capital outflow, the national debt, foreign direct investment, ESM.

Левченко Н.М., Калькіс І.О. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ РОЗРАХУНКУ ВЛАСНОГО ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ЗА ФІНАНСОВОЮ ЗВІТНІСТЮ ПОБУДОВАНОЮ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ВИМОГ МСФЗ

Мета полягає в удосконаленні методики розрахунку власного оборотного капіталу в умовах внесення трансформаційних змін до побудови фінансової звітності підприємств у відповідності до вимог МСФЗ, що забезпечить своєчасне реагування керівництва підприємства на зміни у фінансуванні формування оборотних активів і відповідно сприятиме посиленню фінансової міцності підприємства.

Методика дослідження. Метод теоретичного узагальнення та порівняння став підґрунтям розробки методики розрахунку власного оборотного капіталу за фінансовою звітністю, побудованою у відповідності до вимог МСФЗ. Логічний метод, методи індукції та дедукції, групування та узагальнення виступили основою доведення взаємозв'язку забезпечень та умовних зобов'язань. Метод монографічний використано при викладенні результатів дослідження.

Результати дослідження полягають у вивченні змін до побудови фінансової звітності підприємств у відповідності до вимог МСФЗ та розробці методики розрахунку власного оборотного капіталу за фінансовою звітністю, побудованою у відповідності до вимог МСФЗ.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в удосконаленні методики розрахунку власного оборотного капіталу в умовах внесення трансформаційних змін до побудови фінансової звітності підприємств у відповідності до вимог МСФЗ, що забезпечить своєчасне реагування керівництва підприємства на зміни у фінансуванні формування оборотних активів і

відповідно сприятиме посиленню фінансової міцності підприємства.

Практична значущість результатів дослідження полягає в тому, що запровадження на практиці запропонованої методики розрахунку власного оборотного капіталу в умовах внесення трансформаційних змін до побудови фінансової звітності підприємств у відповідності до вимог МСФЗ забезпечить своєчасне реагування керівництва підприємства на зміни у фінансуванні формування оборотних активів і відповідно сприятиме посиленню фінансової міцності підприємства.

Ключові слова: власний оборотний капітал, забезпечення, умовні зобов'язання, умовні активи.

Левченко Н.М., Калькіс І.О. УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ РАСЧЕТА СОБСТВЕННОГО ОБОРОТНОГО КАПИТАЛА ПО ДАННЫМ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ ПОСТРОЕННОЙ В СООТВЕТСТВИИ С ТРЕБОВАНИЯМИ МСФО

Цель состоит в усовершенствовании методики расчета собственного оборотного капитала в условиях внесения трансформационных изменений построения финансовой отчетности предприятий в соответствии с требованиями МСФО, что обеспечит своевременное реагирование руководства предприятия на изменения в финансировании формирования оборотных активов и соответственно будет способствовать усилению финансовой прочности предприятия.

Методика исследования. Метод теоретического обобщения и сравнения стал основой разработки методики расчета собственного оборотного капитала по данным финансовой отчетностью, построенной в соответствии с требованиями МСФО. Логический метод, методы индукции и дедукции, группировки и обобщения выступили основой доказательства взаимосвязи обеспечений и условных обязательств. Монографический метод использован при изложении результатов исследования.

Результаты исследования состоят в изучении изменений построения финансовой отчетности предприятий в соответствии с требованиями МСФО и разработке методики расчета собственного оборотного капитала по данным финансовой отчетностью построенной в соответствии с требованиями МСФО.

Научная новизна исследования состоит в усовершенствовании методики расчета собственного оборотного капитала в условиях внесения трансформационных изменений построения финансовой отчетности предприятий в соответствии с требованиями МСФО, что обеспечит своевременное реагирование руководства предприятия на изменения в финансировании формирования оборотных активов и соответственно будет способствовать усилению финансовой прочности предприятия.

Практическая значимость результатов исследования состоит в том, что применение на практике предложенной методики расчета собственного оборотного капитала в условиях внесения трансформационных изменений построения финансовой отчетности предприятий в соответствии с требованиями МСФО обеспечит своевременное реагирование руководства предприятия на изменения в финансировании формирования оборотных активов и соответственно способствует усилению финансовой прочности предприятия.

Ключевые слова: собственный оборотный капитал, обеспечение, условные обязательства, условные активы.

Levchenko N.M., Kalkis I.O. IMPROVING THE METHODOLOGY OF CALCULATION OF OWN WORKING CAPITAL FOR FINANCIAL REPORTING CONSTRUCTED IN ACCORDANCE WITH REQUIREMENTS OF IFRS

Purpose. The aim of the article is to improve the methodology of calculation of own working capital in terms of making transformational changes to the construction of corporate financial reporting in accordance with IFRS, which will provide timely respond of management of the enterprise to changes in the financing current assets formation and therefore contribute to strengthening the financial strength of the enterprise.

Methodology of the study. The method of theoretical generalizations and comparisons became the foundation of the methodology development of own working capital calculation for financial reporting that is constructed in accordance with IFRS. The logical method, the method of induction and deduction, grouping and generalization were the basis for the substantiation of support and contingent liabilities. The monographic method was used in the presentation of research results.

Findings. Results of the research is to study changes to the construction of corporate financial reporting in accordance with IFRS and development of own working capital calculation for financial reporting that is constructed in accordance with IFRS.

Originality. The scientific novelty of research results is to improve the methodology of calculation of own working capital in terms of making transformational changes to the construction of corporate financial reporting in accordance with IFRS, which will provide timely respond of management of the enterprise to changes in the financing current assets formation and therefore contribute to strengthening the financial strength of the enterprise.

Practical value. The practical significance of the research results is that the practical implementation of the proposed methodology of calculation of own working capital in terms of making transformational changes to the construction of corporate financial reporting in accordance with IFRS, which will provide timely respond of management of the enterprise to changes in the financing current assets formation and therefore contribute to strengthening the financial strength of the enterprise.

Key words: own working capital, support, contingent liabilities, contingent assets.

Канцуров О.О. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Мета. Дослідження чинників, які впливають на формування інституціональної моделі бухгалтерського обліку та виявлення закономірностей інституціоналізації бухгалтерського обліку за різних інституціональних систем.

Методика дослідження. Методологічною і теоретичною основою статті є сучасне законодавство, праці вітчизняних вчених з питань бухгалтерського обліку, економічної теорії, у т.ч. інституціонального підходу, теорії держави і права, а також результати власних досліджень. Використано діалектичний метод пізнання та системний підхід, а також прийоми абстрактно-логічного методу, а саме: аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія і співставлення при формуванні інституціональної моделі бухгалтерського обліку.

Результати. Встановлено, що інституціональна модель бухгалтерського обліку формується під впливом інституціональної системи суспільства через базові її інститути з урахуванням траєкторії інституціонального розвитку цього виду соціально-економічної діяльності. Визначено, що на інституціональну модель бухгалтерського обліку визначальною мірою впливають інститут власності, який забезпечує його змістовне наповнення, та інститут права, який визначає форму соціального регулювання (нормативно-правового, марально-етичного) діяльності у сфері бухгалтерського обліку. Доведено, що інституціональна модель як сукупність загальних принципів є базисом соціально-економічного інституту, в якому через формальні та неформальні правила і механізми їх дотримання реалізуються ці загальні принципи.

Наукова новизна. Проведений комплексний аналіз дозволив виявити чинники, які впливають на формування інституціональної моделі бухгалтерського обліку за різних інституціональних систем, за результатами якого є підстави стверджувати, що розвиток інституту бухгалтерського обліку визначається зовнішніми чинниками та задається на вищому рівні – базових інститутів суспільства, а інституціональна модель має відповідати інституціональній системі.

Практична значущість. Отримані результати дослідження є основою для формування наукового й інформаційно-аналітичного забезпечення державного регулювання бухгалтерського.

Ключові слова. Бухгалтерський облік, інституціональна модель, власність, право.

Канцуров О.А. ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ МОДЕЛИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА

Цель. Исследование факторов, влияющих на формирование институциональной модели бухгалтерского учета и выявление закономерностей институционализации бухгалтерского учета при различных институциональных системах.

Методика исследования. Методологической и теоретической основой статьи является современное законодательство, труды отечественных ученых по вопросам бухгалтерского учета, экономической теории, в т.ч. институционального подхода, теории государства и права, а также результаты собственных исследований. Используются диалектический метод познания и системный подход, а также приемы абстрактно-логического метода, а именно: анализ и синтез, индукция и дедукция, аналогия и сопоставление при формировании институциональной модели бухгалтерского учета.

Результаты. Установлено, что институциональная модель бухгалтерского учета формируется под влиянием институциональной системы общества через базовые ее институты с учетом траектории институционального развития этого вида социально-экономической деятельности. Определено, что на институциональную модель бухгалтерского учета в определяющей степени влияют институт собственности, который обеспечивает его содержательное наполнение, и институт права, который определяет форму социального регулирования (нормативно-правового, морально-этического) деятельности в сфере бухгалтерского учета. Доказано, что институциональная модель как совокупность общих принципов является базисом социально-экономического института, в котором через формальные и неформальные правила и механизмы их соблюдения реализуются эти общие принципы.

Научная новизна. Проведенный комплексный анализ позволил выявить факторы, влияющие на формирование институциональной модели бухгалтерского учета при различных институциональных системах, по результатам которого есть основания утверждать, что развитие института бухгалтерского учета определяется внешними факторами и задается на высшем уровне - базовых институтов общества, а институциональная модель должна соответствовать институциональной системе.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования являются основой для формирования научного и информационно-аналитического обеспечения государственного регулирования бухгалтерского.

Ключевые слова. Бухгалтерский учет, институциональная модель, собственность, право.

Kantsurov O.O. FACTORS FOR FORMATION THE INSTITUTIONAL MODEL OF ACCOUNTING

Purpose. The aim of the article is to study of factors that influence the formation of institutional model of accounting and identify patterns for institutionalization of accounting by the different institutional systems.

Methodology of research. The methodological and theoretical basis of the article is a modern legislation, works of domestic scientists on accounting, economics, including institutional approach, theory of law and the results of their own researches. The dialectical method of cognition and systematic approach and also techniques of abstract and logical method were used in this article, namely, analysis and synthesis, induction and deduction, analogy and comparison in the formation of institutional model of accounting.

Findings. It has been established that the institutional model of accounting is influenced by the institutional system of society through its basic institutions taking into account the trajectory of the institutional development of this type of social and economic activity. It has been determined that the institution of property decisive extent affect on the institutional model of accounting. That institution of property provides its content, and the Institute of Law, which determines the shape of social regulation (normative and legal, moral and ethical) activities in accounting.

It has been proved that the institutional model as a set of general principles is the basis of social and economic institution, which these general principles implemented through formal and informal rules and their enforcement mechanisms.

Originality. The conducted comprehensive analysis allowed to reveal factors that influence on the formation of institutional models of accounting by the different institutional systems. According to the results of that analysis are reasons to believe that the development of the Institute of Accounting is determined by external factors and is set at a higher level - the basic institutions of society and institutional model must correspond to the institutional system.

Practical value. The obtained results of research are the basis for the formation of scientific information and analytical support of state regulation of accounting.

Key words: accounting, institutional model, property, right.

Очеретько Л.М., Подольська А.О. АУДИТ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Мета полягає в удосконаленні методики та послідовності проведення аудиту товарних запасів підприємств роздрібно торгівлі шляхом чіткого виокремлення етапів аудиту за стадіями обігу товарів у роздрібній торгівлі.

Методика дослідження. Метод теоретичного узагальнення та порівняння став підґрунтям розробки схеми послідовності аудиту товарних запасів торговельних підприємств. Логічний метод, методи індукції та дедукції, групування та узагальнення виступили основою обґрунтування потреби виокремлення етапів аудиту за стадіями обігу товарів у роздрібній торгівлі. Метод монографічний використано при викладенні результатів дослідження.

Результати дослідження полягають в удосконаленні методики та послідовності проведення аудиту товарних запасів торговельних підприємств роздрібно торгівлі шляхом чіткого виокремлення етапів аудиту за стадіями обігу товарів у роздрібній торгівлі.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у розробці практичних рекомендацій щодо удосконаленні методики та послідовності проведення аудиту товарних запасів підприємств роздрібно торгівлі шляхом чіткого виокремлення етапів аудиту за стадіями обігу товарів у роздрібній торгівлі, що сприятиме підвищенню ефективності збутової (операційної) діяльності торговельного підприємства та забезпеченню його сталих позицій на ринку.

Практична значущість результатів дослідження полягає в тому, що основні положення даного дослідження у формі пропозицій та методичних рекомендацій можуть бути використані при аудиті товарних запасів підприємств роздрібно торгівлі.

Ключові слова: товарні запаси, процес постачання, процес зберігання, процес реалізації, роздрібна торгівля.

Очеретько Л.М., Подольская А.О. АУДИТ ТОВАРНЫХ ЗАПАСОВ ПРЕДПРИЯТИЙ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ

Цель состоит в усовершенствовании методики и последовательности проведения аудита товарных запасов предприятий розничной торговли путем четкого определения этапов аудита согласно стадий обращения товаров в розничной торговле.

Методика исследования. Метод теоретического обобщения и сравнения стал основой разработки схемы последовательности аудита товарных запасов торговых предприятий. Логический метод, методы индукции и дедукции, группировки и обобщения выступили основой обоснования необходимости выделения этапов аудита по стадиям обращения товаров в розничной торговле. Монографический метод использован при изложении результатов исследования.

Результаты исследования состоят в усовершенствовании методики и последовательности проведения аудита товарных запасов предприятий розничной торговли путем четкого определения этапов аудита согласно стадий обращения товаров в розничной торговле.

Научная новизна исследования состоит в разработке практических рекомендаций по усовершенствовании методики и последовательности проведения аудита товарных запасов предприятий розничной торговли путем четкого определения этапов аудита согласно стадий обращения товаров в розничной торговле, что будет способствовать повышению эффективности сбытовой (операционной) деятельности торгового предприятия и обеспечению его постоянных позиций на рынке

Практическая значимость результатов исследования состоит в том, что основные положения данного исследования в форме предложений и методических рекомендаций могут быть использованы при аудите товарных запасов предприятий розничной торговли.

Ключевые слова: товарные запасы, процесс снабжения, процесс хранения, процесс реализации, розничная торговля

Ocheretko L.M., Podolska A.O. THE AUDIT OF COMMODITY STOCKS OF RETAIL TRADE ENTERPRISES

Purpose. The aim of the article is to improve the methods and consistently conduct an audit of commodity stocks of retail trade enterprises by clearly distinguishing stages of audit according to the stages of goods circulation in retail trade.

Methodology of research. The method of theoretical generalizations and comparisons became the foundation of the development of the scheme for sequences of audit of commodity stocks of commercial enterprises.

The logical method, the method of induction and deduction, grouping and generalization were the basis for the substantiation of need for distinguishing stages of audit by the stages of goods circulation in retail trade.

Findings. The results of the study is to improve the methodology and consistency of the audit of commodity stocks of commercial retail trade enterprises through a clear distinguishing audit stages by the stages of goods circulation in retail trade.

Originality. Scientific novelty of the research results is to develop practical recommendations for improving the methodology and consistency of the audit of commodity stocks of retail trade enterprises by clearly distinguishing stages of audit by the stages of goods circulation in retail trade, which will improve the efficiency of sales (operating) activity of commercial enterprise and ensure its sustainable positions on the market.

Practical value. The practical significance of the research results is that the main provisions of this study in the form of suggestions and methodical recommendations can be used for the audit of commodity stocks of retail trade enterprises.

Key words: commodity stocks, process of supplying, process of storage, process of implementation, retail trade.

Абесінова О.К. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Мета статті полягає у визначенні особливої ролі економічного аналізу в управлінні кадровим потенціалом підприємства в сучасних умовах розвитку економіки.

Методика дослідження. Специфіка предмета дослідження обумовила застосування як загальнонаукових, так і спеціальних методів пізнання. В процесі дослідження застосовано методи теоретичного узагальнення та порівняння, емпіричні методи.

Результати. Встановлено, що в умовах інноваційної економіки, вкрай важливо приділяти увагу аналітичним дослідженням кадрового потенціалу підприємства, який формує основу його конкурентоспроможності.

Наукова новизна. Проведене дослідження уможливило здійснення поглибленого аналізу ефективності управління персоналом.

Практична значущість. Результати дослідження дають змогу поглибити підходи до аналізу кадрового потенціалу з точки зору потенційних можливостей персоналу забезпечувати досягнення завдань перспективного розвитку підприємства.

Ключові слова: економічний аналіз, кадровий потенціал, персонал, підприємство, принципи управління.

Абесінова О.К. ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ КАДРОВЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ

Цель статьи заключается в определении особой роли экономического анализа в управлении кадровым потенциалом предприятия в современных условиях развития экономики.

Методика исследования. Специфика предмета исследования обусловила применением как общенаучных, так и специальных методов познания. В процессе исследования применены методы теоретического обобщения и сравнения, эмпирические методы.

Результаты. Установлено, что в условиях инновационной экономики, крайне важно уделять внимание аналитическим исследованиям кадрового потенциала предприятия, который формирует основу его конкурентоспособности.

Научная новизна. Проведенное исследование делает возможным осуществление углубленного анализа эффективности управления персоналом.

Практическая значимость. Результаты исследования позволяют углубить подходы к анализу кадрового потенциала с точки зрения потенциальных возможностей персонала обеспечивать достижение задач перспективного развития предприятия.

Ключевые слова: экономический анализ, кадровый потенциал, персонал, предприятие, принципы управления.

Abesinova O.K. ECONOMIC ANALYSIS IN THE SYSTEM OF PERSONNEL POTENTIAL MANAGEMENT AT THE ENTERPRISE

Purpose. Aim of this paper is to determine the specific role of economic analysis in the management of personnel resources company in the current environment of economic development.

Methodology of research. The specificity of the research subject has led to the use of general and special methods of learning. The study used the method of theoretical generalizations and comparisons, empirical methods.

Findings. Found that in terms of the innovation economy, it is essential to pay attention to analyse personnel potential of the company, which forms the basis of its competitiveness.

Originality. The carried studies allow for in-depth analysis of the effectiveness of human resource management.

Practical value. The survey results deepen approaches to the analysis of human resource capacity in terms of potential personnel to ensure long-term goals of the enterprise

Key words: economic analysis, human resources, personnel potential, enterprise management principles.

Брік С.В., Мардус Н.Ю., Мелень О.В. НОВІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ В ОБЛІКУ ТА АУДИТІ

Мета статті полягає у розробці роз'яснень щодо практичного застосування нових методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку в роботі бухгалтерів та аудиторів, що пов'язане з затвердженням наказу Міністерства фінансів України

від 30 грудня 2013 року № 1192, яким було внесено зміни до окремих методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку.

Методика дослідження. Методологічною основою статті є принципи діалектичної логіки до вирішення проблемних завдань з напрямку бухгалтерського обліку і аудиту, які ґрунтуються на положеннях сучасної теорії обліку та аудиту, а також на використанні спеціальних методів. Для досягнення мети використовувались: наукові методи дослідження і емпіричні дослідження – для визначення основних показників, що характеризують об'єкти дослідження; методи збору інформації, вивчення джерел та їх аналізу.

Результати. Обґрунтовано потребу адаптування методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку, що стосуються питань обліку та аудиту активів підприємства й відображення результатів цих операцій в фінансовій звітності, а також для проведення аудиторських перевірок підприємств. Розроблено пропозиції щодо практичного використання методичних рекомендацій в бухгалтерському обліку та аудиту операцій з активами підприємства й відображення результатів цих операцій в фінансовій звітності.

Наукова новизна. Визначено зміни до окремих методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку і аудиту, що мають суттєвий вплив на відображення фінансово-господарських операцій в бухгалтерському обліку та при проведенні аудиту, а також розроблено пропозиції щодо практичного використання методичних рекомендацій в бухгалтерському обліку та аудиту операцій з активами підприємства й відображення результатів цих операцій в фінансовій звітності.

Практична значущість. Розроблені роз'яснення доцільно застосовувати як для вивчення студентами, так і в практичній роботі бухгалтерів на підприємствах та при проведенні аудиторських перевірок.

Ключові слова: методичні рекомендації, бухгалтерський облік, аудит, основні засоби, вартість основних засобів, нематеріальні активи, фінансова звітність.

Brick S.V., Mardus N.Y., Melen A.V. НОВЫЕ МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО БУХГАЛТЕРСКОМУ УЧЕТУ: ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ В УЧЕТЕ И АУДИТЕ

Цель статьи заключается в разработке разъяснений по практическому применению новых методических рекомендаций по бухгалтерскому учету в работе бухгалтеров и аудиторов, что связано с утверждением приказа Министерства финансов Украины от 30 декабря 2013 года № 1192, которым были внесены изменения в отдельные методические рекомендации по бухгалтерскому учету.

Методика исследования. Методологической основой статьи являются принципы диалектической логики к решению проблемных задач по направлению бухгалтерского учета и аудита, основанные на положениях современной теории учета, а также на использовании специальных методов. Для достижения цели использовались: научные методы исследования и эмпирические исследования - для определения основных показателей, характеризующих объекты исследования; методы сбора информации, изучение источников и их анализа.

Результаты. Обоснована необходимость адаптации методических рекомендаций по бухгалтерскому учету, касающихся вопросов учета активов предприятия и отображения результатов этих операций в финансовой отчетности, а также для проведения аудиторских проверок предприятий. Разработаны предложения по практическому использованию методических рекомендаций в бухгалтерском учете и аудите операций с активами предприятия и отображения результатов этих операций в финансовой отчетности.

Научная новизна. Определены изменения в отдельных методических рекомендациях по бухгалтерскому учету и аудиту, имеющие существенное влияние на отражение финансово-хозяйственных операций в бухгалтерском учете и аудита, а также разработаны предложения по практическому использованию методических рекомендаций в бухгалтерском учете и аудите операций с активами предприятия и отображения результатов этих операций в финансовой отчетности.

Практическая значимость. Разработанные рекомендации целесообразно применять как для изучения студентами, так и в практической работе бухгалтеров на предприятиях, а также при проведении аудиторских проверок.

Ключевые слова: методические рекомендации, бухгалтерский учет, аудит, основные средства, стоимость основных средств, нематериальные активы, финансовая отчетность.

Brick S.V., Mardus N.Y., Melen O.V. NEW METHODOLOGICAL RECOMMENDATIONS FOR ACCOUNTING: PECULIARITIES OF APPLICATION ACCOUNTING AND AUDIT

Purpose. Aim of this paper is to develop explanations for the practical application of new guidelines on accounting in the work of accountants and auditors associated with the approval of Ministry of Finance of Ukraine the order of 30 December 2013roku number 1192, which amended the specific guidelines on accounting.

Methodology of research. The methodological basis of the article are the principles of dialectical logic to address problematic tasks in the direction of accounting and auditing, based on the provisions of the modern theory of accounting, as well as on the use of special techniques. To achieve the goal were used: scientific research methods and empirical research - to determine the main indicators characterizing the objects of study; data collection methods, the study of sources and analysis.

Findings. The necessity of adapting guidelines on accounting related to accounting issues the company's assets and display the results of those operations in the financial statements, as well as to conduct audits of companies. Proposals on the practical use of guidelines in the accounting and auditing operations with enterprise asset and display the results of those operations in the financial statements.

Originality. Identified changes in specific methodological recommendations on accounting and auditing, have a significant effect on the reflection of business transactions in the accounting and auditing, as well as the proposals on the practical use of guidelines in the accounting and auditing operations with enterprise asset and display the results of these operations in the financial statements.

Practical value. The recommendation is appropriate to apply for the study of the students, and in the practical work of accountants in enterprises, as well as audits.

Key words: guidelines, accounting, audit, fixed assets, value of fixed assets, intangible assets and financial reporting.

Неміш Ю. В. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Метою статті є висвітлення результатів наукових досліджень проблем формування та управління основними засобами на м'ясопереробних підприємствах, а також розгляд можливостей удосконалення механізму управління ними.

Методика дослідження. У даній статті розглянуто та обґрунтовано необхідність застосування сукупності загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, зокрема узагальнення для дослідження теоретичних основ інтенсифікації м'ясопереробної галузі та обґрунтування сутності формування та управління основними засобами; порівняння використовується при зіставленні показників за певний період; деталізація (поділ загальних та зведених показників на складові).

Результати. Систематизовано та згруповано механізм управління основними засобами м'ясопереробних підприємств;

розглянуто вплив кожного етапу при прийнятті управлінських рішень, що дає змогу розробити заходи розвитку конкурентних переваг на ринку й підвищенню рівня якості продукції.

Наукова новизна. Обґрунтовано комплексний підхід до формування та управління основними засобами, що на відміну від існуючого, охоплює цілий цикл існування основного засобу на підприємстві, що сприяє підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень.

Практична значущість. Отримані результати дослідження є підґрунтям для вирішення практичних проблем щодо вдосконалення формування та управління основними засобами на м'ясопереробних підприємствах.

Ключові слова: механізм, механізм управління, основні засоби, м'ясопереробні підприємства, планування, оновлення, виведення.

Немиш Ю.В. УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ОСНОВНЫМИ СРЕДСТВАМИ МЯСОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Целью статьи является освещение результатов научных исследований проблем формирования и управления основными средствами на мясоперерабатывающих предприятиях, а также рассмотрение возможностей совершенствования механизма управления ими.

Методика исследования. В данной статье рассмотрены и обоснована необходимость применения совокупности общенаучных и специальных методов познания, в частности обобщения для исследования теоретических основ интенсификации мясоперерабатывающей отрасли и обоснование сущности формирования и управления основными средствами; сравнения используется при сопоставлении показателей за определенный период; детализация (разделение общих и сводных показателей на составляющие).

Результаты. Систематизированы и сгруппированы механизмы управления основными средствами мясоперерабатывающих предприятий; рассмотрено влияние каждого этапа при принятии управленческих решений, что позволяет разработать меры развития конкурентных преимуществ на рынке и повышению уровня качества продукции.

Научная новизна. Обоснован комплексный подход к формированию и управлению основными средствами, который в отличие от существующего, охватывает целый цикл существования основного средства на предприятии, способствует повышению эффективности принятия управленческих решений.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования являются основой для решения практических проблем по совершенствованию формирования и управления основными средствами на мясоперерабатывающих предприятиях.

Ключевые слова: механизм, механизм управления, основные средства, мясоперерабатывающие предприятия, планирование, обновления, выведение.

Nemish Yu.V. IMPROVING THE MECHANISM OF MANAGEMENT OF FIXED ASSETS AT MEAT PROCESSING ENTERPRISES

Purpose. The aim of the article is the lighting of research results problems of formation and management by permanent assets in meat processing enterprises, as well as consideration of the possibilities of improving the mechanism of the control.

Methodology of research. This article discusses and justifies the need for aggregate general and special methods of learning, including generalization to study the theoretical foundations of intensification of meat industry and nature study the formation and management of fixed assets; comparison is used for comparison of the period; detail (separation of general and summary measures into components).

Findings. Systematized and grouped control mechanism fixed assets meat processing enterprises; The influence of each stage in management decisions, which makes it possible to develop measures of competitive advantage in the market and improve product quality.

Originality. Grounded comprehensive approach to the development and management of fixed assets, unlike existing covers a cycle being the primary means for the enterprise, thereby increasing the efficiency of decision-making.

Practical value. Received results of research is the foundation for solving practical problems to improve and control of fixed assets at meat processing enterprises.

Key words: mechanism, management mechanism, fixed assets, meat processing enterprises planning, renewal, withdrawal.

Горбачук В.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕРЕЖНИХ ГАЛУЗЕЙ

Мета статті – вивчити мережні ефекти на основі достатньо стислої аналітичної моделі, що демонструє логіку основних висновків, огляду літератури та інших результатів.

Методика дослідження В процесі дослідження використано загальні і спеціальні методи дослідження. Зокрема, дослідження сучасної мережної економіки ґрунтується на споживчому попиті за мережних ефектів, рішеннях щодо сумісності та стандартизації, технологічних просуваннях у мережних галузях, двосторонніх ринках, інформаційних мережах та інтелектуальній власності, соціальному впливі. Власне мережа – це група користувачів (споживачів або фірм), які використовують продукти і послуги, ґрунтовані на подібних технологіях.

Результати. Визначено фактори, що сприяють поширенню нових стандартів. Встановлено, що наявність мережних ефектів прийняття стандарту може сильно впливати на ринкову поведінку фірм. Конкретна сутність ринкового результату (скажімо, споживчого прийняття нового стандарту) залежить від того, як споживачі формують сподівання щодо розміру мережі користувачів. Покладання на спільні споживчі очікування породжує множинні рівноваги, де в одній рівновазі всі споживачі приймають нову технологію, позаяк в інших рівновагах нову технологію не приймають. Обґрунтовано, що мережні ефекти – це особливий тип екстерналій, за якого попит споживачів та/або прибутки фірм торкаються числа споживачів та/або виробників, що використовують ту саму (чи сумісну) технологію.

Наукова новизна. Обґрунтовано умови функціонування мережних галузей як з боку споживачів, так і з боку провайдерів послуг цих галузей, а також моделі розвитку інноваційних галузей і дифузії технологій.

Практичне значення результатів дослідження полягає у поширенні Internet, поглинанні Lotus фірмою MicroSoft, конкуренції між стандартами DVD та DIVX, застосуванні АСН у ФРС США, популяризації Amazon Kindle, iTunes, FaceBook, Twitter, LinkedIn, мобільного зв'язку.

Ключові слова: мережні зовнішні ефекти, піратство, абонент, читач, стандарт, соціальні мережі, сумісність.

Горбачук В.М. ОРГАНИЗАЦИЯ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СЕТЕВЫХ ОТРАСЛЕЙ

Цель работы – подробно исследовать рыночные особенности новейших высокотехнологических отраслей. Сетевые отрасли охватывают такие обыденные вещи, как телефон, Интернет, электронную почту, компьютерное аппаратное

обеспечение и программное обеспечение, музыкальные плееры и видеопроекторы, видеофильмы, операции связи в банковском деле, правовую помощь, авиалинии и так далее.

Методика исследования современной сетевой экономики основана на потребительском спросе при сетевых эффектах, решениях о совместимости и стандартизации, технологическом продвижении в сетевых отраслях, двусторонних рынках, информационных сетях и интеллектуальной собственности, социальном влиянии. Собственно сеть – это группа пользователей (потребителей или фирм), которые используют продукты и услуги, основанные на подобных технологиях.

Результаты. Определены факторы, способствующие распространению новых стандартов. Установлено, что наличие сетевых эффектов принятия стандарта может сильно влиять на рыночное поведение фирм. Конкретная сущность рыночного результата (скажем, потребительского принятия нового стандарта) зависит от того, как потребители формируют ожидания о размере сети пользователей. Полагание на общие потребительские ожидания порождает множественные равновесия, где в одном равновесии все потребители принимают новую технологию, в то время как в других равновесиях новую технологию не принимают. Сетевые эффекты – это особый тип экстерналии, при котором спрос потребителей и/или прибыли фирм касаются числа потребителей и/или производителей, использующих ту же самую (или совместную) технологию.

Научная новизна. Обосновано условия функционирования сетевых отраслей как со стороны потребителей, так и со стороны провайдеров, а также модели развития инновационных отраслей и диффузии технологий.

Практическое значение результатов исследования состоит в распространении Internet, поглощении Lotus фирмой MicroSoft, конкуренции между DVD и DIVX, применении ACH в ФРС США, популяризации Amazon Kindle, iTunes, FaceBook, Twitter, LinkedIn, мобильной связи.

Ключевые слова: сетевые внешние эффекты, пиратство, абонент, читатель, стандарт, социальные сети, совместимость.

Gorbachuk V.M. ORGANIZATION OF FUNCTIONING FOR NETWORK INDUSTRIES

Purpose of work is in-depth study of the market features for novel high tech industries. Network industries cover such everyday things as telephone, Internet, email, hardware and software, music and video players, videofilms, communication operations in banking, legal advises, airlines etc.

Methodology of research of modern network economics is based upon consumer demand at network effects, compatibility and standardization decisions, technological advances in network industries, bilateral markets, information grids and intellectual rights, social impacts. The network represents a group of customers (consumers or firms) using goods and services based on similar technologies.

Findings. Detected the factors that contribute to the spread of new standards. Established that presence of network effects at standard adoption may have strong influence on market behavior of firms. The specific market outcome (say, consumer adoption of a new standard) depends on how consumers form their expectations about size of network customers. The reliance on joint consumer expectations generates multiple equilibria, when all consumers adopt a new technology in an equilibrium whereas they do not adopt that technology in other equilibria. Network effects represent the special type of externality at which consumer demand and/or firm profits relate to a set of consumers and/or producers using the same (or compatible) technology.

Originality. Substantiated conditions of functioning of network industries on the sides of both consumers and providers in the industries are obtained as well as the models for development of innovative industries and diffusion of technologies.

Practical value of research results is expansion of Internet, acquisition of Lotus by the MicroSoft, competition between DVD and DIVX standards, application of ACH within the U. S. FRS, popularization of Amazon Kindle, iTunes, FaceBook, Twitter, LinkedIn, mobile communication.

Key words: network externalities, piracy, subscriber, reader, standard, social networks, compatibility.

Павлова А.М. ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ПОВЕРНЕННЯ В УКРАЇНУ АКТИВІВ, НАБУТИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Мета статті полягає в розробці першочергових заходів побудови системи повернення в Україну активів, набутих злочинним шляхом для попередження корупційних злочинів та гарантування національної безпеки України.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано метод системного аналізу та аналогії при виявленні проблем, з поверненням активів, набутих злочинним шляхом, зокрема слабких місць в національному законодавстві та при обґрунтуванні пропозиції щодо першочергових заходів побудови системи повернення в Україну незаконно вивезених активів.

Результати. Надано пропозиції щодо першочергових заходів побудови системи повернення в Україну активів набутих злочинним шляхом. Окреслено проблеми, з якими найчастіше стикаються країни при поверненні активів, набутих злочинним шляхом. Вказано на слабкі місця в національному законодавстві, які потребують доопрацювання з метою запобігання виведенню активів з України.

Наукова новизна. Оцінено обсяги активів, які було виведено з України внаслідок системних зловживань владою. Проаналізовано досвід країн арабського регіону з повернення активів та наведено основні умови, дотримання яких дозволяє ефективно організувати процес повернення активів та сформулювати пропозиції щодо побудови сучасної та ефективної системи протидії виведенню активів та їх повернення в Україну.

Практична значущість. Розроблені рекомендації доцільно застосовувати міжвідомчому комітету з повернення держави коштів, одержаних та виведених за кордон внаслідок корупції, Генеральній прокуратурі України, Міністерству юстиції України, Державній службі фінансового моніторингу з метою побудови ефективної системи повернення в Україну активів, набутих злочинним шляхом.

Ключові слова: повернення активів, корупція, легалізація (відмивання) коштів, набутих злочинним шляхом.

Павлова А.М. ПЕРВООЧЕРЕДНЫЕ МЕРЫ ПОСТРОЕНИЯ СИСТЕМЫ ВОЗВРАЩЕНИЯ В УКРАИНУ АКТИВОВ, ПРИОБРЕТЕННЫХ ПРЕСТУПНЫМ ПУТЕМ

Цель статьи заключается в разработке первоочередных мероприятий построения системы возвращения в Украину активов, приобретенных преступным путем для предупреждения коррупционных преступлений и обеспечения национальной безопасности Украины.

Методика исследования: в процессе исследования применены метод системного анализа и аналогии при выявлении проблем, с возвращением активов, приобретенных преступным путем, в частности слабые места в национальном законодательстве и при обосновании предложений по первоочередным мерам построения системы возвращения в Украину незаконно вывезенных активов.

Результаты. Даны предложения по первоочередным мерам построения системы возвращения в Украину активов приобретенных преступным путем. Обозначены проблемы, с которыми чаще всего сталкиваются страны при возвращении активов, приобретенных преступным путем. Указано на слабые места в национальном законодательстве, которые нуждаются в доработке с целью предотвращения вывода активов из Украины.

Научная новизна. Оценены объемы активов, которые были выведены из Украины вследствие системных злоупотреблений властью. Проанализирован опыт стран арабского региона по возврату активов и приведены основные условия, соблюдение которых позволяет эффективно организовать процесс возвращения активов и сформировать предложения по построению современной и эффективной системы противодействия выведению активов и их возвращения в Украину.

Практическая значимость. Разработаны рекомендации целесообразно применять межведомственным комитетом по возвращению государству средств, полученных и выведенных за границу вследствие коррупции, Генеральной прокуратуре Украины, Министерству юстиции Украины, Государственной службе финансового мониторинга с целью построения эффективной системы возвращения в Украину активов, приобретенных преступным путем.

Ключевые слова: возвращение активов, коррупция, легализация (отмывание) денежных средств, приобретенных преступным путем.

Pavlova A.M. THE PRIORITY ACTIVITIES OF BUILDING SYSTEM TO RETURN ASSETS ACQUIRED CRIMINAL WAY IN UKRAINE

Purpose. Aim of this paper is to develop a priority system of building measures in Ukraine return assets obtained illegally to prevent corruption crimes and safeguard national security of Ukraine.

Methodology of research. The research used methods of system analysis and analogy in identifying problems with the return of assets obtained illegally, including weaknesses in national legislation and the justification of proposals for priority activities of building the system of return to Ukraine illegally exported assets.

Findings. Results provided suggestions for priority actions in constructing a system return assets obtained illegally in Ukraine. Outlined the challenges often faced by the country in return assets obtained illegally. Specified in some places in national legislation that need to be updated to prevent the removal of assets from Ukraine.

Originality. The volume of assets that have been removed from Ukraine due to systemic abuses of power was reviewed. The experience of the Arab region in asset recovery and restore basic conditions for effectively organize the return of assets was considered. Restored basic conditions, compliance with which can effectively organize the return of assets and generated proposals for building a modern and effective system to counter the removal of assets and their return to Ukraine.

Practical value. Recommendations appropriate to apply the interdepartmental committee, the General Prosecutor of Ukraine, Ministry of Justice of Ukraine, the State Service for Financial Monitoring for the return of state funds received and bred abroad due to corruption in order to build an effective system of return assets obtained illegally in Ukraine.

Key words: asset recovery, corruption, legalization (laundering) of money obtained illegally.

Мельников В.В. СИНЕРГЕТИЧНИЙ ЕФЕКТ ПРИ МОДЕЛЮВАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо отримання синергетичного ефекту при моделюванні інноваційних процесів.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано методи: аналізу публікацій вчених - при обґрунтуванні потреби досягнення синергетичного ефекту при моделюванні інноваційних процесів; моделювання на теоретичному рівні – при доведенні, що синергетичний ефект в моделюванні інноваційних процесів досягається шляхом інтеграції, або координації множини функцій і процесів.

Результати. Обґрунтовано потребу досягнення синергетичного ефекту при моделюванні інноваційних процесів. Доведено, що синергетичний ефект при моделюванні інноваційних процесів досягається шляхом інтеграції, або координації множини функцій і процесів, і таким чином призводять до утворення диверсифікованих (багатопрфільних, багатогалузевих) структур. Одним з ефектів синергізму є поява більшої сукупної рентабельності в результаті узгодженої взаємодії учасників інноваційних процесів у порівнянні з сумарної рентабельності від їх автономної діяльності.

Наукова новизна. Досліджено синергетичний ефект при моделюванні інноваційних процесів для досягнення більшої рентабельності інноваційних процесів. Подана теоретична оцінка синергетичного ефекту при моделюванні інноваційних процесів. Встановлено, що при моделюванні інноваційних процесів для досягнення синергетичного ефекту необхідно враховувати такі рівні: мікрорівень, проміжний рівень та макрорівень.

Практична значущість. Запропоновано методіку можна використовувати при моделюванні процесів управління інноваційних кластерів.

Ключові слова: інновація, синергетика, моделювання, процес, управління, система.

Мельников В.В. СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ ЭФФЕКТ ПРИ МОДЕЛИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

Целью исследования является разработка теоретических, методологических положений и практических рекомендаций по получению синергетического эффекта при моделировании инновационных процессов.

Методика исследования. В процессе исследования применены методы: анализа публикаций ученых - при обосновании необходимости достижения синергетического эффекта при моделировании инновационных процессов; моделирования теоретически - при доказывании, что синергетический эффект в моделировании инновационных процессов достигается путем интеграции или координации множества функции и процессов.

Результаты. Обоснована необходимость достижения синергетического эффекта при моделировании инновационных процессов. Доказано, что синергетический эффект при моделировании инновационных процессов достигается путем интеграции, или координации множества функции и процессов, и таким образом приводя к образованию диверсифицированных (многопрофильных, многоотраслевых) структур. Одним из эффектов синергизма появление большей совокупной рентабельности в результате согласованного взаимодействия участников инновационных процессов по сравнению с суммарной рентабельности от их автономной деятельности.

Научная новизна. Исследованы синергетический эффект при моделировании инновационных процессов для достижения большей рентабельности инновационных процессов. Представленная теоретическая оценка синергетического эффекта при моделировании инновационных процессов. Установлено, что при моделировании инновационных процессов для достижения синергетического эффекта необходимо учитывать следующие уровни: микроуровень, промежуточный уровень и макроуровень.

Практическая значимость. Предложенную методіку можно использовать при моделировании процессов управления инновационных кластеров.

Ключевые слова: инновация, синергетика, моделирование, процесс, управление, система.

Melnikov V.V. SYNERGISTIC EFFECT IN MODELING INNOVATIVE PROCESSES

Purpose of research is to develop theoretical, methodological principles and practical guidelines for obtaining a synergistic

effect when modeling innovation processes.

Methodology of research. The study used methods: analysis of the publications of scientists - when justifying the need to achieve synergy in modeling innovation processes; simulation on a theoretical level - the proof that a synergistic effect in modeling innovation processes is achieved by integrating or coordinating set of functions and processes.

Findings. The necessity of achieving synergies in the modeling of innovation processes. It is proved that a synergistic effect in the simulation of innovative processes is achieved through the integration or coordination of multiple functions and processes, and thus leading to the formation of diversified (multi, multi-) structures. One of the effects of synergy appearance better aggregate profitability as a result of coherent interaction between the participants of innovative processes in comparison with the total profitability of their autonomous activities.

Originality. Investigated the synergistic effect when modeling innovation processes to achieve greater profitability of innovation processes. Theoretical synergy in modeling innovation processes. Found that the modeling of innovation processes to achieve synergy necessary to consider the following levels: micro level, intermediate level and macro level.

Practical value. The method can be used for modeling of managerial processes of innovation clusters.

Key words: innovation, synergy, modeling, process, control, system.

Тимошенко Ю.О. АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ЗМІН ЗНАЧЕНЬ ІНДИКАТОРІВ СТАНУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Мета статті полягає у розрахунку та аналізі значень індикаторів стану складових елементів фінансової безпеки (валютна, грошово-кредитна, боргова, бюджетна безпеки та ін.) в системі економічної безпеки України та визначенні тенденцій змін їх значень.

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи системного дослідження: методи аналізу і синтезу; системний аналіз; метод порівняння; статистичний аналіз; фінансово-економічний аналіз; абстрактно-логічний метод. Обробка вхідних даних та економіко-статистичні прийоми виконувались із застосуванням пакетів прикладних програм та комп'ютерних технологій.

Результати. В процесі дослідження індикаторів стану фінансової безпеки в системі економічної безпеки України зафіксовано наявність негативних тенденцій змін розрахованих значень більшості індикаторів стану структурних елементів фінансової безпеки (валютна, боргова, грошово-кредитна безпеки та ін.), які переважно знаходяться у зоні критичних значень, що свідчить про незадовільний стан фінансової безпеки України.

Наукова новизна. З'ясовано тенденції змін значень індикаторів стану фінансової безпеки України у розрізі її структурних елементів за період 2008–2013 рр.

Практична значущість. Розраховані значення індикаторів стану фінансової безпеки держави доцільно застосовувати в процесі прогнозування найбільш важливих груп показників та розробки системи заходів щодо забезпечення фінансової безпеки України.

Ключові слова: економічна безпека, фінансова безпека, індикатори стану фінансової безпеки.

Тимошенко Ю.А. АНАЛИЗ ТЕНДЕНЦИЙ ИЗМЕНЕНИЙ ЗНАЧЕНИЙ ИНДИКАТОРОВ СОСТОЯНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В СИСТЕМЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ

Цель статьи заключается в расчете и анализе значений индикаторов состояния составных элементов финансовой безопасности (валютная, денежно-кредитная, долговая, бюджетная безопасности и др.) в системе экономической безопасности Украины и определении тенденций изменения их значений.

Методика исследования. В процессе исследования индикаторов состояния применены общенаучные и специальные методы системного исследования: методы анализа и синтеза; системный анализ; метод сравнения; статистический анализ; финансово-экономический анализ; абстрактно-логический метод. Обработка данных и экономико-статистические приемы выполнялись с применением пакетов прикладных программ и компьютерных технологий.

Результаты. В процессе исследования индикаторов состояния финансовой безопасности в системе экономической безопасности Украины зафиксировано наличие негативных тенденций изменений рассчитанных значений большинства индикаторов состояния структурных элементов финансовой безопасности (валютная, долговая, денежно-кредитная безопасности и др.), которые преимущественно находятся в зоне критических значений, что свидетельствует о неудовлетворительном состоянии финансовой безопасности Украины.

Научная новизна. Выявлено тенденции изменений значений индикаторов экономической безопасности Украины в разрезе ее структурных элементов за период 2008-2013 гг.

Практическая значимость. Рассчитанные значения индикаторов состояния финансовой безопасности государства целесообразно применять в процессе прогнозирования наиболее важных групп показателей и разработки системы мероприятий по обеспечению финансовой безопасности Украины.

Ключевые слова: экономическая безопасность, финансовая безопасность, индикаторы состояния финансовой безопасности.

Tymoshenko Yu.O. TREND ANALYSIS OF CHANGES IN THE VALUES OF INDICATORS OF FINANCIAL SECURITY IN THE SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY IN UKRAINE

Purpose. The purpose of this article is to calculate the values of indicators of the state of the constituent elements of financial security (currency, monetary, debt, budget, security and others) in the system of economic security of Ukraine and identify trends in their values.

Methodology of research. In the research process applied General scientific and special methods of system research: methods of analysis and synthesis; system analysis; method comparison; statistical analysis; financial and economic analysis; abstract-logical method. Processing of input data and economic-statistical methods were performed using software packages and computer technologies.

Findings. In the research process state indicators of financial security in the system of economic security of Ukraine registered the presence of negative trends calculated values of most indicators of the state of structural elements of financial security (currency, debt, monetary security and others), which are predominantly located in the zone of critical values, indicating a poor state of financial security of Ukraine.

Originality. It was found trends in the values of indicators of the financial security of Ukraine in terms of its structural elements during the period from 2008–2013.

Practical value. The calculated values of indicators of financial security should be used in the forecasting process is the most important groups of indicators and the development of a system of measures to ensure the financial security of Ukraine.

Key words: economic security, financial security, financial security status indicators.

